

Commission d'enquête
parlementaire chargée d'enquêter
sur le traitement des abus sexuels
commis au sein et en dehors de
l'Église, y compris sur leur traitement
judiciaire, et sur leurs conséquences
actuelles pour les victimes et pour la
société

du

VENDREDI 1 MARS 2024

Matin

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar de
aanpak van seksueel misbruik, in de
Kerk en daarbuiten, met inbegrip van
de gerechtelijke behandeling, en de
gevolgen op vandaag voor
slachtoffers en samenleving

van

VRIJDAG 1 MAART 2024

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt
geopend om 10.14 uur en voorgezeten door
mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à
10 h 14 et présidée par Mme Sophie De Wit.

**Hoorzitting in het kader van het luik "Aanpak
binnen de Kerk en religieuze organisaties" met:**

- de heer Raf De Rycke, voorzitter van de
Organisatie Broeders van Liefde;
- de heer Veron Raes, regionale overste van de
Broeders van Liefde;
- de heer Carlo Loots, voorzitter van vzw Bosco
Base;
- de heer Jos Claes, voormalig provinciaal
overste van de salesianen van Don Bosco in
Vlaanderen.

**Audition dans le cadre du volet "Approche au
sein de l'Église et des organisations religieuses"
de:**

- M. Raf De Rycke, président de l'Organisation
Frères de la Charité;
- M. Veron Raes, supérieur régional des Frères
de la Charité;
- M. Carlo Loots, président de Bosco Base asbl;
- M. Jos Claes, ancien supérieur provincial des
salésiens de Don Bosco en Flandre.

De **voorzitster**: Ik verwelkom onze gasten. Dank u
dat u tijd wenst te maken voor onze commissie.
Aangezien dit een onderzoekscommissie is, moet
ik u vragen de eed af te leggen. Ik zal u eerst de
juridische context daarvan duiden.

Mijnheer De Rycke, mijnheer Raes, mijnheer
Loots, mijnheer Claes, ik herinner u eraan dat
conform artikel 4, § 1, van de wet van 3 mei 1880
op het parlementair onderzoek, gewijzigd bij de wet
van 30 juni 1996, de onderzoekscommissie alle in

het Wetboek van strafvordering omschreven
onderzoeksmaatregelen kan nemen. Ze kan onder
meer getuigen onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik
de aandacht te vestigen op het laatste lid van
artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk
iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar
waarheid een verklaring af te leggen, zich zou
kunnen blootstellen aan strafvervolging en
derhalve getuigenis weigeren (zie ook
artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag
inzake burgerrechten en politieke rechten van
19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van
15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft
om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke
verklaring later tegen u zou kunnen worden
gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u,
krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse
getuigenis kan worden gestraft met een
gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en
u voor een termijn van ten minste vijf en ten
hoogste tien jaar kunt worden onttrokken uit het recht
om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van
voornoemde wet de geheimhouding van uw
verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om
verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met
gesloten deuren en waarvoor de commissie zich
uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in
acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan
de commissie zou overleggen vatbaar voor
openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te
leggen door de hand te heffen en de volgende

woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

De heer Raf De Rycke, de heer Veron Raes, de heer Carlo Loots en de heer Jos Claes leggen de eed af.

Zoals steeds zullen onze gasten eerst een toelichting geven, waarna de commissieleden vragen kunnen stellen. Er is een presentatie namens de Broeders van Liefde. Ik geef u graag het woord.

Veron Raes: Geachte mevrouw de voorzitter, geachte commissieleden, goedemorgen. We willen u graag bedanken om ons de mogelijkheid te geven om voor te stellen hoe we vandaag werken. We zullen ook ingaan op wat er in het verleden fout gelopen is. We zitten hier dan ook met enige schroom, net omdat we weten dat er in het verleden fouten gemaakt zijn.

We willen dan ook starten met onze open brief en wensen de belangrijkste punten ervan in herinnering brengen. We hebben die brief op 28 september vorig jaar gepubliceerd namens het bestuursorgaan van de organisatie Broeders van Liefde en gericht naar de gekende en niet-gekende slachtoffers.

We waren in de eerste plaats gepakt door de getuigenissen die binnenkwamen, temeer omdat het gaat over zeer kwetsbare mensen. Vanuit onze missie moeten we net zorg dragen voor die mensen, maar net zij werden dus het slachtoffer. We zijn ook heel diep getroffen door het verwoestende effect op het leven van de slachtoffers. We willen nogmaals en heel oprecht onze verontschuldigingen uiten naar de slachtoffers en hun erkenning geven.

Het is duidelijk dat er historisch fouten gemaakt zijn, ook in onze congregatie, en we moeten die erkennen. We hebben daarom ook een oproep gelanceerd om nog zoveel mogelijk slachtoffers te kunnen en mogen ontmoeten. We hebben dan ook een centraal meldpunt opgericht, om voldoende aandacht te kunnen besteden aan dat pijnlijke hoofdstuk in onze geschiedenis. We hebben ook erkenning gegeven aan priester Rik Devillé, die daar al sinds jaar en dag heel veel aandacht aan besteedt.

Als opvolgers van de generatie van leidinggevendens die tijdens de periode van het historische misbruik bij de Broeders van Liefde verantwoordelijk waren, hebben we met deze brief ook onze morele verantwoordelijkheid willen opnemen.

We willen u nu graag ons verhaal vertellen.

Raf De Rycke: Ik wens u ook op mijn beurt een goedemorgen en wil u eveneens bedanken voor de uitnodiging.

Onze uiteenzetting is drieledig opgesteld. We willen starten met het heden en zullen kort voorstellen wie we zijn en wat we doen. Daarna zullen we ingaan op het verleden en focussen op de evolutie inzake structuur en de ondernomen acties op het vlak van seksueel grensoverschrijdend gedrag. We zullen afsluiten met een blik op de toekomst door een aantal doelstellingen te formuleren en die te koppelen aan een actieplan. We willen ook graag een aantal suggesties formuleren voor de beleidsmakers.

Ik begin dus met ons verhaal van vandaag te vertellen. Via de powerpointpresentatie kunt u een link aanklikken die naar een filmpje leidt van een viertal minuten over onze werking. De toegemeten tijd is te beperkt om dat hier af te spelen, maar ik nodig u graag uit om dat filmpje op een passend moment te bekijken.

We willen u wel graag een aantal cijfers meegeven. De Broeders van Liefde zijn momenteel in vier sectoren actief met een gemeenschappelijke missie als kompas. We zijn actief in de zorg, in welzijn en buitengewoon onderwijs, in het gewone onderwijs en in de sociale economie. We zijn een vrij grote organisatie met in totaal 108 werkplekken, voorzieningen en scholen. We hebben ongeveer 40.000 leerlingen, patiënten en cliënten en 15.000 medewerkers. We werken ook samen met andere partners en actoren die actief zijn in dezelfde sectoren: onderwijs, zorg en welzijn.

We hebben ook een overkoepelende missie, die tot stand gekomen is met heel veel mensen in de buik van onze organisatie. Die missie wordt in al onze voorzieningen en scholen elke dag waargemaakt door die vele medewerkers. Ze is tot stand gekomen in 2018, toen we de bestaande missie helemaal herschreven en geactualiseerd hebben, rekening houdend met de nieuwe context in onze samenleving.

Nu komen we bij het tweede luik van onze presentatie, namelijk de evolutie van de organisatiestructuur. Broeder Veron zal dit deel voor zich nemen.

Veron Raes: Het is belangrijk om de tijdslijn erbij te halen om te tonen hoe onze organisatie doorheen de jaren geëvolueerd is. We kunnen een viertal periodes onderscheiden.

Een eerste periode loopt van 1807, de stichting van

onze congregatie, tot 1922, wanneer we voor het eerst een periode hadden waarin we naar een vzw-structuur gingen. In deze eerste periode was er een natuurlijke groei van de congregatie als een feitelijke vereniging die verantwoordelijk was voor het geheel, dus zowel voor de religieuze gemeenschappen als voor de activiteiten die werden ontwikkeld. Daartussen was eigenlijk heel weinig onderscheid. Dat liep heel sterk samen.

In de tweede periode, van 1922 tot 1993, hebben we een vzw-structuur aangenomen, zowel voor de exploitatie van de activiteiten als voor het patrimonium of de eigendommen. Dat was het enige verschil, want het waren religieuzen die zowel het bestuur waarnamen in de vzw's als in de religieuze organisatie. Het waren dezelfde mensen, dezelfde bestuurders.

In de derde periode, van 1994 tot 2014, is er een verschuiving gebeurd. Naast de broeders kregen ook medewerkers als sectorverantwoordelijke een mandaat toegewezen in de bestuursorganen.

In de vierde periode, vanaf 2015, is er een bijkomende shift gebeurd, waarbij ook zes onafhankelijke bestuurders in het bestuur werden opgenomen. We hebben nu dus een goede mix van externe, professionele bestuurders en een aantal bestuurders die namens de congregatie zetelen.

De tijdslijn illustreert de evolutie van het bestuurlijk onderscheid in de congregatie. We noemen de congregatie tegenwoordig 'de familie' en de organisatie is 'het bedrijf'.

Het is belangrijk om mee te geven waar broeder René Stockman zich situeert. Vanaf 1988 was hij sectorverantwoordelijke voor de zorg. In 1994 is hij provinciaal overste geworden en was hij ook voorzitter van de vzw-structuur. In 2000 is hij generaal-overste geworden. Het jaar 2000 was ook het jaar waarin hij geen mandaten meer heeft opgenomen in de grote vzw-structuren van de activiteiten hier in België. In 2021 werd er door het Vaticaan een apostolisch commissaris aangesteld, die de bevoegdheden van broeder René Stockman binnen de familie, dus de congregatie, van de Belgische regio heeft overgenomen. Sinds 2023 is er een apostolisch commissaris aangesteld die alle bevoegdheden wereldwijd van de generale oversten en de generale raad overgenomen heeft.

We willen de geschiedenis van het seksueel grensoverschrijdend gedrag ook plaatsen in die tijdslijn van de geschiedenis van de congregatie. Het zal u niet verbazen dat ook bij ons de meeste feiten tussen de jaren 50 en de jaren 80 gebeurden. We moeten hierbij wel een nuance

maken. Dat wil niet zeggen dat er voor de jaren 50 geen misbruik bestond. Ik vermoed dat dat wel het geval is, maar we zijn voor een groot stuk aangewezen op de slachtoffers. Als de slachtoffers niet meer kunnen getuigen of er niet meer zijn, is het heel moeilijk om dat te achterhalen, tenzij we alle historische archieven uitpluizen, wat we nog niet hebben gedaan. Het historisch misbruik dat we kennen, dateert dus van de jaren 50 tot de jaren 80.

In de jaren 90 is er bij ons in de organisatie voor het eerst actie ondernomen in de nasleep van de zaak-Dutroux. We hebben op dat moment de eerste implementaties gekend van procedures rond seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dat was niet algemeen in al onze voorzieningen, maar we hebben daar een aantal pilootprojecten gezien en zullen daarop straks nog terugkomen.

Naar aanleiding van Operatie Kelk en de zaak-Vangheluwe heb ik namens de Broeders van Liefde in 2010 tijdens het radionieuws publiekelijk onze excuses aangeboden voor wat de slachtoffers was aangedaan. Dat was een belangrijk moment, ook voor ons, want we hebben op dat moment al die erkenning gegeven.

Tot slot komen we bij de periode van 2010 tot vandaag. In 2010 zijn er heel veel misbruikzaken binnengekomen en hebben heel veel slachtoffers zich gemeld in navolging van Operatie Kelk. Wij hebben ons in de eerste plaats aangesloten bij wat door de Belgische kerk werd voorgesteld. We hebben onze dossiers dus ook door de arbitragecommissie laten behandelen. In totaal zijn daar 39 dossiers gepasseerd, waarvan 32 geëindigd zijn met een dading.

Ik heb die periode niet zelf meegemaakt in België, omdat ik tussen 2012 en 2018 verantwoordelijk was voor de congregatie in Nederland. In Nederland kreeg ik wel heel wat dossiers voorgeschoteld, want dat was ook daar een behoorlijk groot probleem. In Nederland zijn we met de Broeders van Liefde en andere congregaties, zoals de salesianen, gestart met bemiddeling. Dat was een heel interessant en vruchtbaar traject waarin men veel aandacht kan hebben voor de slachtoffers. Ik zeg dat erbij omdat later in de presentatie zal blijken dat we dat traject ook voor Belgische slachtoffers willen aanbieden.

In 2023 kwam dus onze open brief als reactie op de diepe getroffenheid die we ervaren hebben door *Godvergeten*. We zijn ook onmiddellijk aan de slag gegaan om een actieplan rond grensoverschrijdend gedrag te ontwikkelen. Dat actieplan zal straks ook voorgesteld worden. We willen eerst echter nog een aantal details

meegeven over de procedures en over hoe we dat in de jaren 90 tot vandaag aangepakt hebben. Ik geef daarvoor graag het woord aan Raf.

Raf De Rycke: We willen wat meer gedetailleerde informatie geven, opgesplitst in drie periodes. In onze powerpointpresentatie vindt u de drie tijdsframes terug, met daarbij de visieteksten, de procedures, de interne tools, de richtlijnen en de projecten die we geïmplementeerd hebben in onze organisatie om seksueel grensoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk te voorkomen en, als dat gedrag zich toch voordoet, het op te volgen. Het is niet limitatief bedoeld. Het is belangrijk daarbij op te merken dat een aantal zaken ontwikkeld werd vóór de wettelijke invoering van richtlijnen en procedures en ook dat er een aantal in surplus zijn, nadat richtlijnen en procedures een wettelijk kader hebben gekregen.

In de jaren 90 werden de eerste procedures voor seksueel grensoverschrijdend gedrag geïmplementeerd. Dat was in de post-Dutrouxperiode. Zoals ik daarnet heb vermeld, zijn er naast die wettelijke procedures een aantal interne procedures en richtlijnen uitgewerkt en toegepast, zoals bijvoorbeeld in het Orthopedagogisch Centrum Sint-Idesbald, naar aanleiding van een concrete rechtszaak over klachten uit 1995 met uitspraken door de correctionele rechtbank en het hof van beroep.

Ik zoom nu even in op de periode 2010-2023. Concreet gaat het over de implementatie van de wettelijke procedures in de sectoren zorg en welzijn. Op sommige plaatsen hadden we dus al eigen procedures lopen, maar we hebben die verder verrijkt binnen het wettelijke kader. De opstart van die procedures en richtlijnen vond eerst plaats in de entiteiten met de meest kwetsbare doelgroepen. Dan gaat het voornamelijk over de sector welzijn. Ik denk concreet aan kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking, met emotionele en gedragsproblemen, evenals aan kinderen met een dubbele diagnose, dus met een verstandelijke beperking in combinatie met een psychiatrische aandoening.

Wat is de situatie vandaag? Vandaag zijn er in de meeste sectoren diverse visieteksten en ook registratiesystemen of tools. Merk op dat er in de sector gewoon onderwijs vandaag geen specifieke wettelijke procedures bestaan in vergelijking met de andere sectoren. We werken echter momenteel aan een visietekst met procedures en ook aan een eigen registratiesysteem. U kunt in de presentatie terugvinden wat er per sector allemaal werd ontwikkeld. Voor de sector welzijn gaat het over een nieuw cliëntendossier, met registratie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Er is ook de

toepassing daarvan in een aantal scholen voor buitengewoon onderwijs. Ik heb net gezegd dat daar geen specifieke wettelijke procedure is. Wat hebben we gedaan? We hebben de procedure van het Orthopedagogisch Centrum eigenlijk overgenomen en toegepast in een aantal scholen voor buitengewoon onderwijs. Voor de geestelijke gezondheidszorg, een andere sector, is er een verfijning van lokale procedures te vermelden. We hebben daarvoor gebruikgemaakt van een visietekst die werd ontwikkeld door Zorgnet-Icuro over grensoverschrijdend gedrag. Dat is een heel goede visietekst om verder op te bouwen.

In dezelfde sector is er ook een nieuw elektronisch patiëntendossier, met registratie van incidenten, inclusief grensoverschrijdend gedrag en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Er wordt ook gewerkt aan een kwaliteitsmanagementsysteem met een incidentenmeldingstool, ook weer inclusief seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zoals ik daarnet zei, zijn we volop bezig met het uitwerken van die visietekst en van een registratiesysteem voor wat het onderwijs betreft. Dat gaat dan over onze scholen voor gewoon onderwijs.

Ik kom tot het derde deel over heden en toekomst, met de formulering van een zevental doelstellingen en daaraan gekoppeld een actieplan. U vindt de zeven doelstellingen ook terug in onze powerpointpresentatie. Ik zal enkele voorbeelden geven van actiepunten gelinkt aan die doelstellingen. Straks zal ik ook wat dieper ingaan op de doelstellingen 1 en 3, want dat zijn de belangrijkste.

Doelstelling 1 betreft de bejegening van de slachtoffers en doelstelling 3 betreft alles wat te maken heeft met preventie. Bij doelstelling 1 is een belangrijk actiepunt de meldingsmogelijkheid via het centraal meldpunt, waarnaar al is verwezen. Bij doelstelling 2 vermeld ik de inschakeling van een traumapsycholoog voor medewerkers en ex-medewerkers, in de mate dat zij op die persoon een beroep willen doen.

We hebben ook een bevraging georganiseerd bij de medewerkers om te peilen hoe zij die crisis ervaren. We hebben een vrij grote respons gekregen: we ontvingen ongeveer 1.200 reacties. Wat zijn de belangrijkste conclusies van die bevraging? Het was een mix van gevoelens, over het algemeen zeer emotioneel. Er waren ook gevoelens van pijn en boosheid. Ik wil hier al een link maken met de Canvasreeks *Godvergeten*. Er is een belangrijk verschil vóór en na die reeks. Het gaat dan in de eerste plaats over de aandacht voor de slachtoffers op emotioneel vlak, maar ook, en niet onbelangrijk, de emotionele impact ervan op medewerkers en ex-medewerkers.

Het centrale meldpunt dat we hebben opgericht en ook de aangeboden ondersteuning scoren vrij goed in die bevraging. Het beeld van de organisatie en het vertrouwen in de organisatie blijven licht positief, en de medewerkers hebben heel duidelijk het belang onderstreept van openheid, erkenning en ondersteuning van de slachtoffers, inclusief de samenwerking met justitie.

Ik zal nog even ingaan op een paar andere actiepunten. Bij doelstelling 4 komt het actiepunt van de open brief aan bod, evenals de communicatie naar directies en medewerkers over de stand van zaken met betrekking tot seksueel grensoverschrijdend gedrag. We hebben afgesproken dat we daarover op periodieke basis zouden communiceren. In de praktijk betekent dat een maandelijks communicatie.

De beeldvorming, het traject voor de toekomstige naam van de organisatie en de contacten met een aantal actoren zijn voorbeelden van actiepunten bij doelstelling 5. Er zijn contacten met verschillende koepels. Er is bijvoorbeeld ook het contact dat we hebben gehad met Doof Vlaanderen. Dat vergt een specifieke aanpak, gelet op de handicap van die doelgroep. Ook daar kunnen zich casussen hebben voorgedaan en moeten we kijken hoe dat we daar verder mee omgaan en hoe we op een passende manier kunnen communiceren met die mensen.

Met doelstelling 6 over de organisatiestructuur willen we, uitgaande van de principes van *good governance*, de toekomstige relatie tussen de congregatie en de organisatie, tussen de familie en het bedrijf, even bekijken en waar nodig ook bijsturen.

Bij de laatste doelstelling over hulp aan daders verwijzen we onder meer naar het contact met psychiaters die gespecialiseerd zijn in de behandeling van daders en de gesprekken die broeder Veron daarover zal voeren.

U ziet dat er drie belangrijke doelgroepen aan bod komen: op de eerste plaats de slachtoffers, vervolgens de medewerkers en ex-medewerkers en ook de daders.

Zoals daarnet gezegd, wil ik even focussen op de doelstellingen 1 en 3.

Doelstelling 1 gaat over de ontmoeting met de slachtoffers. Daarvoor hebben we een beroep gedaan op Moderator, een organisatie die al 25 jaar gespecialiseerd is in bemiddeling gericht op herstel. Ze werken met 20 professionele bemiddelaars. Op die manier kunnen de

gesprekken plaatsvinden in een veilige gespreksomgeving, waarin vrijwilligheid, vertrouwelijkheid, neutraliteit en transparantie heel belangrijk zijn. Slachtoffers hebben de keuze: ze kunnen ervoor kiezen om een ontmoeting te hebben via Moderator, maar kunnen er ook voor opteren om rechtstreeks contact te hebben met iemand van de congregatie of de organisatie. Dat betekent dat we de slachtoffers willen respecteren in hun vrijheid om de beste weg te kiezen die tot herstel kan bijdragen, inclusief hulpverlening, maar ook juridische mogelijkheden. De eerste gesprekken en ontmoetingen vonden al plaats. De ervaringen met Moderator zijn heel positief. In totaal zijn er 88 contactnames geweest, dus 88 mensen die een beroep hebben gedaan op ons meldpunt, waarvan er 26 een ontmoeting, een gesprek willen en 25 daarvan via Moderator.

De meeste reacties die we hebben ontvangen, komen van de slachtoffers zelf. Het gaat over feiten die zich voordeden in de periode 1950-1960-1970. Naast de vraag voor een ontmoeting zijn er ook heel wat vragen naar verheldering. We hebben veel reacties gekregen, ook veel positieve reacties en bedankingen voor de oprichting van dat meldpunt. Er zijn ook mensen die zeggen dat ze even contact opnemen, maar geen verdere reactie wensen. Er werden ook andere wensen uitgesproken. Er waren mensen die zeiden dat ze graag eens in een school wilden praten over hun ervaring. Anderen hadden meer vragen over het actieplan. Er waren ook vragen van dove slachtoffers enzovoort.

In dat verband wil ik ook vermelden dat we bereid zijn om herdenkingsmomenten te organiseren. We zetten geen punt achter dat verhaal. Dat is dus toekomstgericht, mogelijk samen met andere organisaties. Het is ook mogelijk herdenkingsplaatsen op te richten. Dat kan ook resulteren in een permanente tentoonstelling. We vinden het belangrijk om de slachtoffers te blijven herdenken. De meeste slachtoffers blijven immers met die kwetsuren zitten. Daarnet heb ik nog verwezen naar die emotionele kwetsuren die tot in de diepste vezels van een lichaam zitten.

Ik wil nog even ingaan op doelstelling 3. Preventie is heel belangrijk. We hanteren het nultolerantieprincipe. Daarnaast zijn er nog enkele concrete actiepunten vermeld, zoals – dit vinden we heel belangrijk – een centrale dataregistratie, het verzamelen van data om van daaruit analyses te maken en te kijken hoe we het beleid verder kunnen onderbouwen en de uitwerking van visieteksten over preventie. We willen ook een interne audit organiseren, specifiek over de beheersprocessen die te maken hebben met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ik zou het

een conformiteitsaudit noemen om na te gaan of er overeenstemming is tussen, enerzijds, de visieteksten, procedures en richtlijnen en, anderzijds, de toepassing ervan in de praktijk. Dat is een interne audit die we op heel korte termijn willen laten doorgaan.

Dan kom ik tot de conclusies. Het is niet aan ons om te bepalen welke aanbevelingen de commissie moet overmaken aan het Parlement. We willen echter wel op een bescheiden manier en ter inspiratie enkele suggesties formuleren die mogelijk ertoe kunnen bijdragen het verschil te maken met het verleden.

Zo vragen we ook aandacht voor seksueel overschrijdend gedrag in de gezinscontext. We weten dat heel veel gevallen plaatsvinden in die gezinscontext. Het gaat toch om ongeveer 80 %. We worden daar ook mee geconfronteerd in een aantal van onze voorzieningen, waar we specifieke units hebben voor seksuele delinquenten.

We vragen de uitbreiding van de daderhulp, dus voldoende capaciteit voor het behandelen van daders. Ik verwijs hiervoor naar een presentatie gegeven door dokter Nils Verbeeck, die werkzaam is in een van onze voorzieningen. Hij is verantwoordelijk voor een unit voor seksuele delinquenten. Het is belangrijk om recidive te voorkomen.

Vervolgens vragen we de oprichting van een meldpunt waar neutraliteit, objectiviteit, toegankelijkheid, doelmatigheid en doeltreffendheid gewaarborgd worden. Nu merken we dat er een kluwen is van meldpunten en actoren. Het is niet altijd evident voor een slachtoffer om daarin zijn weg te vinden.

Een andere aanbeveling heeft te maken met wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van het beleid. Het gaat dan over de prevalentie en incidentie van seksueel overschrijdend gedrag en over de effectiviteit van daderhulp. Er is al wat onderzoek gevoerd, maar dat is niet altijd goed gekend. We zouden kunnen starten met een literatuurstudie en dan kijken wat er nog kan worden ondernomen op het vlak van wetenschappelijk onderzoek.

We vinden een aangepaste infrastructuur voor de voorzieningen voor kinderen en jongeren ook belangrijk. We hebben ervaren dat de impact daarvan op de werking van een leefgroep, maar ook op alles wat met toezicht heeft te maken zeker niet onderschat mag worden.

We vragen ook de organisatie van meer vorming over seksueel grensoverschrijdend gedrag voor

alle professionals binnen de zorg en het onderwijs.

Voor de sector onderwijs vragen we ook wettelijke procedures vergelijkbaar met die voor andere sectoren.

Dat zijn enkele suggesties op basis van onze ervaringen in het verleden die we vandaag graag meegeven.

Veron Raes: We willen graag afsluiten met een passage uit onze open brief: "Deze gruwel kleeft aan onze organisatie, maar het is ook voor ons het moment om samen te komen en te kijken naar wie we zijn en wie we willen zijn. We zullen actief zoeken naar eventuele slachtoffers die zich nog niet melden en kijken naar onze procedures rond grensoverschrijdend gedrag, naar de band tussen congregatie en organisatie, naar de structuren en naar de vlag waaronder we ons verbinden. We zullen dit alles doen met één doel, namelijk dit nooit meer laten gebeuren."

Ik dank u voor uw aandacht.

De **voorzitster:** Bedankt. Laten we onmiddellijk voortgaan met de volgende sprekers en de volgende presentatie.

Carlo Loots: Ik wil u danken voor de kans om ons verhaal te brengen. Wij zijn hier vandaag met twee salesianen, Jos Claes en ik. Jos Claes was provinciaal van de salesianen van Don Bosco van 2005 tot 2011. Ik ben Carlo Loots en ik volg het seksueel misbruik op, in Vlaanderen en Nederland, die samen een provincie vormen sinds januari 2011. Ik zal Jos eerst aan het woord laten. Hij was ook aanwezig in de commissie in januari 2011.

Jos Claes: Geachte parlementsleden, dames en heren, op 12 januari 2011 ben ik als provinciaal van de salesianen van Don Bosco verschenen voor de voorloper van deze commissie en ondervraagd in verband met seksueel misbruik in onze provincie. Ik begon toen mijn laatste halfjaar als provinciaal overste. Op 15 augustus zou ik de fakkel doorgeven aan mijn opvolger. Zijn naam was begin januari 2011 al bekend en hij was gestart met het samenstellen van de provinciale raad die hem vanaf 15 augustus zou bijstaan. Carlo Loots maakte deel uit van die raad en kreeg de opdracht het seksuele misbruik door de salesianen in Vlaanderen en in Nederland op te volgen. Zodra die aanstelling officieel was – dat was eind januari 2011 – heb ik alle dossiers die ik in mijn bezit had, aan hem doorgegeven.

Sta me toe, geachte volksvertegenwoordigers, mijn inbreng uit 2011 gedeeltelijk en samengevat te hernemen. Ik ben toen begonnen met te zeggen

dat ik voor de commissie verscheen met plaatsvervangende schaamte – en dat is nu niet anders – ten aanzien van de mensen die in het verleden als minderjarige het slachtoffer zijn geworden van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik door een salesiaan. Op die manier hebben wij hun vertrouwen geschonden, hun persoonlijke waardigheid in het algemeen en hun seksuele integriteit in het bijzonder aangetast. Vandaag weten wij welke pijn de slachtoffers en hun familie soms jaren hebben moeten meedragen. Ik ben geraakt en bewogen door het contact met de slachtoffers en hun familie. Ik mag zeggen dat dit me zeer zwaar valt, tot op vandaag. Zeker vandaag, omdat ik 49 jaar geleden, op 1 maart 1975, tot salesiaan-priester werd gewijd. Ook al is dit niets in vergelijking met het leed van de slachtoffers. Daarvan ben ik me bewust.

Voor zover wij als salesiaanse provincie te weinig aandacht voor de slachtoffers en hun familie hebben gehad, wil ik mijn excuses aanbieden. Wij mogen en kunnen niet doen alsof er niets is gebeurd.

Wat er in de voorbije maanden en jaren aan de oppervlakte is gekomen, raakt ons in onze ziel, temeer daar ook bleek dat medebroeders zich schuldig hadden gemaakt aan het misbruik van jongeren die door hun ouders aan onze zorgen waren toevertrouwd.

Ik heb in 2011 vier periodes onderscheiden.

Ten eerste mijn jeugdperiode, thuis en in het internaat van de salesianen in Hechtel. Ik verbleef er in de eerste helft van de jaren 60 en hoorde er nooit spreken over grensoverschrijdend gedrag of over pedofilie.

De tweede periode is de periode van mijn vorming en de eerste jaren als internaatsopvoeder en leraar in Kortrijk. Ik kwam toen tweemaal in contact met seksueel misbruik. Tijdens deze vormingsjaren hoorde ik van misbruik gepleegd door twee medebroeders. Zij werden voor deze feiten veroordeeld. Beide verlieten na het uitzitten van hun straf de congregatie.

De tweede keer dat ik over seksueel misbruik hoorde, betrof het een medebroeder die veroordeeld werd voor seksueel misbruik in een internaat. Ik herinner me dat dit voor de voormalige vormingsverantwoordelijke een reden was om ons te doen nadenken over afstand en nabijheid in de omgang met jongeren.

De derde periode situeert zich na de zaak-Dutroux. Ik was toen overste in de gemeenschap van Sint-Denijs-Westrem. Ik werd er geconfronteerd met

grensoverschrijdend gedrag door een medebroeder-opvoeder. In overleg met de directeur van het internaat, heb ik de betrokken medebroeder verwijderd uit het internaat en de provinciaal onmiddellijk op de hoogte gebracht. Die heeft toen de zaak van mij overgenomen. Hij sprak met de slachtoffers en had contact met hun ouders. De pleger werd preventief geschorst en verplicht zich te laten begeleiden.

Dat gebeurde door iemand van het universitair forensisch centrum van de Universiteit Antwerpen.

In augustus van hetzelfde jaar kreeg ik een andere benoeming, een jaar in Zwijnaarde, en daarna verhuisde ik naar Hechtel. Daar was het voor mij rustiger.

In 2005 werd ik aangesteld tot provinciaal van de salesianen in Vlaanderen en Nederland. Dat is dan de vierde periode. Dat mandaat liep tot 2011. Nadat het misbruik door de bisschop van Brugge in 2010 in het openbaar was gekomen, heb ik als provinciaal enkele meldingen ontvangen van mogelijk misbruik.

Ik had telefonisch contact met een oudere man, die gedeeltelijk in het Frans en in het Nederlands vertelde dat hij was misbruikt in een salesiaans werk in Ukkel. Ik luisterde naar zijn moeizaam en bijna onverstaanbaar verhaal. Daar wij op dat ogenblik geen huis in Ukkel hadden, verwees ik hem door naar de provinciaal van de Waalse provincie.

Ik had ook telefonisch contact met de overste van een voormalige medebroeder die veroordeeld was voor seksueel misbruik en na het uitzitten van zijn straf de overstap had gemaakt naar een contemplatieve congregatie. We overliepen nog eens de voorgeschiedenis van de betrokkene. Zijn overste bleek goed geïnformeerd te zijn en was volledig op de hoogte.

Ten derde heb ik telefonisch contact gehad met een familie die sprak over een broer die overleden was in een psychiatrisch ziekenhuis. Zij dachten dat het misbruik in een internaat waar hij had verbleven daarbij een rol had gespeeld. Zij herinnerden zich de namen van twee salesianen-opvoeders, die voor het misbruik in aanmerking kwamen. Ik ben tweemaal bij die familie op bezoek geweest en ik heb geluisterd naar hun verhaal. Ik heb de vermeende plegers geconfronteerd met de overtuiging van de familie, maar zij ontkenden ten stelligste dat zij zoiets zouden gedaan hebben. In januari 2011 heb ik dit dossier overgedragen aan Carlo Loots.

Ten vierde, de vertrouwensleerkracht van het Don

Bosco Technisch Instituut nam contact met mij nadat een van zijn collega's sporen van ongepast surfgedrag had gevonden op een laptop die ook door de coördinator van het CDO werd gebruikt. Ik heb hem daarmee geconfronteerd, omdat het dezelfde persoon betrof waarmee ik in 2011 te doen had als gemeenschapsoverste in Sint-Denijs-Westrem. Ik heb hem een preventieve schorsing opgelegd en hem opnieuw naar het universitair forensisch psychiatrisch centrum van de Universiteit Antwerpen gestuurd.

De laatste weken dat ik provinciaal was, werd ik uitgenodigd bij de politie om inlichtingen te verstrekken over een bepaalde medebroeder. Het waarom werd niet genoemd. Ik heb de naam van de betrokken medebroeder doorgegeven aan Carlo Loots, die dit dossier verder heeft opgevolgd.

Geachte volksvertegenwoordigers, ik ben mij ervan bewust dat ik in grote mate herhaal wat ik in januari 2011 voor de bijzondere Kamercommissie heb verklaard. Dat is niet direct een antwoord op de onderzoeksvraag waarover deze parlementaire onderzoekscommissie zich buigt. Omdat mijn mandaat als provinciaal echter kort na mijn passage voor de bijzondere Kamercommissie ten einde liep, was ik niet of nauwelijks betrokken bij de opvolging van de aanbevelingen van deze commissie. Dit behoorde tot de opdracht van mijn opvolger, die dit heeft toevertrouwd aan Carlo Loots.

Dames en heren, tot hier mijn verhaal als toenmalig provinciaal. Ik dank u voor uw aandacht.

Carlo Loots: Ik wil verder gaan met het verhaal van Jos. Mijn verhaal bestaat uit een viertal delen en een korte inleiding. Ik wil iets vertellen over de opvolging van seksueel misbruik in onze kring, zowel met aandacht voor de slachtoffers als met aandacht voor de plegers. Ik wil iets zeggen over preventie en zorg en eindigen met een aantal vragen en reflecties.

Toen ik in 2011 onverwacht de opdracht kreeg om het seksuele misbruik in Vlaanderen en Nederland op te volgen, was ik daarop niet voorbereid. Om de zes jaar komt er een nieuwe provinciaal. De nieuwe provinciaal die in 2011 aantrad, vroeg aan mij dat misbruik op te volgen. Hij had daar twee goede redenen voor.

Ten eerste wilde hij dat iemand de continuïteit van de opvolging zou verzekeren, zodat die niet zou stoppen in 2017, wanneer zijn mandaat afliep. Zo verstandig en vooruitziend was die man. Op die manier kon ik voor de continuïteit zorgen, wat ik doe tot op heden.

Ten tweede, in gesprekken met vele slachtoffers in Vlaanderen en Nederland hebben we voorlopig gelukkig altijd een oplossing gevonden. Het bood mij wel de mogelijkheid om de provinciaal erbij te betrekken indien het gesprek met een slachtoffer vast zou lopen. Indien men de eindverantwoordelijke van de congregatie meteen in de vuurlinie plaatst en het daar vastloopt, is het immers veel moeilijker om naar mij door te verwijzen. Men zal dan vragen: "Waarom kon ik niet onmiddellijk met Carlo Loots spreken?"

Om die twee redenen hebben wij voor die werkwijze gekozen. Wat heb ik gedaan? In eerste instantie heb ik onderzocht welke richtlijnen er in onze congregatie bestaan en welke aanbevelingen er daarrond al gegeven werden. Ik was aangenaam verrast dat er al een hele tijd aanbevelingen naar voren waren geschoven. Die gaan onder meer over het steeds voorrang geven aan de slachtoffers en het voorzien in psychologische begeleiding en ondersteuning voor de slachtoffers en hun families. De aangeklaagde plegers moeten onmiddellijk worden geschorst en men moet ervoor zorgen dat ze noch een pedagogische, noch een pastorale taak kunnen opnemen. Ook wordt gesuggereerd actief mee te werken met justitie als dat aan de orde zou zijn, en om voor een gepaste begeleiding en ondersteuning van de dader te zorgen. Dat was één aspect van mijn terreinverkenning.

In een tweede beweging heb ik archiefonderzoek gedaan. Dat was bij ons relatief eenvoudig. We hebben geen geheim archief in de kelder waar alle misbruikdossiers verzameld zouden zijn. Ik ben systematisch door de mappen gegaan die we over elke medebroeder hebben. Indien er aanwijzingen van misbruik waren, maakte ik daar een lijst van.

Ik heb vastgesteld dat sommige provincialen daar consequent een nota van maakten. Zeker de oude generatie deed dat vaak in het Latijn met de term *contra sextem*, tegen het zesde gebod. Toevallig is dat ook een woordspeling. Dat was niet altijd even duidelijk, want van iemand die iets te veel aandacht had voor de vrouw die in de keuken werkte, werd ook geschreven dat hij moest opletten voor het zesde gebod. Er zaten echter zeker ook een aantal aanwijzingen in die duidelijk wezen op grensoverschrijdend gedrag met jongeren. Ik heb bij die gelegenheid ook wat oudere medebroeders van de provincie die nog een goed geheugen hadden, gevraagd of zij zich bepaalde zaken uit het verleden herinnerden die met misbruik te maken zouden kunnen hebben. Ik heb die nota's en verklaringen dan opgelijst en geprobeerd de namen van de daders en slachtoffers, de plaats en de periode te identificeren. Ik zal daarop zo meteen nog terugkomen.

In januari en februari van datzelfde jaar hebben we een multidisciplinaire adviesgroep opgericht met een jurist, iemand van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en een criminoloog, om ons te laten adviseren rond het seksuele misbruik. Het was immers duidelijk dat in het verleden de provinciaal en/of zijn raad die taak op zich namen. Dat was een heel interne kijk op dat gebeuren, terwijl we ook advies wilden van mensen van buitenaf.

Ik heb er geen moeite mee om toe te geven dat ik op dat moment niet gehinderd werd door veel kennis van zaken in deze materie. Vandaag zou men zeggen: "Hoe dom kan je zijn?" Ik denk echter dat dit een gelukkig toeval was. Ik heb ook een van de mensen van het jeugdparket zedenzaken van de rechtbank van Leuven gevraagd om deel uit te maken van onze commissie. Die dame heeft vanaf het begin aangegeven: "Ik wil komen, maar wees u ervan bewust: als ik kennisneem van strafbare feiten, ben ik verplicht dit te melden aan mijn overste, en dan schiet er een mallemol in gang."

Op dat ogenblik had ik nog de kans om de lijst die ik had opgesteld niet te delen. We hebben dat toen toch gedaan. Die dame heeft die lijst ook meegenomen. Alle mensen op de lijst die nog in leven waren, hebben een bezoek gekregen van de politie, of ze nu uitgetreden waren of niet.

Het grote voordeel daarvan was dat er bij ons nooit een huiszoeking werd uitgevoerd om mogelijke dossiers te verzamelen. Het zegt wel iets over de grote onwetendheid waarmee ik dit parcours heb aangevat. Verder hebben we steeds gebruikgemaakt, ook wegens een gebrek aan ervaring, van de beschikbare diensten. Het heeft immers geen zin het warm water opnieuw uit te vinden. Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en de mensen van het zorgteam, dat binnen de kerk was opgestart, zijn altijd goede partners voor ons geweest.

We hebben er voor alle duidelijkheid ook altijd bewust voor gekozen om te handelen in overeenstemming met wat ik gemakkelijkschulde de regelgeving noem. Voor de materiële schadevergoeding voor slachtoffers hebben we de categorieën gehanteerd die door het federale Parlement werden voorgesteld. We gebruiken in onze jeugdwerking, in de vrije tijd, de API's (Aanspreek personen identiteit) die door het departement Jeugd naar voren werden geschoven. Binnen de erkenningsvoorwaarden van Opgroeien moet iedere voorziening voor jeugdhulp over procedures beschikken. We kiezen ervoor om daarmee in orde te zijn.

Ik wil enkele zaken in verband met het opvolgen van misbruik aanhalen. Ik wil beginnen met het stuk betreffende de zorg voor slachtoffers. Hoe komen slachtoffers bij ons en bij mij terecht? Er zijn zeer verschillende wegen geweest. Een aantal mensen heeft zich rechtstreeks gemeld bij de arbitragecommissie, vaak vanuit het gevoel dat ze niets meer met de salesianen te maken wilden hebben. Andere mensen meldden zich aan bij de meldpunten, toen nog geordend per bisdom en één voor de religieuzen. Vandaag melden mensen zich rechtstreeks bij het gemeenschappelijke opvangpunt.

Scholen en internaten werden ook opgebeld. Ze hebben die slachtoffers steeds naar mij doorverwezen. Sommige mensen hebben zich ook rechtstreeks tot het provinciaal gericht. Het bisdom verwijst zelden een keer door, eenvoudigweg omdat mensen zich niet vaak bij het bisdom aanmelden. Mensen bellen bijvoorbeeld naar het bisdom van Hasselt omdat de feiten in Limburg hebben plaatsgevonden.

Ik ben met Rik Devillé in zijn kelder geweest en ik heb hem gevraagd of hij nog weet had van slachtoffers van de salesianen die bij Mensenrechten in de Kerk melding hadden gemaakt van misbruik. Uitzonderlijk geeft een pleger die over één geval wordt aangesproken toe dat het niet bij dat ene geval gebleven is.

Wij hebben al deze zaken teruggekoppeld naar het gemeenschappelijke opvangpunt, en zo ook naar Dignity. We kiezen er dus voor om die zaken niet alleen onder ons, door de salesianen, te laten behandelen.

Sinds januari 2011 waren wij betrokken bij drie rechtszaken in verband met seksueel grensoverschrijdend gedrag. De medebroeders zijn daar ook voor veroordeeld. Sinds 2011 waren er contacten met of over een 45-tal slachtoffers. Twaalf slachtoffers hebben zich gemeld bij de arbitragecommissie, waar hun zaak behandeld werd. Dat leidde tot een dading en een financiële tegemoetkoming.

De zaken van 22 slachtoffers werden opgenomen door het gemeenschappelijke opvangpunt. Met een van die 22 zaken zijn we nog bezig. Dat gaat over iemand die zich naar aanleiding van *Godvergeten* gemeld heeft. Er werd al contact opgenomen met een verantwoordelijke van het opvangpunt en er is al een erkenningsgesprek gepland met mij, namens de salesianen.

Er waren in die periode ook contacten per telefoon of mail met een elftal andere slachtoffers. Drie van hen deden een melding, maar gaven aan dat ze

voor de rest geen contact meer wilden met mij. Acht slachtoffers zijn niet meer ingegaan op een verder aanbod, bijvoorbeeld van de brochure *Van taboe naar preventie* en de mogelijkheid tot melding.

In totaal zijn er twee vrouwelijke slachtoffers. De anderen zijn allemaal jongens. Dat is niet verrassend, aangezien veel van het misbruik dateert uit de periode waarin de scholen nog niet gemengd waren.

We hebben 15 meldingen ontvangen naar aanleiding van *Godvergeten*. Met zes daarvan zijn we uiteindelijk aan de slag gegaan.

Ik spreek voor die periode over 32 verschillende daders. Twee daarvan zijn uitgetreden. Vier daarvan zijn nog in leven. Twee van hen verblijven in een woonzorgcentrum, dat zij door hun fysieke beperkingen niet kunnen verlaten. De andere twee leven in een gemeenschap die op de hoogte is van hun voorgeschiedenis en erop toeziet dat er geen contacten zijn met jongeren.

Als het gaat over de zorg voor de slachtoffers, hebben we in de eerste fase altijd samengewerkt met het meldpunt en vandaag met het gemeenschappelijke opvangpunt. Ik wil de deskundigheid en bewogenheid onderstrepen van de mensen met wie we te maken kregen. Die bewogenheid was er zowel ten aanzien van de slachtoffers als ten aanzien van de salesianen en eventuele plegers.

Vlaanderen en Nederland vormen één provincie. Ook in Nederland was er heel wat in beweging. Zoals broeder Veron al zei, hebben wij daar kennismemaakt met *victim-offender mediation*. Dat was een heel specifieke aanpak. Ik heb de kans gehad, zowel met de verantwoordelijke van het meldpunt dat toen de salesianen opvolgde als met de verantwoordelijke van het huidige opvangpunt, om die structuur van *victim-offender mediation* te hanteren.

Eerst krijgt het slachtoffer de kans om zijn verhaal in het lang en het breed – in de positieve betekenis van het woord – te vertellen. Er is ook een intake-moment met de dader of de vertegenwoordiger van de congregatie. We hebben er altijd voor gepleit dat de levende dader dat zelf doet. Dat lukt echter niet altijd. Wanneer dat niet lukte of wanneer de dader overleden was, ben ik op die stoel gaan zitten. Dat biedt de mogelijkheid om iets te vertellen over de context van die tijd. Klopt het wat de persoon vertelt? Was die medebroeder bijvoorbeeld toen in dat internaat werkzaam? Het belangrijkste moment is echter wanneer we samen rond de tafel gebracht worden

en wanneer we als salesianen de kans krijgen om onze verontschuldiging aan te bieden voor wat er fout gelopen is en een vorm van erkenning kunnen uitdrukken ten aanzien van het slachtoffer.

In het begin van zo'n gesprek reik ik vaak de hand naar een slachtoffer, dat ik nog nooit ontmoet heb. Die hand wordt vaak niet aangenomen. Wanneer het gesprek afgerond is, wordt er vaak wel op een vrij natuurlijke en spontane manier met een handdruk afscheid genomen van elkaar. Dat zegt iets over de kracht van deze methode.

Voor een financiële tegemoetkoming als materiële uitdrukking van erkenning en excuses hebben wij steeds de criteria van het federale Parlement gevolgd, die dus bepaald worden door een neutrale derde. Het laatste wat ik zou willen, is onderhandelen met een slachtoffer over 1.000 euro meer of minder. Daarom is het goed dat er een dienst is als Dignity, waar de verantwoordelijke van het opvangpunt dat dossier kan bespreken met collega's. Vanuit die hoek of vanuit de arbitragecommissie kan er dan gezegd worden wat, alles in acht genomen, een billijke vergoeding is voor dat slachtoffer. Wij hebben daarover nooit moeilijk gedaan en dat altijd vergoed. Die neutrale derde is daarin een belangrijk gegeven.

Het principe van gelijkberechting is dat ook. Er zijn mensen die getalenteerd zijn om met het nodige gevoel voor drama hun verhaal te brengen, maar er zijn ook mensen die als een klein grijs muisje aan dat gesprek deelnemen en ternauwernood hun stem durven te verheffen. Het zou jammer zijn indien de persoon met gevoel voor drama een hogere vergoeding zou krijgen dan de persoon die met een klein hartje tegenover mij zit. Het principe van gelijkberechting is dus belangrijk.

Dat principe is ook te verruimen naar wat hier vroeger al aan bod is gekomen. Op die manier worden namelijk slachtoffers van vandaag niet anders behandeld dan slachtoffers uit het verleden. Het zijn dezelfde principes en bedragen die het federale Parlement heeft bepaald.

Als ik terugblik op heel die periode en het archiefonderzoek, zijn er wel een aantal breuklijnen te onderscheiden in verband met de omgang met seksueel misbruik.

Na Dutroux heeft de toenmalige provinciaal heel uitdrukkelijk gebroken met het verleden. Ik mag misschien niet zeggen dat hij de eerste was, maar hij heeft het wel heel uitdrukkelijk gedaan. Hij zei dat hij niet enkel bezig wilde zijn met de plegers, met de organisatie en de salesianen, maar dat hij

ook de slachtoffers en hun ouders wilde horen. Dutroux was daarvoor zeker een belangrijke katalysator.

Onze multidisciplinaire adviesgroep is ook zeker een meerwaarde. Een provinciaal moet niet alleen, desnoods ondersteund door zijn raad, een keuze maken. Er werd een meer-dan-vier-ogenprincipe gehanteerd. Hun deskundigheid heeft ons ook geholpen om stappen te zetten ten aanzien van daders.

Ik verwijs naar de kracht van herstelbemiddeling, en mijn ervaringen in Nederland. Daarop hoef ik niet terug te komen. Daarnaast denk ik aan de neutrale instantie die de hoogte van de financiële tegemoetkoming bepaalt.

Ik ben begonnen met een onverwachte opdracht. Ik werd niet gehinderd door kennis van zaken. Het was voor mij, en bij uitbreiding voor heel onze provincie, ook een leerproces.

Een ander aspect is de zorg voor plegers. De meerderheid van de plegers is al overleden. Er leven er nog vier, naast degenen die eventueel uitgetreden zijn, maar ik heb er niet altijd zicht op of zij al dan niet nog in leven zijn. De levende plegers zijn hoogbejaard, dat hoef ik ook niet te herhalen.

Hoe gaan we hiermee vandaag om? Als er vandaag een melding binnenkomt, laten we het aan justitie over om te oordelen of de zaken verjaard zijn. Dat zijn we overeengekomen met de mevrouw van het opvangpunt. Vroeger durfden we zelf te zeggen dat zaken uit de jaren 60 verjaard waren, maar nu wagen we ons daar niet meer aan. Het is niet zo dat we daarmee slechte ervaringen hebben, maar hoe deskundig zijn wij om te oordelen of feiten al dan niet verjaard zijn? We laten dat dus door justitie bepalen.

Recente feiten gaan sowieso naar justitie. We proberen in eerste instantie het slachtoffer of zijn ouders daartoe te motiveren. Als zij het niet doen, zetten we zelf de stap naar justitie. Vanaf 2011 tot nu hebben we drie rechtszaken gehad betreffende twee medebroeders. De ene is intussen overleden en de andere werd twee keer veroordeeld.

Daarnaast is er de interne tuchtprocedure met heel het verhaal van het kerkelijk recht, waarbij er ook een kerkelijk onderzoek gebeurt en we Rome daarvan op de hoogte brengen met de vraag of zo iemand nog salesiaan kan blijven of welke andere sancties we kunnen opleggen.

Het spreekt voor zich dat, wanneer we horen dat er een melding binnenkomt aangaande een van de

medebroeders, we de betrokkene schorsen. We zeggen dan heel gemakkelijk dat hij geen contact meer mag hebben met jongeren, maar dat is lastig. Het is gemakkelijker om te zeggen dat hij geen pedagogische of pastorale verantwoordelijkheid meer mag dragen. Waarom is het lastig? Je moet dan immers ook zeggen dat hij niet meer het openbaar vervoer mag gebruiken enzovoort. Men kan niet uitsluiten dat er nog contact is met jongeren, als iemand van slechte wil zou zijn. We kunnen natuurlijk wel zeggen dat hij niet meer op een speelplaats mag komen, dat hij geen jongeren mag opzoeken, dat hij niet mee mag op kamp enzovoort. Dat is duidelijk, maar de absolute uitspraak dat iemand geen contact meer mag hebben met jongeren, is niet altijd zo eenvoudig te realiseren.

We hebben de plegers altijd georiënteerd naar een behandeling. Dat is ook niet altijd eenvoudig. Soms is er weerstand bij de pleger in kwestie en dan zeggen de diensten die instaan voor plegerhulp dat het heel moeilijk is om een resultaat te verkrijgen bij iemand die verplicht wordt zich te laten behandelen. Ook de omgekeerde beweging gaat op. We hebben op een bepaald moment contact opgenomen met een forensische dienst – niet die van Antwerpen. Men vroeg ons of de man was veroordeeld, wat niet het geval was. Dan is het ook heel lastig, als een veroordeling bijna een noodzakelijke voorwaarde is om opgenomen te kunnen worden. Dat is de realiteit.

Wij hebben ervaring met de mensen van I.T.E.R., hier in het Brusselse, en met het forensisch psychiatrisch centrum van Antwerpen.

Zorg voor de plegers houdt ook zorg voor de toekomst van de plegers in. Ik heb u twee brochures laten bezorgen. Eentje gaat over een aantal maatregelen die wij als salesianen intern voor de salesianen hebben genomen. Ik citeer een stukje: "Ons principe is dat, omdat er een reële kans is tot hervallen, een pleger in geen geval nog kan worden ingezet in een functie waar hij in contact komt met kinderen of jongeren." Dat is het uitgangspunt. Ik heb zojuist al vermeld dat we druk uitoefenen op die mensen om zich te laten begeleiden. Afhankelijk van de ernst van de feiten en de omstandigheden, van het al dan niet aanwezig zijn van schuldbesef en de kans op herhaling, moet er uitgemaakt worden of een pleger nog op een of andere manier een taak kan opnemen. Wij laten ons in dat onderscheidingsproces begeleiden door externe deskundigen. Dat is eigenlijk het moeilijkste waar we tegenaan lopen.

Soms zeg ik het wat lapidair: een pleger doodschieten mogen we niet. Wat de Britten

vroeger in de middeleeuwen hebben gedaan, met name bandieten naar Nieuw-Zeeland exporteren en hen daar samen op een onbewoond eiland zetten, kan evenmin. We zitten met plegers, maar in een congregatie waar zorg voor jonge mensen de kern van onze missie is, hebben wij bijna rond elk van onze werken jongeren.

Straks zal de vraag naar het verplaatsen van medebroeders wel komen. Ja, wij verplaatsen medebroeders. Ten eerste worden medebroeders bijna om de zes jaar verplaatst. Dat is een eerste gegeven. Als vandaag in een bepaald internaat of een bepaalde school een medebroeder zich aan jongeren vergrijpt, kan die daar niet blijven. Terecht. Andere personeelsleden en de ouders zouden nogal verontwaardigd zijn als we hem daar lieten. De vraag is dan waar we met die broeder naartoe moeten. Naar een ander salesiaans huis waar ook jongeren zijn? We hebben ondertussen wel geleerd dat we daarop veel strenger moeten toezien, maar dat is wel de realiteit. Een van de moeilijkste vragen is wat te doen met plegers. Dat is een verantwoordelijkheid voor ons salesianen in eerste instantie, maar er is ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom is het goed dat jullie daarover mee nadenken. Waar kunnen we als samenleving met plegers naartoe? Daarop komen we straks ongetwijfeld terug.

Als de pleger een nieuwe opdracht kan krijgen, moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt. De verantwoordelijken ter plaatse, waar hij terecht komt, moeten op de hoogte zijn van zijn voorgeschiedenis. Wanneer we van bisdom veranderen, moet de plaatselijke bisschop op de hoogte worden gebracht.

Er is ook nog een ander aspect. Wanneer een aanklacht tegen een pleger niet correct zou zijn, dan moet die een vorm van eerherstel kunnen krijgen.

Vervolgens wil ik iets zeggen over preventie en zorg.

Bezig zijn met de opvolging van het seksuele misbruik in Vlaanderen en Nederland was zeker in de eerste jaren een vrij pittig gegeven. Ik omschrijf het met een wat technisch woord als een 'negatieve contrastervaring'. Wat bedoel ik daarmee? Als jullie de beelden zien van Gaza, dan zeggen jullie, ongeacht aan welke kant jullie staan: "Dat kan toch niet meer!" Als je beelden ziet van een rivier met massale vissterfte door een milieuramp, zeg je ook: "Dit kan toch niet meer!" Dat is een negatieve contrastervaring. Met die ervaring komt ook de intuïtie hoe het dan wel zou moeten zijn. Het heeft geen zin dat we Gaza kapotbombarderen. Misschien moeten er stappen

gezet worden om op een andere manier tot een vergelijk te komen. Hetzelfde geldt ook voor die negatieve contrastervaring. Wij zijn bijna tegelijkertijd begonnen met het opstellen van een visie rond preventie en zorg.

We zijn daarmee begonnen binnen de jeugdhulp, omdat daar de confrontatie met seksueel grensoverschrijdend gedrag nog het meest complex is. Er is altijd de mogelijkheid dat er misbruik is tussen een personeelslid en een van de jongeren. Dat is een uitzonderlijke situatie, en het is zeker in de laatste 15 à 20 jaar niet meer voorgekomen. In een leefgroep van de jeugdhulp zitten soms slachtoffers en daders, we hebben daar het meeste misbruik tussen jongeren onderling en er is het misbruik van kinderen en jongeren in hun context, in het gezin of de familie. Daarom zijn we aan de slag gegaan met mensen uit de jeugdhulp om tot een duidelijke visie te komen. Ik zal daarover straks nog meer vertellen.

Drie elementen zijn daarbij belangrijk.

Ten eerste, alerte medewerkers en het screenen van nieuwe medewerkers. Ze moeten een uittreksel uit het strafregister indienen, ook al is de waarde daarvan relatief. Toch doen we het, en we vinden het ook wel belangrijk dat het gebeurt. We volgen nieuwe medewerkers ook op hun sociale media. Bij een aanwerving willen we weten wie de persoon in kwestie is. We zeggen ook tegen de medewerkers dat ze een eindverantwoordelijkheid dragen wanneer ze merken dat er zaken gebeuren die niet pluis zijn of waarbij ze vragen hebben. Met andere woorden, van de medewerkers wordt verwacht dat ze een aantal procedures en dergelijke kennen en daarnaar handelen.

Grensoverschrijdend gedrag komt ook ter sprake tijdens personeelsvergaderingen, tijdens teamoverleg en in vormen van interview. Het thema wordt dus niet doodgezwegen. Afhankelijk van de richting waarin de mensen actief zijn, wordt een vorming aangeboden inzake *science of safety*, het vlaggenspel van Sensoa en andere. Kortom, we willen alerte medewerkers hebben om te voorkomen dat grensoverschrijdend gedrag tussen jongeren, in de context van jongeren of met een personeelslid nog zou plaatsvinden.

We vinden het ook belangrijk om jongeren weerbaar te maken. Dan gaat het over de preventieve kracht van de opvoeding.

Het is belangrijk om kinderen en jongeren te leren 'neen' zeggen en te leren een 'neen' te accepteren. Niet meerijden met iemand die een pint te veel opheeft in het uitgaansleven, neen zeggen tegen drugs die aangeboden worden, maar ook neen

kunnen zeggen wanneer er op het vlak van relaties of seksualiteit zaken gebeuren waarmee men het niet eens is.

Er ligt daar nog een heel braakliggend terrein. Denk maar aan het fenomeen van sexting, hoe jongeren naaktfoto's met elkaar delen, maar dat soms ook een eigen leven gaat leiden waarvan niemand beter wordt.

Een derde element is het komen tot een veilige organisatie, met een duidelijk preventiebeleid en een meldingsplicht. Met andere woorden, het melden van niet-pluisgevoelens is niet optioneel. Er is ook een duidelijk reactiebeleid: als er zaken worden gemeld, hoe wordt er dan mee omgegaan?

Zo is er een heel dikke bundel opgesteld voor de jeugdhulp, en hiervan zijn een aantal afgeleide producten ontwikkeld. Alle medewerkers in de jeugdhulp krijgen de lichtversie, die ik jullie heb bezorgd. Al die principes worden daarin systematisch besproken. Het staat ook in de onthaalmap voor nieuwe medewerkers en er wordt ook mee aan de slag gegaan. Ten slotte maakt het ook deel uit van het kwaliteitshandboek binnen de voorzieningen van de jeugdhulp.

Het gaat over een duidelijke visie op seksualiteit en preventie. Er zitten ook werkvormen in om seksualiteit bespreekbaar te maken. Er is de meldingsprocedure, het stappenplan na de melding enzovoort.

Dit is ook de bron geweest waarmee aan de slag wordt gegaan in de internaten. We hebben ook een aantal werken in de sector van de vrije tijd, zoals Bosco Base, een landelijke jeugdvereniging. We hebben ook speelpleinen. Die sectoren krijgen ook oriëntaties vanuit hun koepels. Het onderwijs loopt daar wat achter. Daar deel ik de mening van broeder Veron, maar op dit ogenblik staat seksueel grensoverschrijdend gedrag en de preventie ervan op de agenda.

Laat ons toe ook eens op te scheppen. Ik heb een kaartje gekregen van Peter Adriaenssens, waarop hij schrijft: "Beste Carlo, dank voor jullie document *Preventie en zorg*. Het is een indrukwekkend werkstuk. Ik ben blij dat ik het kon inzien. Dit zouden de media moeten zien, hoe jullie daar werk van maken. Echt om fier op te zijn. Hartelijke groeten, Peter Adriaenssens."

Daarnaast is er ook de brochure met de maatregelen die we als salesianen intern hebben genomen naar medebroeders toe. Daarin bevestigen we nogmaals dat we de richtlijnen die in de congregatie gelden ook bij de medebroeders verspreiden. In Vlaanderen zijn we nog met 79

salesianen, verspreid over 7 gemeenschappen. De gemiddelde leeftijd gaat naar 80 jaar. Het aantal jonge mensen is, zoals vaak in de kerk, een klein groepje.

We hebben de brochures van de kerk ook verspreid. We screenen nieuwe kandidaten ook uitdrukkelijk. Vandaag komen die niet meer uit Vlaanderen. Er komen een aantal missionarissen uit India en Afrika. Ook over hen vragen we info op om te voorkomen dat we mensen met een bepaalde problematiek binnenhalen. Er is de laatste jaren voor die groep jonge medebroeders heel wat vorming gebeurd rond affectiviteit, lichamelijkheid en seksualiteit in een gezonde ontwikkeling. Ook de problematiek van grensoverschrijdend gedrag is daarbij aan bod gekomen, evenals het thema van afstand en nabijheid. Opvoeden is immers een relationeel gebeuren. Zeker op een speelplein wordt gestoeid en getrokken en we willen dat ze zich daarvan bewust zijn.

We vinden het ook belangrijk dat ze de nodige zelfzorg aan de dag leggen, door zich niet alleen ten volle te geven, maar ook door grenzen te trekken. Laat het duidelijk zijn dat we de beschikbare informatie delen, indien een salesiaan overstapt naar een andere congregatie of bisdom. We nodigen onze medebroeders allemaal uit om geregeld een gesprek te hebben met een persoonlijke begeleider waar thema's als affectiviteit, seksualiteit en aanverwanten aan bod kunnen komen.

Ik ben bijna aan het einde van mijn verhaal. Ik heb nog enkele vragen en reflecties.

Aangezien u ook wetgevend werk kunt verrichten, zou ik willen weten of er echt iets als een meldingsplicht bestaat. In de opnames van vorige vergaderingen heb ik gehoord dat u vaak vraagt of men iets heeft aangeklaagd bij justitie. Bestaat er iets als een meldingsplicht? U bent niet de eersten aan wie ik die vraag stel, maar ik krijg daar verschillende antwoorden op. Voor ons is dat een zeer belangrijk gegeven. In 2001 werd Luk Delft verwijderd uit het internaat. Er zijn toen contacten geweest met de ouders. Die hebben zich geen burgerlijke partij gesteld en die hebben ook niet gevraagd of we naar justitie gestapt zijn. We hebben toen nagevraagd of we zelf naar justitie moesten stappen. De personen die we toen hebben geraadpleegd, kwamen tot de consensus dat er geen meldingsplicht bestond. De ouders vroegen daar ook niet om. Zij zeiden dat we kwalitatief goed hadden gehandeld.

Valerie Van Peel (N-VA): Het is onvoorstelbaar dat u die vraag stelt. Juridisch gezien hebt u

inderdaad een meldingsrecht en kunt u zich verstoppen achter van alles en nog wat. Indien de vraag echter is of u de morele plicht hebt om iemand die met kinderen werkt naar het gerecht te sturen, als u heel gemakkelijk kunt voorzien dat er nieuwe slachtoffers zullen vallen, dan is het antwoord absoluut ja. We kunnen dat juridisch verplicht maken, als dat nodig zou zijn, maar eerlijk gezegd vind ik het schandalig dat u die vraag stelt. Dat moet mij even van het hart.

Carlo Loots: De vraag over welke stappen we dienen te zetten, leeft bij ons wel. Vandaag doen we dat wel en hebben we ons geëngageerd om die stap te zetten binnen de kerk. Voor de meldingen vanaf 2010 hebben die stap ook gezet. Dat is een eerste reflex.

Ten tweede is niets menselijks ons vreemd. Geregeld klinkt de vraag hoe het in godsnaam mogelijk is dat de kerk zo laat of ontkennend gereageerd heeft of voorrang heeft gegeven aan de goede naam of de totaliteit van het werk. In mijn doctoraat over prenatale diagnostiek heb ik de kans gehad gekregen een aantal vormen van erfelijkheidsbegeleiding mee te maken. Ik heb nog het beeld voor mij van een koppel dat veel moeite had gedaan om zwanger te raken. Uiteindelijk was de vrouw in verwachting, maar bij de erfelijkheidscontrole werd vastgesteld dat het kind een ernstige erfelijke aandoening had. Het treft me nog steeds dat die dame op dat moment zei dat het kind eruit moest en wel zo vlug mogelijk. Het ging niet om een ongewenste zwangerschap of een verkrachting, maar wel over een gewenst kind.

Dat heeft me doen nadenken en dat brengt me bij de redenering dat wij als mensen de neiging hebben om datgene wat ons geluk, ons welzijn, ons ideaal, onze droom bedreigt, te negeren en te ontkennen en daarnaast te kijken. Er zijn politieke partijen die daarvan een beleidspunt maken. Niets menselijks is ons dus vreemd.

We hebben niet gedaan wat we hadden moeten doen, omdat het een menselijke reflex is dat we onze zaak, onze kerk, onze werken wilden beschermen. Er is dus nood aan een vorm van bekering en een andere mindset. Rik Devillé was met zijn groep Mensenrechten in de Kerk voor ons een heel belangrijk persoon. Hij heeft ons immers uitgedaagd en verplicht om de zorg voor ons eigen wereldje los te laten en over de muur te kijken naar de slachtoffers.

Ik heb in Nederland te maken gehad met verschillende slachtoffer- en lotgenotengroepen. Ik heb zowel contact gehad met de jongens van Don Rua, een werk van de salesianen, als met de koepel van KLOKK.

Het zal mij misschien niet in dank worden afgenomen dat ik het zo formuleer, maar als meer van hetzelfde niet werkt, moeten we andere dingen doen. Waar duid ik op? Als ik naar *Godvergeten* kijk of op andere momenten slachtoffers hoor, dan wordt er systematisch gezegd dat de slachtoffers zich nooit beluisterd hebben gevoeld.

Als monseigneur Bonny of iemand anders van de kerk echter vraagt wat ze voor de slachtoffers kunnen doen – zij willen dus luisteren en vragen of ze nog iets meer voor hen kunnen doen – dan vraagt men of wij vanuit de kerk zelf geen ideeën hebben en of zij het ons misschien moeten voorzeggen. Er wordt vervolgens een idee geopperd door monseigneur Bonny. Ik wil monseigneur Bonny hier niet verdedigen of zeggen dat zijn voorstel schitterend is. Daarover gaat het mij niet. Men vraagt hem dan echter of hij dat idee afgetoetst heeft bij de slachtoffers en of zij daarover bevraagd werden. Ik heb dus het gevoel dat de kerk en de slachtoffers achter elkaar blijven aanhollen.

Ik wil mij echter omdraaien en zeggen dat ik niet meer wil meedoen aan dat verhaal. Ik wil namens de salesianen de hand reiken aan de slachtoffers. Niemand wordt namelijk beter van steeds achter elkaar aan te hollen. Ik vraag me af – misschien is de tijd ervoor nog niet rijp – of we misschien iets anders moeten proberen om oplossingsgericht te werken als meer van hetzelfde niet werkt. Misschien kan *mediation* iets betekenen? Dat is een open vraag.

Ik wil ook nog een pleidooi houden voor 'zindelijk taalgebruik'. 'De kerk' bestaat namelijk niet. Er wordt heel gemakkelijk gezegd dat 'de kerk' dit of dat doet of dat 'het bisdom' zus of zo doet. Het gaat echter altijd over heel concrete mensen. Ik versta dat taalgebruik; dat is het punt niet. Het zijn echter uiteindelijk altijd heel concrete mensen die al dan niet verantwoordelijkheid nemen en die mogen worden aangesproken. Ik wil hiermee helemaal niet overgaan tot een verhaal van rotte appels in de mand, waarin het maar om enkelingen zou gaan. Ik ben verstandig genoeg om het hele systemische te willen meenemen. Uitspraken als 'de kerk', 'nooit', 'altijd' en 'niet' maken het echter heel erg moeilijk om elkaar te vinden.

Ik wil graag nog een citaat voorlezen. Voordat ik dat doe, wil ik graag nog meegeven dat straks alle vragen welkom zijn. Wij willen als salesianen heel transparant omgaan met uw vragen en met zaken waarmee we geconfronteerd werden. Ook feedback aan mijn adres is zeker welkom. We kunnen daaruit immers alleen maar leren. We hebben wel één zaak die nog in beroep behandeld

wordt. Ik reken dus op uw medeverantwoordelijkheid. Het is niet om niet te moeten antwoorden, maar ik wil graag voorkomen dat we hier uitspraken doen die later in de beroepsprocedure kunnen interfereren. Achter gesloten deuren kunt u die vragen eventueel wel stellen, maar ik heb geen ervaring met die praktijk en hoe die zaken gebeuren.

Ik wil dus graag eindigen met een brief van onze provinciaal van 12 oktober 2023. Ik had ook een brief van de vorige provincialen kunnen nemen. We hebben echter sinds juli 2023 een nieuwe provinciaal. Hij verwijst naar een passage die hij al schreef in zijn eerste brief van 17 september. Ik citeer:

"De tv-reeks *Godvergeten*, met getuigenissen van slachtoffers van misbruik, lokt heel wat reacties uit. Terecht zijn mensen verontwaardigd over wat zo lang verzwegen en toegedekt werd. Het is onjuist om de pijn te vergelijken met de nachten waarin sommige kerkelijke gezagsdragers wakker liggen van deze situatie. Vele mensenlevens hebben een heel andere en soms dramatische wending genomen en ook tientallen jaren later is de pijn nog heel intens. Een slachtoffer zei mij: 'Het is de lange weg terug, van ding tot mens'. Iemand die zich behandeld wist als 'een ding'. Laten we hen geen tweede keer slachtoffer maken door relativerend te zeggen dat het te wijten is aan de tijdgeest van toen. Laten we het lief hebben om hen te beluisteren en relativeer het niet door te zeggen dat het ook in andere middens voorvalt. Maak ze niet nogmaals slachtoffer van ongelooft en onbegrip."

Sommigen hebben wellicht gehoopt dat het opgewaarde stof snel zou gaan liggen na de laatste uitzendingen van *Godvergeten*. Wellicht is dat 10 jaar geleden na de Operatie Kelk te vlug gebeurd en werden de schrijnende levensverhalen onterecht naar de achtergrond verdrongen.

De voorbije weken werd opnieuw onder de aandacht gebracht dat bisdommen en congregaties, ook wij als salesianen, niet op een correcte manier zijn omgegaan met een aantal dossiers. Het lijkt alsof er niets is gebeurd en dat we vooral onze eigen mensen hebben willen beschermen of hun daden niet ernstig hebben ingeschat. Beschaamd stellen wij vast dat er in het verleden te weinig kordaat werd opgetreden tegen diegenen die zich schuldig hebben gemaakt aan misbruik. In dat geval werd de slachtoffers onrecht aangedaan en werden jonge mensen onvoldoende beschermd. Daardoor zijn ook anderen slachtoffer geworden.

Door het gedrag van enkele salesianen en soms ook niet-salesianen werd het basisvertrouwen van

die jongeren beschadigd, in een congregatie die in haar opvoedingsproject vertrouwen centraal stelt. Die jonge mensen hebben jarenlang, dikwijls tot op vandaag, geworsteld met de gevolgen van seksueel misbruik waarvan zij op jonge leeftijd het slachtoffer werden.

We hebben fouten gemaakt door klokkenluiders onvoldoende ernstig te nemen, door signalen in vraag te stellen of te minimaliseren, en we zijn met een boog om gekwetste mensen heen gelopen. Het blijft onbegrijpelijk dat dat zo lang en op zo'n grote schaal in onze kerk is gebeurd. We hebben de plicht om plegers van misbruik een halt toe te roepen en radicaal te kiezen voor de slachtoffers. Dat willen we dan ook doen.

De **voorzitter**: Dank u voor deze toelichting. Collega's, het woord is aan jullie. Ik stel voor te werken zoals we gewoon zijn in deze commissie en te beginnen met de eerste twee sprekers van de Broeders van Liefde. Als die vragen uitgeput zijn, kunnen we verdergaan met de salesianen. Dat lijkt me het meest praktische.

Ik zal het woord per fractie geven en men kan aansluiten op een thema, maar dan echt wel op het thema zelf. Ik zal zeer kordaat zijn, want het is de bedoeling dat, wanneer een debat over een thema start, we dat kunnen uitputten, om vervolgens naar een volgende thema over te gaan. Het aansluiten per thema is niet bedoeld om in de volgorde in te breken, want dan voeren we verschillende discussies door elkaar en dat schaadt de kwaliteit van het werk dat we proberen te verrichten.

We starten met de Broeders van Liefde. Collega Van Hecke heeft het woord.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maandag hebben we het al uitgebreid gehad over de Broeders van Liefde, maar met betrekking tot een andere, voorafgaande periode. Ik had graag geweten hoeveel klachten er zijn binnengekomen. De heer Stockman had ons in 2010 gezegd dat het toen om een twaalfstal dossiers ging.

U hebt wat cijfermateriaal gegeven, maar wat mij opviel was dat u zei dat de klachten of de meldingen vooral over feiten uit de jaren 50, 60 en 70 gingen. Ik was een beetje verrast dat dat werd gezegd. Er is immers een krantenartikel verschenen over een broeder die in oktober 2023 zelfmoord heeft gepleegd wegens feiten die ongeveer 20 jaar voordien werden gepleegd, dus begin de jaren 2000. U zegt dat alle feiten dateren van de jaren 50, 60 en 70. In de jaren 90 en 2000 zijn er ook nog feiten gepleegd. Hebt u concrete cijfers over die periode en ook cijfers sinds de commissie 2010-2011? Dat is een eerste vraag om

dat cijfermatig helder te stellen.

Veron Raes: Ik heb niet willen zeggen dat er uitsluitend tussen de jaren 50 en 80 feiten zijn gepleegd, maar wel dat het zwaartepunt van het historische misbruik daar ligt. Als het over een latere periode gaat, moeten we uiteraard via het gerecht werken.

Om het concreet te maken, tussen 1994 en vandaag weten we van 7 meldingen die bij ons zijn binnengekomen. Daarvan zijn er een vijftal die dateren van tussen 1994 en 2010, dus van vóór de commissie. Wat is er met die meldingen gebeurd? Eén iemand hebben we naar een andere omgeving gebracht waar hij niet meer, of minder, met jongeren in contact kon komen. Hij is ook in begeleiding gegaan. Er is een verplichte begeleiding opgestart. Twee andere zaken zijn door het gerecht behandeld en geseponneerd. Dan zijn er nog twee zaken die zijn doorverwezen naar de arbitragecommissie. Het was tegen 2010 aan dat die zaken werden doorverwezen naar arbitrage, omdat toen die zaken daar zijn beginnen te lopen. In arbitrage hebben wij in totaal 39 dossiers gehad, waarvan er voor 32 een dading is gesloten.

In de laatste periode zijn we met Moderator aan de slag gegaan en daarbij lopen er 26 dossiers. Tot hiertoe zijn er daarvan al 9 met Moderator besproken. Het eerste gesprek heeft al plaatsgevonden en aantal individuele gesprekken staat ingepland voor de komende weken.

Het ene geval vorig jaar is ook meteen gerechtelijk opgevolgd. De klacht is bij het gerecht binnengekomen waarna het een onderzoek heeft opgestart. We hebben daar ook onze volle medewerking aan verleend. In eerste instantie ontkende de broeder de feiten, waarna ik heb gezegd dat dit niet kon en dat de zaak uitgeklaard moest worden. Hij is overleden – het gaat vermoedelijk om een zelfdoding – voor hij een tweede gesprek met zijn advocaat kon hebben. Ook dat is uiteraard in onze cijfers opgenomen.

In het totaal zijn er dus 55 daders, waarvan er 3 of 4 nog in leven zijn. Eén dossier bij de arbitrage betreft broeder Kok. In die periode waren er echter twee broeders met die naam. Een van die twee is overleden, waardoor het niet zeker is of de dader nog leeft. Ik vermoed dat de nog levende broeder niet de dader is, maar ik kan daar geen uitspraak over doen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Wat de cijfers betreft, was dat een helder antwoord. U hebt ook gezegd dat een persoon naar een andere omgeving is overgebracht en niet meer in contact

mag komen met jongeren. Naar welke oplossingen zoekt u als u zo'n interne maatregel neemt? De heer Loots zei eerder dat men niet kan voorkomen dat die persoon op het openbaar vervoer jongeren tegenkomt, maar daar gaat het natuurlijk niet over. Op de markt kan men ook jongeren tegenkomen. Wat houdt die maatregel concreet in? Wat kan volgens uw organisatie wel en wat niet?

Veron Raes: In de recentste zaken, met het voorval in 2023, hebben we per direct de broeder overgeplaatst naar een voorziening, een gemeenschap waar geen jongeren in de buurt zijn. Wij hebben het voordeel dat we ook psychiatrische ziekenhuizen en bejaardenzorg hebben. Wij kunnen die dus laten overplaatsen naar een omgeving zonder jongeren in de directe nabijheid. Hij woonde in een omgeving met jongeren en we hebben hem daarom opgedragen meteen te verhuizen. Bij de andere gevallen verhuizen die personen ook naar een omgeving, een gemeenschap waar wij geen activiteit met schoolgaande jeugd of kinderen hebben. Dat wordt vermeden.

Indien het nog werkende broeders betrof – ik spreek nu meer over historische dossiers – werd gepoogd om hen een administratieve taak te geven. Op die manier werd de relatie met kwetsbare mensen toch een stuk afstandelijker. In de psychiatrie werkt men immers met kwetsbare mensen. Het gaat dus niet alleen over grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van jongeren, maar eventueel zelfs volwassenen. Men moet daarvoor voldoende aandacht hebben.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Jullie zijn dus ook actief in een psychiatrische omgeving, maar daar zijn ook kwetsbare personen. Vormt dat ook geen risico?

Veron Raes: Daarom heb ik gezegd dat we hen voornamelijk administratieve taken geven, om kwetsbare mensen in de psychiatrie te beschermen. Nogmaals, die zaken dateren vooral uit de vorige eeuw en niet van de laatste 20 jaar. De meesten van onze mensen zijn immers te oud of hoogbejaard, waardoor dat probleem zich minder voordoet. Wij kunnen hen in een gemeenschap plaatsen waar er sowieso geen contact meer is met de omgeving van de activiteit die daar doorgaat.

De voorzitter: U had ook een vraag daarover, mijnheer Senesael?

Daniel Senesael (PS): Merci, madame la présidente. Juste une question de clarification sur deux points relative aux et adressée aux Frères de la Charité. Le premier, vous avez parlé de six

administrateurs indépendants professionnels qui entraient dans votre structure. Pouvez-vous nous expliquer exactement – je n'ai pas très bien compris – vous êtes passés d'ASBL à une autre structure et je ne comprends pas très bien de quelle manière cette autre structure a pu voir le jour.

Deuxième clarification: vous avez parlé en 2023 de la désignation d'un commissaire apostolique par le Vatican, si j'ai bien compris. Pourquoi? Quel est son rôle et pourquoi entre-t-il dans votre structure? Merci.

Raf De Rycke: Dank u voor uw vragen. Ik zal antwoorden op de eerste vraag.

Er is een vrij lange periode geweest waarin er geen onderscheid werd gemaakt op het vlak van bestuur tussen Vlaanderen en Wallonië. Het was eenzelfde vzw, eenzelfde raad van bestuur – u spreekt over een bestuursorgaan – eenzelfde algemene vergadering, voor zowel voorzieningen en scholen in Vlaanderen als in Wallonië.

Een eerste opsplitsing is er gekomen in 2000. Toen is er een afzonderlijke vzw opgericht en een asbl voor de Waalse voorzieningen, die evenwel een personele unie met de vzw Organisatie Broeders van Liefde voor Vlaanderen vormde. Het waren dezelfde bestuurders en ongeveer dezelfde leden voor de algemene vergadering.

In 2021 is er een volgende verandering gekomen, toen de personele unie werd stopgezet en er een herziening is gekomen van de samenstelling van de raad van bestuur, het bestuursorgaan van de asbl, met de aanstelling van drie onafhankelijke bestuurders. Voor de asbl gaat het over drie onafhankelijke bestuurders, terwijl dat anders is in de vzw Organisatie Broeders van Liefde. Daar zijn we in 2015 gestart met zes onafhankelijke bestuurders.

Er zijn drie categorieën van bestuurders. We hebben een aantal bestuurders namens de congregatie, namens de stichter. We hebben daarnaast een aantal professionele bestuurders en we hebben een aantal onafhankelijke bestuurders. Op die manier proberen we zo goed mogelijk te beantwoorden aan de principes van deugdelijk bestuur.

Daniel Senesael (PS): Oui, mais quelle est la raison pour laquelle ces administrateurs indépendants ont été sollicités pour faire partie de vos structures et quel est le rôle de ces administrateurs indépendants?

Raf De Rycke: De rol verschilt natuurlijk niet van

de rol van de andere bestuurders. Het was de bedoeling om ook een extern klankbord te hebben, een kritische kijk op het reilen en zeilen van een organisatie. Als men uitsluitend werkt met professionele bestuurders of niet-professionele bestuurders of een combinatie daarvan, maakt dat toch wel een groot verschil. Die professionele bestuurders doen hun werk zeer goed, maar soms is het nodig om "een breedhoeklens op te zetten" en onszelf kritisch in vraag te stellen. Door terug te kunnen vallen op onafhankelijke bestuurders lukt dat meer. Het is een meerwaarde die wordt gegeven aan de werking van een bestuursorgaan.

We hebben dat ook geëvalueerd. Het is ook de bedoeling om regelmatig de werking tegen het licht te houden voor een kritische evaluatie. Dan zien we toch dat die werking als heel positief wordt ervaren, zowel in Vlaanderen, als in Wallonië. Het komt de kwaliteit van de besluitvorming en van de discussie ten goede, wat aansluit bij alle aanbevelingen die worden gegeven en de ervaringen die destijds al in de bedrijfswereld werden opgedaan met onafhankelijke bestuurders.

Daniel Senesael (PS): OK, et le commissaire apostolique?

Veron Raes: Ik zal daarop antwoorden, want dat is voor de congregatie. Het moet duidelijk zijn dat we geen apostolische commissaris hebben voor onze activiteiten, voor de vzw's. Dat is niet zijn bevoegdheid.

Waarom is hij benoemd? Eigenlijk moet u te rade gaan in Rome bij het Vaticaan. Het is een benoeming vanuit het Vaticaan per decreet, waar het Vaticaan heeft gemeend te moeten tussenkomen en de bevoegdheid van onze generale overste en de generale raad te moeten ontnemen en over te dragen aan een apostolische commissaris.

Dat is in twee stappen gebeurd. In 2021 is dat gebeurd voor de congregatie in België. Toen hadden we al een apostolische commissaris. In 2023 is dat verbreed. Voor heel de congregatie is er een nieuw decreet gekomen waarin het Vaticaan heeft beslist om de bevoegdheden van de generale overste en de generale raad af te nemen en integraal over te dragen aan de apostolische commissaris.

Daniel Senesael (PS): Est-ce encore toujours le cas actuellement?

Veron Raes: Ja, dat is nog steeds het geval. Ter verduidelijking moet ik er wel bij zeggen dat de titel van generale overste niet is afgenomen. Begrijpe wie begrijpen kan, maar het is zo.

De **voorzitter**: Dat was inderdaad een beetje verwarrend.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): We hebben deze vraag ook maandag gesteld aan de heer Stockman. Hij zei dat het met een bepaalde provincie te maken had. Ik vraag mij dan af over welke provincie het gaat. Gaat het over Vlaanderen of België? Heeft hij ja gezegd? Wat is dan de reden? Heeft het iets te maken met de manier waarop hij of waarop er onder zijn bevoegdheid werd omgegaan met seksueel misbruik? Hij heeft gezegd dat het daarmee niets te maken heeft.

Ik wil die vraag dan ook graag aan u stellen. Kunt u bevestigen dat het niets te maken heeft met hetgeen waar rond wij werken?

Veron Raes: Ik kan dat bevestigen, voor zover mijn informatie juist is. Dat werd per decreet geregeld en dat decreet is bij de apostolisch commissaris binnengekomen. Ik heb dat decreet niet binnengekregen. De behandeling van seksueel misbruik is, volgens wat de commissaris ons daarover gezegd heeft, echter niet de reden.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Bedankt.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik heb ook nog een vraag voor de Broeders van Liefde. U hebt een mooie brief met verontschuldiging opgesteld en uw oprechte excuses geuit. Ik denk echter terug aan de familie van een slachtoffer, Lisa uit Roeselare, die hier geweest is. De heer Stockman heeft hier ongeveer iedereen die een andere versie van de feiten vertelde als leugenaar bestempeld. U hebt ook uw excuses aangeboden aan de heer Devillé en dat is allemaal goed, maar zou het niet van echt respect voor de nabestaanden en slachtoffers getuigen als u deze zaak grondig laat onderzoeken? Dat heeft de familie van het meisje heel uitdrukkelijk gevraagd. Haar moeder is intussen overleden. Ik zal haar nooit vergeten en zie haar nog steeds voor mij zitten.

Wij nemen aan dat u vandaag anders naar de zaken kijkt en minstens wilt onderzoeken of hier de bescherming van de goede naam van het instituut niet zwaarder gewogen heeft dan de bescherming van de kinderen. Zou dat dan geen signaal zijn voor de slachtoffers dat ze eindelijk in alle openheid naar uw opvangpunt kunnen komen? Wat zou een echt gebaar van eerherstel zijn, ook tegenover Rik Devillé? Wij hebben immers van heel veel slachtoffers gehoord dat zij gelukkig waren dat hij er was om hen te ondersteunen.

Ik vraag me af hoe jullie dat eerherstel zien.

Wat de heer Stockman betreft, beloofde u in september om de eigen organisatie door te lichten, zodat dergelijke zaken nooit meer zouden kunnen gebeuren. Heeft uw voorganger, de heer Stockman, nooit iets ondernomen? Die indruk gaf hij althans. Hij zei dat hij in zijn functie van generale overste wereldwijd slechts vijf keer naar Rome is gestapt om een uitsluiting uit de kerk te vragen. Hij kon niet zeggen hoeveel keer het daarbij om inbreuk tegen het celibaat ging of om daders van seksueel misbruik.

In de nieuwe richtlijnen van september 2010, die hij uitvaardigde, stond niet dat de congregaties nieuwe feiten van seksueel misbruik van minderjarigen onmiddellijk moesten melden aan het gerecht, in tegenstelling tot de algemene richtlijnen van de kerk. Ik hoop dat dat ondertussen is veranderd. Tot daar mijn vragen.

Veron Raes: Wat de zaak van Roeselare betreft, dat dossier is ook al langs de arbitrage gegaan, met de familie. Er is ook al een gesprek geweest. Dat heb ik niet zelf gedaan, dat was in de periode dat ik in Nederland was. Mijn collega heeft dat gedaan. Er is dus al met de familie gesproken.

Wat de betrokkene zelf betreft, die is ondertussen al een tiental jaar weer bij ons aanwezig in de voorziening. Ze is terug bij ons in de voorziening en ze wordt net zoals alle andere bewoners op een goede wijze opgevangen.

Ik denk dus dat is aangetoond dat de situatie of de relatie vanuit onze kant nooit echt verzuurd is geweest. Indien zij daar opnieuw over in gesprek willen gaan – wij kunnen nog met hen contact opnemen – zijn wij daar zeker toe bereid. Dat is geen enkel probleem. Wij zijn bereid om met mensen blijvend in gesprek te gaan.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer Raes, ik zou mijn vraag eerder aan de heer De Rycke willen stellen. Ze hebben hier getuigd, ik neem aan dat u dat hebt gezien. Ze hebben allerminst het gevoel dat zij de antwoorden hebben gekregen of dat hun nichtje in ere is hersteld, zoals het had moeten. Als u zegt dat u bereid bent... Ik denk dat u nu de kans misschien moet grijpen.

Ik stel de vraag expliciet aan u, mijnheer De Rycke.

U was destijds niet de hoofdverantwoordelijke, maar u zat wel mee aan de top, waardoor u dat dossier waarschijnlijk kende en het hebt zien evolueren. Ondertussen zijn de tijden veranderd. Ik zou daarom willen weten hoe u daarop terugkijkt. Er zijn toen medewerkers van u opgestaan om dat mee aan te klagen. Ze hebben daarop brieven ontvangen waarin hen in duidelijke bewoordingen

werd aangemaand te zwijgen en om vooral de goede naam van de instelling te beschermen. Er zijn ook mensen die niet meer hebben getuigd in een tweede rechtszaak.

Vooraleer men de bladzijde kan omslaan, moet men alles op tafel durven te gooien. Die familie wil dus gewoon horen dat u, wanneer u er achteraf op terugkijkt, al dan niet bevestigt wat er gebeurd is, erkent dat bepaalde zaken nooit op die manier hadden mogen gebeuren en dat dit effectief gevolgen had voor de rechtszaak. Maak daar eens schoon schip mee. Wat hebt u daarover te zeggen, mijnheer De Rycke?

Raf De Rycke: Dank u voor uw vraag, mevrouw Van Peel. Ik wil even inpikken op wat broeder Stockman maandag heeft gezegd over de betrokkenheid in die verschillende dossiers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ik zal ook ingaan op het dossier in kwestie.

Ik wil een belangrijke nuance aanbrengen. Een beperkt aantal dossiers is het voorwerp geweest van een bespreking in de toenmalige raad van bestuur. Ik heb recent nog eens alle verslagen uit de periode 1994-2015 doorgenomen. Ik ben lid geworden van het bestuursorgaan in november 1994 en ik ben voorzitter geworden in 2012. In 2015 zijn wij gestart met de onafhankelijke bestuurders.

Uit die verslagen blijkt dat er in die betrokken periode drie casussen het voorwerp zijn geweest van een bespreking in het bestuursorgaan. Een van die casussen betreft inderdaad het dossier waarnaar nu wordt verwezen. Daar zijn ook de rechtszaken aan gekoppeld. De correctionele rechtbank en het hof van beroep hebben uitspraken gedaan. Er zijn ook opvoeders voor de rechtbank gedaagd. De heer Stockman heeft ook een proces aangespannen tegen priester Devillé en de heer Bethune. Dat was een rechtszaak met een publiek karakter.

Dat was een rechtszaak die niet meer, zoals vele andere casussen, in besloten kring werd besproken. Er was ook een soort omerta, een zwijgcultuur. Dat was niet de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan, maar van de regionale raden. Het ging immers over feiten gepleegd door broeders. Dat dossier is dus wel aan de orde gekomen, maar eerder bij wijze van informatie: nu zijn die stappen gezet, dan de volgende. Het kwam niet binnen het bestuursorgaan aan bod om daarrond beslissingen te nemen. Ik kom er echter straks nog op terug.

Ik heb gezegd dat er drie casussen waren. De andere twee die het voorwerp waren van

besprekingen in het bestuursorgaan gaan over leken. De ene gaat over een arts in een van onze psychiatrische centra en de andere over een verantwoordelijke van een entiteit. Daarvoor is er een taakverdeling of rolverdeling afgesproken binnen de organisatie. Het bestuursorgaan stelt artsen en directieleden aan. Als er daarover beslissingen moeten worden genomen, ook als het gaat over klachten, dan worden die behandeld op het niveau van het bestuursorgaan.

Als het gaat over medewerkers zijn de directies echter verantwoordelijk. Zij hebben namelijk een procuratie voor de dagelijkse leiding. Daar worden alle dossiers behandeld, ook als het gaat over grensoverschrijdend gedrag in het algemeen en seksueel grensoverschrijdend gedrag in het bijzonder. Er is echter één uitzondering. Indien men de stap zet naar onmiddellijke beëindiging van de arbeidsovereenkomst moet er eerst gesproken worden met de sectorverantwoordelijke. Die moet dan groen licht geven om de arbeidsovereenkomst te verbreken. Dat is de link die dan gelegd wordt.

In die periode is ook alles wat wettelijk werd opgelegd aan bod gekomen. Zo werden er procedures opgelegd door verschillende overheden. We hebben die doorgenomen en verfijnd met bestaande procedures of aangevuld met nieuwe procedures.

Ik kom nu terug tot het dossier uit Roeselare. Er werd een beroep gedaan op de juridische dienst van de organisatie. Broeder Stockman heeft ook de naam vermeld van Koen Oosterlinck, die zagezegd van alle dossiers op de hoogte was. Van dit dossier was hij inderdaad op de hoogte, door de juridische ondersteuning die werd gevraagd. Ik heb vrij recent ook nog gevraagd hoe de bejegening was van Lisa, het slachtoffer, gedurende die periode.

Ik heb als antwoord gekregen dat die heel correct is verlopen en dat ze altijd een passende begeleiding gekregen heeft, ongeacht wie als dader zou worden aangewezen. Dat was immers de hele discussie in dit dossier.

In de periode waarin de casus zich situeert, werd de begeleiding, ook in het onderwijs, onderbroken. Momenteel verblijft ze echter in de volwassenenwerking en wordt ze – volgens de informatie die we hebben ingewonnen – nog altijd op een goede manier ondersteund.

We vinden dat belangrijk, omdat dat past in onze nieuwe visie. De bejegening van de slachtoffers is ook belangrijk. We mogen niet alleen focussen op de naam en faam van de organisatie, de congregatie en de betrokken voorziening of school.

Valerie Van Peel (N-VA): Dat is hoe u er vandaag naar wilt kijken. Indertijd werd er alleen gekeken naar de naam en de faam van de instelling. Zo is er ook in dat dossier gehandeld. Het zou dus maar juist zijn voor Lisa zelf en voor haar familie om eens publiekelijk te zeggen hoe u zelf daarop terugkijkt. U was toen immers wel mee op de hoogte. Het was inderdaad een andere tijd, dat is allemaal waar, maar ik hoop dat jullie intussen beseffen dat dat is wat de slachtoffers en hun familie nodig hebben. Ze willen echt horen dat u het verschrikkelijk vindt wat jullie toen gedaan hebben. Ze willen horen dat het niet alleen de dader was die verschrikkelijke dingen gedaan heeft, maar ook de instelling.

Raf De Rycke: Wij hebben geen enkele moeite om deze excuses nogmaals expliciet aan te bieden. Zoals broeder Veron heeft gezegd, is de familie welkom voor een ontmoeting om dat verder te bekijken.

Los daarvan – en dat is ook de verdienste van de Canvasreeks *Godvergeten* – gaat het grote verschil tussen voor en na over de aandacht die er nu is voor de emotionele en mentale kwetsuren die opgelopen werden. Ik geef toe dat we daaraan in het verleden geen of te weinig aandacht hebben besteed. Er is dus een groot verschil voor en na, wat de emotionele dimensie betreft. Dat is ook de reden waarom we Moderator hebben ingeschakeld. We wilden ons immers eveneens professioneel laten bijstaan.

Valerie Van Peel (N-VA): Er werd zelfs aan getuigen gevraagd om te zwijgen in dat dossier. Men heeft de rechtszaak bemoeilijkt vanuit de instelling. Het is toch belangrijk om te horen dat dat effectief gebeurd is en dat dat nooit meer zou mogen gebeuren?

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Mijnheer De Rycke, dat is inderdaad allemaal goed. Het slachtoffer is echter slachtoffer van iets wat gebeurd is. Ik heb dus twee vragen voor u. Wat vindt u van het feit dat de heer Stockman nu een proces aangespannen heeft tegen de heer Devillé? Wat vindt u van het feit dat hij er alles aan gedaan heeft om een rechtszaak te voorkomen? Dat is toch fundamenteel? U moet zich daarover uitspreken!

Ik herinner mij de mensen die hier geweest zijn. Haar mama is ondertussen gestorven, mijnheer De Rycke! Ze heeft gevochten voor haar dochter en is ondertussen gestorven! Dat meisje zit daar nu. Haar familie had een supergoed dossier. Ze hebben hier alles aan ons verteld. Ze hebben ons alles uitgelegd, van a tot z. U weet het dus allemaal! U moet dus nu toch duidelijk zijn en veroordelen wat Stockman daar gedaan heeft? Dat was fout. Daarover gaat het toch voor de mensen?

Raf De Rycke: Ik kan geen uitspraak doen over wat over broeder Stockman wordt gezegd. Ik kan niet zeggen of dat juist of niet juist is. In de zitting heeft hij beweerd dat hij dat niet heeft gedaan. Dat is dus zijn verklaring, maar ik kan die niet bevestigen, noch ontkennen. Ik kan dat niet. Ik was ook nooit direct betrokken in die zaak. Dat werd achteraf gecommuniceerd en vandaag wordt dat opnieuw gecommuniceerd.

Zoals broeder Veron en ik daarnet hebben gezegd, zijn wij bereid om te kijken wat we kunnen doen op het vlak van eerherstel. We kunnen vandaag de klok jammer genoeg niet terugdraaien.

De voorzitter: Dat was ook de aanvankelijke vraag niet, noch van mevrouw Van Peel, noch van mevrouw Vindevoghel. We zien dat er destijds aan medewerkers gevraagd werd om erover te zwijgen. De vraag was hoe u daarop terugkijkt. Zou u dat vandaag opnieuw doen? Hoe kon dat gebeuren? Dat is de vraag die men zich stelt.

U kunt inderdaad de klok inderdaad niet terugdraaien, maar mevrouw Van Peel vroeg heel duidelijk hoe u erop terugkijkt dat zelfs aan mensen gevraagd werd om te zwijgen, om de naam van de instelling te beschermen in plaats van het slachtoffer.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik wil eigenlijk weten of het u zult onderzoeken. Of hebt u het onderzocht? Dat is mijn vraag en de vraag van de familie.

Raf De Rycke: Stel dat dit effectief zou zijn gebeurd en dat ik ervoor bewijzen gehad zou hebben, dan had ik mij daarvan zeker gedistantieerd en had ik daar zeker op gereageerd. Dat sluit immers niet aan bij mijn visie van hoe we moeten omgaan met slachtoffers. Misschien was ik mij in die periode ook nog iets te weinig bewust van de emotionele impact op de slachtoffers. Dat is een groot verschil met de periode na *Godvergeten*.

Er is een grondig onderzoek gebeurd door het gerecht. We leven in een rechtsstaat, dus we moeten de uitspraken in die zaak ook respecteren. Ik ga er altijd van uit dat rechters oordelen in eer en geweten. Dat neemt echter niet weg dat wij nog steeds bereid zijn om met de familie te kijken naar wat er effectief gebeurd is en wat we daaraan kunnen doen.

Ben Segers (Vooruit): Mijnheer De Rycke, u hebt zich namens de Broeders van Liefde verontschuldigd. U doet dat nu ook heel specifiek in de zaak-Lisa. Ik vraag mij af waarvoor u zich in het bijzonder verontschuldigt voor deze zaak.

Raf De Rycke: Ik verontschuldig mij in de eerste plaats voor de feiten die gepleegd zijn. Ik doe geen uitspraak over wie de dader was, maar het is voldoende aangetoond dat er in die zaak misbruik is gepleegd. Er was seksueel grensoverschrijdend gedrag. De feiten die daar gepleegd werden, zijn moreel verwerpelijke daden. Dat is een van de redenen waarom ik mij daarvoor verontschuldig. Ik wil vandaag dan ook mijn morele verantwoordelijkheid daarrond opnemen.

Ben Segers (Vooruit): Voor alle duidelijkheid, u verontschuldigt zich namens de instelling voor de feiten die toen gepleegd werden, maar niet voor de aanpak ervan achteraf?

Raf De Rycke: We hebben die aanpak vanop de zijlijn in het bestuursorgaan gevolgd. Toen werd de uitspraak bij het hof van beroep gedaan waarin men oordeelde dat het dossier juridisch afgesloten kon worden. Dat was mijn bekommernis.

We hebben ook nog recent contact opgenomen met de instelling om te weten wat ze gedaan hebben met het slachtoffer. We wilden weten hoe de begeleiding verder verlopen is en of er contacten of gesprekken geweest waren met de familie. Daar is 'ja' op geantwoord.

Ik weet niet wat er toen precies besproken werd, want ik was er niet bij. De gesprekken hebben echter wel plaatsgevonden. We willen die ook gerust voortzetten.

Veron Raes: Ik wil daarover ook graag iets zeggen. Raf was immers niet de enige die in het bestuur betrokken was. Ik was zelf ook lid van het bestuur, dus ik heb dat ook meegemaakt.

De stijl waarmee dat dossier toen behandeld werd, is niet de stijl die wij willen. Dat is niet onze leiderschapsstijl. Ik vermoed dat, indien andere mensen daarvoor verantwoordelijk waren geweest of indien de mensen met de huidige visie op leiderschap verantwoordelijk waren geweest, we het zeker anders hadden gemanaged. We kunnen echter de klok niet terugdraaien.

Wij waren daarin inderdaad betrokken. Ons treft dus die schuld en we moeten daarvoor onze verontschuldiging aanbieden.

Valerie Van Peel (N-VA): Voilà.

Veron Raes: Sorry, maar dat is inderdaad niet gemakkelijk.

Valerie Van Peel (N-VA): Voor de familie, die op dit moment aan het kijken is en die woorden al zo

lang wil horen, is het nog veel moeilijker.

Veron Raes: Dat is zeer zeker waar.

Valerie Van Peel (N-VA): U bent niet dé schuldige, maar is het nu zo moeilijk om te begrijpen dat zij dat nodig hebben? Hun zus of dochter is zelf naar psychologen en psychiaters moeten lopen en heeft helemaal geen hulp gehad. Ze heeft zich daaraan blauw betaald en heeft zich doodgelopen. Kunt u begrijpen dat zij op dit moment naar u zitten te kijken en willen horen dat u toen blind geweest bent en dat u bezig was met uw instelling, hebt geprobeerd om de omerta zoveel mogelijk te bewaken en dat dat niet in functie van het slachtoffer was? Ze willen u horen zeggen dat u het vandaag anders zou aanpakken. Ik wil u geloven, maar zeg het gewoon. Zeg gewoon sorry. Ik snap dat dat moeilijk is, maar kunt u begrijpen dat zij op dit moment eindelijk, na al die jaren, enkel dat willen horen?

Veron Raes: Ja.

Raf De Rycke: We hebben de term 'emotionele kwetsuren van het slachtoffer' al een aantal keer gebruikt. U moet dat echter ook in de brede betekenis van het woord zien. We moeten daar een brede invulling aan geven, zeker in deze casus, maar ook in tal van andere casussen. We moeten die emotionele kwetsuren ook zien bij de familie en de naasten. Dit is dus nog eens het moment om onze excuses aan te bieden aan de familie van Lisa, zoals we in de brief ook al gedaan hebben.

Valerie Van Peel (N-VA): Bedankt.

De **voorzitter**: Dat was inderdaad belangrijk.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik wil nog even verdergaan op de aangesneden casus. U hebt allen de aflevering van *Godvergeten* gezien waarin dit dossier behandeld is. U zult dus ook de verklaring hebben gehoord en gezien van BOB'er Geert Vanfleteren. Hij zei dat hij op een bepaald moment telefoons kreeg en dat er druk op hem uitgeoefend werd. Er werd zelfs met zoveel woorden gezegd dat hij moest opletten dat zijn vrouw haar job niet zou verliezen.

Is het zo dat de vrouw van die BOB'er op dat moment in uw organisatie werkte? Werkt zij dan nog altijd bij u?

Veron Raes: Neen. Ik heb in de reeks ook geen verwijzing gehoord dat ze bij ons zou werken. Ik denk dat ze in een andere instelling van katholieke signatuur werkte. Bij mijn weten heeft ze echter nooit bij ons gewerkt, maar ik weet het niet zeker. Ik heb het echter zo geïnterpreteerd.

Raf De Rycke: Ik kan daarover ook geen details verschaffen. We hebben alleen gehoord dat er een duidelijke tegenstelling is tussen wat de betrokken persoon verklaard heeft in de Canvasreeks en wat er door broeder Stockman is gezegd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Die politiemann heeft dat ook in de rechtszaak onder ede verklaard voor de rechtbank. We horen echter vaak dat hij liegt, dat iedereen liegt en dat er maar één iemand de waarheid spreekt. Ik heb daarentegen de neiging om een politiemann te geloven die voor de rechtbank onder ede iets verklaart. 100 % zeker is men nooit, maar ik heb wel de neiging om dat te geloven.

U zat toen in het bestuur. Weet u of er contacten zouden zijn geweest met politie en justitie over die zaak?

Raf De Rycke: Nee, helemaal niet. Ik vind ook dat dat niet kan. Eenmaal een zaak aanhangig is gemaakt bij het gerecht, komt men daarin niet meer tussen, tenzij via zijn advocaat. Voor de rest moet men respect opbrengen voor de rechtsstaat en vertrouwen hebben in het onderzoek, voor zover dat correct gebeurt. We gaan ervan uit dat die mensen dat in eer en geweten uitvoeren, net zoals de rechters die de uitspraak zullen doen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb nog een vraag daarover. U hebt de zitting van maandag ook gevolgd, dus u weet wat daarop is geantwoord. Op een bepaald moment ging het over de commissie in 2010-2011. Toen werd door de heer Stockman gezegd dat Rik Devillé geen namen gaf, maar wel altijd beschuldigingen uitte. Op vraag van onze commissie heeft de heer Devillé een lijst met namen en dossiers overgemaakt aan de bijzondere commissie. Op een bepaald moment heeft de heer Stockman kennisgenomen van die lijst en heeft hij die lijst ook gebruikt om zijn dossier te stofferen bij het inleiden van een juridische zaak. Hebt u kennis van die lijst?

Raf De Rycke: Zoals u weet, hebben wij in onze open brief onze excuses aangeboden aan de heer Devillé voor de manier waarop in het verleden met hem werd omgegaan. We hebben ook twee uitvoerige, heel constructieve gesprekken gehad met hem. Een van de punten was dat we via ons eigen meldpunt een oproep gedaan hadden. We vroegen ons echter af of er zich bij hem slachtoffers gemeld hadden die zich niet bij ons gemeld hadden. We hebben hem gevraagd of het mogelijk was om ons die lijst over te maken. Hij had de lijst bij zich en wilde de namen doorgeven. Nadien hebben we nog een aantal namen gekregen. We hebben dan kunnen nagaan of die

al dan niet op de lijst van het meldingspunt stonden.

Het was dus geen enkel probleem om die gegevens te krijgen van de heer Devillé, mits het slachtoffer of de familie daarmee akkoord ging. Dat is evident. De namen werden niet zomaar doorgegeven. Er werd eerst contact opgenomen en in de mate dat men daarmee akkoord ging, zijn die dossiers mee opgenomen in de 88 dossiers waarnaar verwezen wordt. Voor die dossiers is er al een ontmoeting geweest of zal die in de toekomst nog georganiseerd worden, eventueel met Moderator.

Veron Raes: Om het heel precies te verwoorden: we hebben die lijst van Rik Devillé niet gekregen. Dat was niet omdat hij die niet wilde delen, maar omdat het niet kan. Volgens de wet op de bescherming van de persoonsgegevens kan hij dat niet. Daarom hebben wij een brief opgesteld en die naar Rik Devillé gestuurd met de vraag of hij die naar de slachtoffers wilde sturen. Daarin wordt opgeroepen om zich kenbaar te maken bij ons. Die beweging is nu bezig. Er zijn slachtoffers die bij hem bekend zijn, zich bij hem aanmelden en zo in het Moderatorsysteem worden opgenomen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijnheer De Rycke, wanneer vond het onderhoud plaats met de heer Devillé waarin hij over die lijst sprak? In welk jaar gebeurde dat, weet u dat?

Raf De Rycke: Vorig jaar?

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dan spreken we over iets anders.

Raf De Rycke: Nee hoor, ik heb het over die lijst. Voordien heb ik die lijst echter nooit gezien. Dat liep toen ook met broeder Stockman.

Het verschil is dat de relatie tussen ons en de heer Devillé niet zo verstoord is. Wij kunnen effectief samen aan tafel zitten, naar elkaar luisteren en met elkaar praten. Helaas hebben we dus pas na de reeks *Godvergeten* zicht gekregen op die namen. Wat ervoor gebeurd is met broeder Stockman is mij onduidelijk. Dat weet ik niet. Het was wel duidelijk dat de relatie tussen beiden niet goed was.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U zegt dus dat u toen als bestuurslid geen kennis hebt genomen van de lijst die in 2010-2011 door de heer Rik Devillé aan onze commissie werd bezorgd?

Raf De Rycke: Neen. We hadden dan misschien ook al contact moeten opnemen met Rik Devillé. Zo hadden we al vroeger afspraken kunnen beginnen te maken. We hebben dat toen echter

niet gedaan.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Bedankt.

Koen Geens (cd&v): Mevrouw de voorzitter, ik heb een vraag die ik dikwijls stel en die misschien het best door de heer De Rycke kan worden beantwoord, maar misschien ook door de andere panelleden.

Er wordt in de toekomst veel verwacht van de psychische en psychiatrische zorg, waarvoor men de slachtoffers zou kunnen vergoeden. Een belangrijke vraag is echter of we met ons Belgische zorgnet in staat zijn om op die schaal mensen psychologisch bij te staan zonder wachtlijsten te creëren of nieuwe frustraties op te wekken.

Sommigen onder u zijn werkzaam in die brede sector, dus wat is uw opinie daarover? Denkt u dat dat een haalbare kaart is? Wij kunnen immers morgen wel zoiets aanbevelen, maar dan moet het nog kunnen gebeuren. Zeggen dat men iets zal betalen wat men niet kan verschaffen, is ook moeilijk.

Mijnheer De Rycke, "ik was er niet" is altijd een goed excuus, maar dat doet er echter verder niet toe. U hebt wel gezegd en geschreven dat u de daderhulp met aangepaste infrastructuur wilt uitbreiden. Ook de hulp aan daders van seksueel geweld is namelijk een heel belangrijke factor.

Hoe concreet kunt u dat maken, want ook daarin hebt u ervaring? Die twee aspecten van hulp zijn remediërend en interesseren mij eigenlijk bovenmatig, omdat dat de toekomst is en we daar ook mee bezig moeten zijn.

Raf De Rycke: Mijnheer Geens, dank u voor uw twee vragen. De eerste vraag wordt ons heel regelmatig gesteld. We hebben het onlangs nog gehad over de gedwongen opnames en dan komen we vaak terecht bij de middelen die daarvoor nodig zijn: personele middelen en andere middelen. Het gaat dan over omkadering, maar ook over infrastructuur.

De psychische problemen in onze samenleving in het algemeen zijn vandaag torenhoog. Onlangs is er nog een onderzoek kenbaar gemaakt, de zogenaamde Vlaamse monitor, waarin van alles in kaart wordt gebracht en waarvoor men van plan is meer data te verzamelen, zodanig dat men het beleid beter kan ondersteunen. Ik denk dat er nog veel extra inspanningen dienen te gebeuren. Ik wil daarmee geenszins zeggen dat er de laatste jaren niets is gebeurd.

Minister Vandenbroucke heeft heel wat extra

middelen toegekend op het federale niveau, niet alleen voor residentiële zorg, maar ook op het ambulante vlak. Het is heel belangrijk dat we niet altijd direct denken aan de residentiële sector, maar ook de nodige middelen investeren in de ambulante zorg: de thuiszorg, de mobiele teams en de psychologische ondersteuning in de thuissituatie. Er zijn heel veel middelen, zoals onmiddellijk een beroep kunnen doen op psychologen, zonder dat men daar grote vergoedingen voor moet toekennen.

Dat zijn allemaal stappen in de eerstelijns psychologische zorg die gezet zijn en nog verder moeten worden gezet. Ik zeg altijd dat dat goed is, maar dat blijft natuurlijk beperkt tot symptoombestrijding. We moeten ook kijken naar de oorzaken. Wat ligt aan de basis van die toename van psychische problemen, ook op het vlak van seksueel grensoverschrijdend gedrag? Het is niet alleen van belang om te investeren in personeel, in gebouwen, maar ook in wetenschappelijk onderzoek. Dat kan ons ook helpen om in te zien wat we nodig hebben en wat de effectiviteit van een behandeling is.

Ik denk dat ons aanbod vandaag ontoereikend is om de vele vragen te beantwoorden, ook specifiek wat de opvang en de behandeling van seksueel delinquenten betreft. Er zijn maar een beperkt aantal units in Vlaanderen, ook heel weinig in Wallonië en nog minder in Brussel, die zich toespitsten op die doelgroep. Het is niet evident. Er moeten mensen zijn, psychiaters en niet-psychiaters, die zich daarop willen toelekken, die zich daarin willen specialiseren.

Uw tweede vraag ging over de infrastructuur. Het is ook de ervaring dat de infrastructuur, het concept een heel grote impact heeft op de therapeutische werking. We hebben dat onlangs gemerkt. Het ging om een kinderpsychiatrische dienst die was gehuisvest in een heel oud gebouw met veel kleine gangen. Er was daar veel agressie. Er is nu een nieuwbouw en het klimaat is er helemaal veranderd. Daarvoor er zijn natuurlijk middelen nodig. Men vraagt om in te zetten op duurzaamheid, maar we moeten ook rekening houden met de nieuwe visies op geestelijke gezondheidszorg. Bij daderhulp is dat ook belangrijk. Er is enerzijds de opvang en behandeling van slachtoffers, maar anderzijds ook die van daders. We moeten eigenlijk inzetten op die twee assen en ervoor zorgen dat we daartoe de personele en andere middelen hebben. Ik weet niet of dat een afdoend antwoord is op uw twee vragen.

Ben Segers (Vooruit): Zoals ik daarnet in de zaak-Lisa benieuwd was waarvoor jullie zich namens de instelling precies verontschuldigten, en vroeg of

dat enkel voor de feiten zelf of ook voor de aanpak nadien was, zou ik dat ook graag willen weten voor de excuses in de befaamde, maar voor alle duidelijkheid zeer gewaardeerde brief. Ik ben opgetogen over die brief. Daaruit blijkt een duidelijke stijlbreuk met de periode-Stockman. Gelukkig maar.

U schrijft: "We verontschuldigen ons niet om schoon schip te maken." Ik vraag me dan af hoe dat schip er dan uitzag. We weten wat jullie hebben gedaan. De procedures sindsdien zijn hier uitvoerig geschetst. Dat is goed, maar was er dan voordien sprake van een zwijgcultuur, een cultuur van toedekken? Waarover gaan die excuses in die brief? Gaan die alleen over de feiten van misbruik zelf, of opnieuw ook over de aanpak? Vindt u dat die zwijgcultuur, of een cultuur van niet willen aanpakken of zelfs van toedekken binnen de Broeders van Liefde daar deel van uitmaakte?

Raf De Rycke: Dank u voor die vraag, mijnheer Segers. Het gaat inderdaad zowel over de feiten als over de cultuur. De eerste verontschuldiging is uiteraard die voor de moreel verwerpelijke feiten die daar gebeurd zijn. Ik herinner me nog altijd hoe groot de verslagenheid was over wat we gehoord hadden in de eerste uitzending van de documentaire reeks *Godvergeten*. De dag daarna hadden we namelijk een bureauvergadering. Daar zaten heel verslagen mensen. Ik heb het nog altijd moeilijk als ik terugdenk aan wat er is gebeurd in bepaalde dossiers.

Wat de cultuur betreft, er is inderdaad een cultuur geweest die we vandaag bestempelen als niet de goede cultuur, als de foute cultuur. Het is niet altijd evident om zich vandaag te verplaatsen in de historische cultuur die er toen was, waarmee ik geenszins al wat gebeurde wil relativeren, dat in geen geval. Het was een cultuur waarin die dossiers in een heel besloten kring werden behandeld. Er was een soort van omerta. Bovendien was het een cultuur met een heel sterk hiërarchische structuur. Vrij autocratisch, autoritair. Ik denk niet dat dat typisch is voor de Broeders van Liefde. Het is een leiderschapsstijl die we ook in andere organisaties en in bedrijven hebben gezien.

Het ging niet alleen daarover. Dit punt vind ik het moeilijkste van allemaal. Ik heb het al gezegd en ik wil het nog eens herhalen: men had onvoldoende of helemaal geen aandacht voor de emotionele dimensie van de slachtoffers. Je ziet, ook in het dossier-Lisa, hoe dat nog verder blijft leven. Men neemt dat voor de hele levensduur mee. Daar is veel te weinig, of helemaal niets, rond gebeurd. Er is de zwijgcultuur en dan het tekort aan of ontbreken van bejegening richting slachtoffers, maar ook de verbreding naar de familie en de

familiale context.

Het was natuurlijk ook een periode, en dat heb ik toch vaak gehoord, waarin men als slachtoffer de stap zelfs niet durfde te zetten of waarin men niet werd geloofd. Ik denk dat we nu in een totaal andere cultuur zitten. Het was ook een periode waarin er geen inspraakorganen, geen overlegorganen waren. Er was geen ondernemingsraad, geen vertrouwenspersoon, dus waar moest men aankloppen? Men kwam dan terecht bij personen die die stijl hadden aangenomen. Het was een zeer specifieke periode waardoor dan ook die zogenaamde blinde vlekken ontstonden. Het is ook door die blinde vlekken dat er onvoldoende gereageerd kon worden door mensen die misschien wel gereageerd zouden hebben, maar er waren dus blinde vlekken. Dat is het antwoord dat ik kan geven op uw vraag. Is dat voldoende?

Ben Segers (Vooruit): Dat is erg gewaardeerd. U had het over de zwijgplicht, de omerta. Kunt u een concreet voorbeeld geven van een zaak waarin die omerta, die cultuur van zwijgen, van toepassing was, het liefst natuurlijk een situatie die ons ook gekend kan zijn? Een concreet voorbeeld zou nuttig zijn.

Raf De Rycke: Het is het aanvoelen. Op een bepaald ogenblik begint dat door te dringen. Er zijn een aantal van die momenten geweest. Ik denk, bijvoorbeeld, aan Operatie Kelk. Op het moment dat de dossiers in beslag werden genomen, beseften we dat er toch heel wat dossiers zijn geweest waarvan we nooit iets hebben gehoord. Ik zou in detail kunnen treden. Broeder Veron heeft al een overzichtje gegeven van die dossiers. Geleidelijk aan was er de bewustwording dat er een cultuur was geweest waarin bepaalde dossiers niet verder konden dan een bepaalde lijn die werd getrokken.

Veron Raes: Ik zal proberen een concreet voorbeeld te geven, maar het zal niet gekend zijn. Maandag laatsleden heb ik nog een gesprek gehad met een van de slachtoffers. Het misbruik dateerde van de jaren 60. Zijn eerste vraag was: hoe is het kunnen gebeuren? Het kwam ter sprake dat er een omerta heerste in die school. Iedereen wist het, maar het werd verzwegen. Men kan heel veel systemen en analyses maken van de redenen waarom het verzwegen werd. De aard van het hiërarchische en het autoritaire leiderschap speelden zeer zeker mee. Men had macht over anderen, zodanig dat er gezwegen moest worden. Is dat altijd zo geweest? Neen. Daarom is het een mooi voorbeeld.

In de middelbare school was er een misbruiker. Het

misbruik werd toegedekt. Iedereen wist het, maar er werd niets over gezegd. In dezelfde periode in de lagere school daarnaast werd er een broeder overgeplaatst wegens feiten. Als het dus bij het bestuur terechtkwam, werd er wel degelijk gehandeld. Op bepaalde momenten was er inderdaad een omerta, maar algemeen gesproken niet. Wat duidelijk moet zijn, is dat wat we nu fout benoemen, toen ook fout was. Misbruik is niet fout geworden nu het in de aandacht staat. Er was een andere cultuur van ermee om te gaan en het heeft veel te maken met macht. Het is die cultuuromslag die we echt moeten maken.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik wil me daarbij aansluiten. Jullie hebben heel veel psychiatrische instellingen. We hebben het daarnet over de zaak-Lisa gehad. De rode draad die ik toch zie, is dat het iedere keer de slachtoffers zijn die hun nek moeten uitsteken. We hebben al een commissie gehad in 2010. We hebben *Godvergeten* gehad, dat weer een nieuwe dynamiek heeft gegeven om zaken aan te kaarten, dankzij al die moedige mensen, niet dankzij de kerk, die toch veel wist... Ik vraag me af of jullie er nu voor zullen zorgen dat dat in al die instellingen niet meer zal gebeuren, dat die zaken effectief onmogelijk worden.

Raf De Rycke: Ik denk dat ons actieplan wel duidelijk maakt dat wij in de praktijk echt voor die andere cultuur willen gaan. Ik waardeer zeer sterk de mensen die zich gemeld hebben. Het is misschien jammer dat er altijd externe feiten en gebeurtenissen moeten zijn alvorens die stap wordt gezet. Dat is ook de reden waarom wij zelf dat meldpunt hebben opgericht. We willen de mensen aanmoedigen om naar ons te komen en zich aan te melden, opdat we zouden kunnen luisteren naar wat we nog kunnen doen. Wij doen vandaag ons uiterste best, niet alleen vandaag, maar ook al in het verleden, om met procedures, richtlijnen en visieteksten een heel gericht preventiebeleid te voeren, om misbruik zoveel mogelijk te voorkomen.

Zullen we daar voor 100 % in slagen? Dat durf ik niet te zeggen. Af en toe komen er nog casussen. Dat heeft soms ook te maken met cliënten onderling. We zitten met heel specifieke doelgroepen, maar we moeten werkelijk alles in het werk stellen om misbruik zoveel mogelijk te voorkomen, door duidelijke procedures waarover we ook duidelijk communiceren. Het volstaat niet om die procedures op de website te plaatsen, we moeten daar ook over praten in leefgroepen, op afdelingen en met nieuwe medewerkers, zodanig dat het niet alleen van de slachtoffers moet komen, maar ook van de omgeving. Als men ergens signalen opvangt van mogelijk

grensoverschrijdend gedrag, en meer specifiek seksueel grensoverschrijdend gedrag, dan moet men dat onmiddellijk kunnen melden.

Een meldcultuur is zeer belangrijk en daar willen wij echt 100 % op inzetten, op een heel transparante manier, opdat men zou weten waar men intern en extern kan aankloppen. We moeten daar dan ook gevolg aan geven. Procedures en richtlijnen zijn één zaak, maar ze moeten worden gecommuniceerd, bekendgemaakt en opgevolgd. Ik heb verwezen naar een audit die wij willen uitvoeren om precies te kijken of de procedures en de richtlijnen worden gevolgd en of we ze eventueel in de ene of de andere richting moeten aanpassen. We moeten niet alleen zeggen dat er wettelijke procedures en wettelijke meldingen zijn. We hebben heel wat verplichtingen tegenover de overheid als er grensoverschrijdend gedrag is. Dat is goed, maar men moet die echter ook ter plaatse naar de geest kunnen toepassen. Voor die inspanningen willen wij echt gaan.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): In aansluiting daarop is mijn vraag dan of *Godvergeten* nodig geweest is opdat jullie zouden inzien welke emotionele schade aan die mensen is berokkend. Dat is een pertinente vraag, want dat is wat we horen. Was dat nodig om jullie te doen inzien wat er allemaal gaande was?

Raf De Rycke: Het is zeker een wake-upcall geweest, een eyeopener, om te zien hoe zwaar de impact op de slachtoffers geweest is, ook vandaag nog. Slachtoffers worstelen daar vandaag nog altijd mee. Ik denk dat dat nog extra in de verf is gezet door die reeks. Dat is het positieve. Het heeft een golf van bewustwording teweeggebracht. Dat is goed geweest voor de samenleving en ook voor ons.

Hebben wij gewacht op die uitzending om iets te ondernemen? Neen. Ik heb verwezen naar de inspanningen die we hebben gedaan, zelfs op het moment dat er geen wettelijke procedures waren. De zaak in Roeselare heeft aanleiding gegeven tot het uitwerken van een lokale visietekst over hoe we met dergelijke casussen kunnen omgaan. Die visietekst is dan gekopieerd en is ook doorgevoerd in andere voorzieningen. We zijn toch altijd een stukje pionier geweest, vanaf het moment dat die zwijgcultuur op een ander spoor werd gezet, om na te gaan hoe we onze aanpak via richtlijnen, procedures en voornamelijk via visieteksten in goede banen konden leiden. Maar het was een eyeopener.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Konden er dan effectief meer slachtoffers bij jullie terecht? Zijn er dan meer mensen bij jullie gekomen? Hebben jullie

de problemen sneller kunnen vaststellen? Zit daar een evolutie in?

Raf De Rycke: Ik denk het wel. We hebben toch 88 meldingen gekregen. Ik stel me de vraag of die mensen zich hadden aangemeld indien die uitzendingen er niet geweest waren. Ik vermoed dat het er veel minder geweest zouden zijn, ook al staan we daarvoor open en ook al zijn er andere meldpunten. Men zou ook de vraag kunnen stellen waarom we een afzonderlijk meldpunt hebben opgericht. Men kon namelijk al een beroep doen op het gemeenschappelijke opvangpunt in de kerk. Ja, inderdaad, maar er was een crisissituatie. We meenden dat we zoveel mogelijk mensen moesten aanmoedigen om die stap te zetten. We hebben dat gedaan in afstemming met het gemeenschappelijke opvangpunt, met mevrouw De Schamphelaere. Dat loopt parallel voor een aantal dossiers. Als mensen dat wilden, werden ze voor contact naar ons doorverwezen, hetzij rechtstreeks, hetzij via Moderator.

Ben Segers (Vooruit): Ik heb nog een opmerking in verband met het 'schoon schip maken'. Er moet daarvoor immers ook vrijuit kunnen worden gesproken over het verleden. Het gaat dan over meer dan de feiten alleen, ook over de aanpak bijvoorbeeld.

Doorheen de hoorzittingen is mij iets opgevallen. In de pastorale brief van mei 2010 staat al dat er door te zwijgen voorrang gegeven wordt aan de goede naam van het instituut. Als er dan gevraagd wordt wat er met dat zwijgen bedoeld wordt, komt men dat niet te weten. Men verontschuldigt zich wel altijd voor de feiten zelf. Bij de jezuïeten was dat bijvoorbeeld ook het geval. In hun brief stond onlangs heel duidelijk het woord 'zwijgcultuur'. Toen ik daarop doorging, bleek dat die zwijgcultuur volgens hen vooral in de rest van de kerk speelde en niet zozeer bij henzelf. Het was daar dus ook moeilijk om dat specifieke zwijgen te erkennen. Ik heb het nu echter goed begrepen.

Het is goed dat u dat wel doet in de zaak-Lisa. Het is wel belangrijk om duidelijk te maken hoe dat komt. Kwam het door Stockman dat iedereen onder druk gezet werd? U zult daarop mogelijk wel zicht hebben. In alle andere zaken moet u echter ook verder gaan dan enkel de feiten zelf te betreuren. U moet telkens opnieuw zeggen dat u weet waar u in de fout bent gegaan en dat ook communiceren aan de slachtoffers.

Raf De Rycke: Dat is net een van de doelstellingen van dat centraal meldpunt en de ontmoetingen die georganiseerd worden. We willen naar de slachtoffers luisteren en uiteraard onze excuses aanbieden. We willen ook kijken hoe

de zaken verlopen zijn en wat de slachtoffers en naasten verwachten in de toekomst. We zullen de traumatische ervaringen en emotionele kwetsuren niet kunnen wegnemen, maar misschien wel verzachten door erover te praten, de omstandigheden te bekijken en daarover goed te communiceren.

Het is *work in progress*: we zien dat er stappen worden gezet en dat we evolueren. We moeten nu immers niet meer praten over de slachtoffers, maar met de slachtoffers. Dat is de koers die we verder moeten varen, niet alleen met de slachtoffers, maar ook met de naasten.

De voorzitter: Bedankt.

Collega's, ik stel voor dat we het volgende deel aanvatten over de salesianen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik denk dat er heel veel aspecten zijn rond de salesianen; de naam Delft is bijvoorbeeld al gevallen. Alvorens we tot concrete dossiers overgaan, wil ik echter graag iets aankaarten wat mij ook al opgevallen was in de getuigenis voor het Vlaams Parlement.

De heer Loots zei, en hij heeft dat hier herhaald, dat er op een bepaald moment contact was met een Leuvense magistraat. Er is toen informatie uitgewisseld en er werden dossiers meegegeven. De mensen die op die lijst stonden, zouden dan bezoek hebben gekregen van de politie. U bent daar snel overgegaan, maar ik wil daarop wat dieper ingaan want dat intrigeert mij nogal.

Kunt u toelichten wie die magistraat was? Hoe bent u daarmee in contact gekomen? Kende u die persoon? Hoe moet ik mij dat voorstellen?

Carlo Loots: Om mij en de provinciaal te ondersteunen bij beslissingen die moesten worden genomen, hebben we een multidisciplinaire commissie samengesteld waarin ik mij heb laten adviseren door mensen die in dat gebied actief waren. Professor criminologie Ivo Van Aken maakte daarvan bijvoorbeeld deel uit. Toen hij lid werd van de arbitragecommissie is hij eruit gestapt. We hebben er iemand van het VK bij betrokken omdat we bezorgd waren over hoe we het best konden omgaan met slachtoffers. Ik weet niet meer hoe dat precies gelopen is. Ik kan de naam nog wel opzoeken in de verslagen. We hebben er ook iemand van het jeugdparket bijgehaald die ervaring had met zedenzaken. Waarom dat precies deze persoon was en niet iemand anders, weet ik niet meer. Misschien is daarvan nog iets terug te vinden in de verslagen die we toen gemaakt hebben.

Die multidisciplinaire groep is ook niet zomaar

ontstaan. We hebben eerst een aantal mensen verzameld. Zij hebben dan voorstellen gedaan om nog andere mensen uit te nodigen. Naast Ivo Van Aken...

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Bedoelt u Ivo Aertsen?

Carlo Loots: Ja, mijn excuses. Paul Quirynen zat daar ook in, net als Kristof Desair. Ik zou de andere namen moeten opzoeken. Er zat volgens mij ook een zekere Jessica in van het jeugdparket van Leuven.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Haar voornaam is dus Jessica?

Carlo Loots: Ja. Als dat voor u belangrijk is, kan ik de namen opzoeken en ze u bezorgen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Het was dus niet iemand die u persoonlijk kende, maar die door de groep naar voren geschoven werd?

Carlo Loots: Dat klopt.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Op welk moment raakte zij betrokken?

Carlo Loots: Dat was in het voorjaar van 2011.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Wat moet ik mij voorstellen bij de informatie die u aan haar bezorgde? Waren dat dossiers? Waren dat namen van priesters, broeders met de feiten erbij of met namen van slachtoffers?

Carlo Loots: U kunt dat het best vergelijken met een Excelblad met verschillende kolommen. In de eerste kolom stond de naam van de dader met zijn geboortedatum, de datum waarop hij eventueel tot priester gewijd was en de datum waarop hij overleden was. In de tweede kolom stonden de namen van mogelijke slachtoffers. In de jaren 70 kenden we een aantal veroordelingen, dus de namen van de slachtoffers stonden daarbij. In een volgende kolom was er sprake van de plaats en de datum van de feiten. In de laatste kolom was er plaats voor een aantal opmerkingen zoals wat er al dan niet gebeurd was. Het kan ook zijn dat de kolommen in een andere volgorde stonden. Ik ben dat document blijven aanvullen. Als er bijvoorbeeld een dossier voor de arbitragecommissie verschenen was en er werd een dading afgesloten, schreef ik dat in de laatste kolom als opmerking.

Toen ik dat in het begin als werkinstrument gemaakt had en aan haar meegaf, stond daarin niet veel meer dan de slachtoffers van mensen die veroordeeld waren. We hadden via de geëigende

kanalen immers toch inzage gekregen in de vonnissen van die tijd. Ik heb het ook aangevuld op basis van wat ik in het archief gelezen had over hoe er indertijd door de oversten ten aanzien van de plegers gereageerd werd. Dat was een overzicht dat op dat moment voorhanden was. Het wordt tot vandaag aangevuld met de nieuwe mensen die zich melden bij het opvangpunt.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Die magistraat heeft dat dus op eigen initiatief gedaan? Het is niet zo dat zij aangeduid werd door de procureur des Konings van Leuven om een bepaalde opdracht uit te voeren?

Carlo Loots: Ik zal dat zo goed mogelijk voor u proberen op te zoeken en u die gegevens bezorgen. Ik had deze vraag niet verwacht en heb er mij dan ook niet op voorbereid.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Het is dan ook de bedoeling dat wij eveneens vragen stellen die u niet verwacht.

Wat was de precieze afspraak met die magistraat? Zou zij u intern adviseren of zou u op die manier ook dossiers naar justitie brengen? Wat was in het begin de bedoeling door zo'n magistraat aan te trekken?

Carlo Loots: Het was onze bedoeling om een multidisciplinaire groep samen te stellen die mij, en bij uitbreiding de provinciaal en zijn raad, zou adviseren aangaande heel concrete situaties die zich aandienen, zowel nieuwe zaken via het meldpunt als zaken uit het verleden waarin bepaalde stappen al dan niet genomen werden.

Tijdens de eerste vergadering hebben we de doelstellingen van die werkgroep helder proberen te krijgen. Die staan trouwens op papier en daar is een verslag van. Zij heeft tijdens die eerste vergadering gezegd dat, vanaf het moment dat zij weet krijgt van mogelijke misdrijven, ze verplicht is die te melden aan haar overste. Wij waren daarvan initieel niet op de hoogte. Daarna heeft zij zich echter verontschuldigd en gezegd dat het wenselijk is dat zij niet in die werkgroep zou blijven zitten, ook vanuit deontologisch oogpunt. Ze zou immers op het ene moment adviseren en daarna deel uitmaken van justitie.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dat klopt, want het Wetboek van strafvordering zegt dat openbare ambtenaren verplicht zijn om aangifte te doen wanneer ze kennis krijgen van eventuele misdrijven.

Carlo Loots: Dat heeft zij toen ook gezegd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Wil dat dan ook zeggen dat ze die dossiers met potentiële misdrijven telkens heeft meegedeeld aan haar hiërarchie?

Carlo Loots: Zij heeft geen concrete dossiers meegekregen. Ik weet niet wat u daarmee bedoelt.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): De naam.

Carlo Loots: Ze heeft gewoon een Excelblad van meerdere pagina's meegekregen. Ik kan enkel zeggen dat verschillende medebroeders kort daarna bezoek hebben gehad van de politie om daarover geïnterpelleerd te worden. Ik ben ook een aantal keer gevraagd om aan te tonen dat iemand overleden was. Ik heb dan doodsbriefven en doodsprentjes getoond.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U bent nadien dus ook ondervraagd door de politie over de namen die op die lijst stonden?

Carlo Loots: Ik ben ondervraagd over sommige namen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Weet u welke dossiers van op uw lijst finaal voor een rechtbank zijn gekomen?

Carlo Loots: Van de dossiers uit mijn lijst zijn de daders ofwel veroordeeld, ofwel overleden, ofwel waren de feiten verjaard. Ik kan mij wel één situatie herinneren waarin justitie verdere stappen heeft gezet en waarin de politie uitdrukkelijker ondervraagd heeft.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Er stonden dus ook namen op van daders die al overleden waren?

Carlo Loots: Ik heb alles opgelijst wat ik heb kunnen vinden. Het bood soms ook steunbewijs voor slachtoffers die zich meldden. Ik was nog steeds verbaasd toen iemand met een verhaal kwam, maar ik kon dan soms wel zeggen dat iemand helaas een voorgeschiedenis had.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Weet u of slachtoffers ook gecontacteerd werden door de politie wanneer die met haar onderzoek bezig was?

Carlo Loots: Dat weet ik niet. Dat durf ik niet te zeggen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Oké. Ik vind het een beetje een rare manier van werken.

Carlo Loots: Dat snap ik. Zoals ik gezegd heb, werd ik niet gehinderd door kennis van zaken. U

moet mij niet vragen of ik het anders had aangepakt met wat ik nu weet. Ik had de situatie in Nederland ook meegemaakt en wilde het hier ook goed aanpakken voor de slachtoffers. Ik wilde geen fouten maken. We hebben met die gedachte deze stappen gezet.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb nog één vraagje: stond de naam van Luk Delft op dat Excelblad?

Carlo Loots: Zijn naam stond toen al op dat Excelblad.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Welke informatie stond daar toen bij?

Carlo Loots: In 2011 stonden de feiten van 2001 in het internaat van Sint-Denijs-Westrem erop. Het feit waarnaar Jos verwezen heeft, stond er ook op, namelijk dat de vertrouwenspersoon op een bepaald moment gemeld heeft dat hij naar pedofiele afbeeldingen op het internet keek. In 2010 heeft een opvoeder van het internaat van Sint-Denijs-Westrem naar aanleiding van heel het verhaal rond Vangheluwe een klacht ingediend over de feiten van 2001. Dat stond er ook op. Ondertussen staan er nog andere zaken bij.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik zal het voorlopig daarbij houden, ik denk dat de collega's verder willen ingaan op een aantal dossiers.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik zou ook willen verdergaan op het dossier-Delft, mijnheer Claes.

In 2001 werd hij door u van het internaat in Sint-Denijs-Westrem weggestuurd naar Don Bosco Sint-Pieters-Woluwe. U was daar toen gemeenschapsdirecteur en had zijn ontslag geëist na een melding over aanranding en verkrachting van twee minderjarigen. In de bijzondere commissie van 2011 sprak u daar ook over. Het was echter niet duidelijk of u sprak over dit voorval of over een richtlijn. U zei namelijk: "De provinciaal nodigde ouders uit en er volgden gesprekken van de ouders met de zoon en van de ouders met de provinciaal. Hierbij was ook een derde buitenstaander aanwezig, bijvoorbeeld een dokter. Er werd een overeenkomst gemaakt met de ouders voor therapeutische begeleiding van het slachtoffer en eventueel voor de familie. Aan de ouders werd gesteld dat zij ook een klacht konden neerleggen bij justitie."

Bent u zeker van dat laatste? In de pers wordt immers beweerd dat de salesianen toentertijd de moeder van een van de slachtoffers zouden hebben omgepraat teneinde geen klacht in te

dienen bij het gerecht. Ze zouden het argument aangehaald hebben dat een onderzoek de 13-jarige jongen enkel zou traumatiseren. Hoe dan ook is er pas tien jaar later een klacht ingediend voor die feiten door een ex-collega van Luk Delft.

U had zijn ontslag geëist, maar wat bedoelt u met 'ontslag'? Hij werd immers niet ontslagen, maar overgeplaatst naar Don Bosco Sint-Pieters-Woluwe. U zei daarover in 2011: "De dader werd naar een therapeutische begeleiding gestuurd en hij mocht daarna niet meer met jonge leerlingen werken. Hij mocht dus geen jongerenopvoeder zijn. Later kreeg hij een administratieve opdracht. Voor zover ik weet werden de collega's en ouders van andere jongeren hierover niet ingelicht."

Werden de collega's-salesianen ingelicht over de reden van de schorsing en de overplaatsing van Luk Delft in 2001? Werden de collega's-niet-salesianen ingelicht? Zo ja, was dat enkel in Sint-Denijs-Westrem het geval?

Jos Claes: Als ik het goed heb begrepen, kan ik de historie die ik heb meegemaakt met die man die u daar noemt, Luk Delft, toelichten. Ik verwar soms de jaartallen, excuseer.

Tussen 1996 en 2001 was ik gemeenschapsoverste in Sint-Denijs-Westrem. Op een avond, ik herinner het me nog goed want ik stond klaar om naar een conferentie te gaan, kwam een opvoeder van het internaat me zeggen dat twee of drie jongens bij hem waren geweest om te melden dat er grensoverschrijdend gedrag was geweest. Ik heb aan die opvoeder gezegd dat we die salesiaan onmiddellijk intern zouden verplaatsen, zodat hij niet meer bij de jongste groep op de slaapzaal zou staan. Dat is ook gebeurd. Diezelfde avond toen ik terugkwam van de conferentie, heb ik nog naar de provinciaal getelefoneerd om te zeggen wat er was gebeurd. De provinciaal zei dat hij de dag erna zou langskomen. Hij is de volgende dag gekomen. Ik was niet aanwezig op het gesprek tussen de provinciaal en die jongeren. Daarna heeft de provinciaal nog de ouders uitgenodigd om ook ter plaatse toelichting te krijgen. Intussen was ik naar twee scholen geweest, één in Zwijnaarde en de andere waar de jongens naar school gingen. Daar heb ik de directie verwittigd van wat er gebeurde. Daarna heeft de provinciaal alles verder opgevolgd.

Tot in 2011 heb ik daar niets meer over gehoord. Ik heb het ook niet meer gevolgd. Ik zat in Sint-Denijs en Luk was daar niet meer. Ik heb daar niet veel meer over gehoord tot ik hem op een bepaald moment zag. Hij was naar een bepaalde gemeenschap gestuurd. Hij heeft eerst wat rust

genomen in een abdij, daarna werd hij naar Oud-Heverlee gebracht, omdat daar al andere medebroeders waren. Dat jaar is hij daar gebleven tot de speelpleinperiode begon. We hoorden dat hij in Woluwe zat. Tevoren was hij al op therapie in Antwerpen gestuurd.

Een jaar of twee later is er het bericht gekomen vanuit het CDO dat hij perverse beelden bekeek op zijn computer. Ik heb Luk dan opnieuw geroepen samen met de algemeen directeur van de school in Woluwe. We hebben daarover gesproken. We hebben zijn ontslag geëist en hebben hem gevraagd terug te gaan naar die begeleider in Antwerpen. Ik heb dan nog getelefoneerd met die begeleider om na te gaan of hij daar wel ging, en de begeleider heeft gezegd dat het in orde zou komen, aangezien hij daar regelmatig langsging.

Midden 2011 ben ik gestopt als provinciaal en heb ik die zaak niet meer gevolgd en alles aan Carlo doorgegeven. Meer kan ik daar niet over zeggen. Alles wat ik weet, heb ik nu gezegd.

Carlo Loots: Als er behoefte zou zijn aan een gedetailleerde tijdlijn, ik heb er eentje gemaakt, ook omdat, naast Jos als plaatselijke overste, zijn voorganger helaas iemand was die veel dingen heeft meegenomen in zijn graf. Die heeft dat ook uitdrukkelijk gezegd. Daar is nauwelijks iets van gedocumenteerd, maar we hebben het geluk dat de toenmalige directeur van het internaat, Wim Hanssens, heel goed zaken heeft genoteerd. Op basis van die gegevens kunnen we vrij goed reconstrueren wat er is gebeurd. We mogen ook zeggen dat hetgeen wat de internatiedirecteur op papier heeft gezet en wat we daarna tijdens het verhoor van Luk Delft hebben gelezen, overeenkomt. Wanneer de zaak aan het licht kwam, heeft de vorige provinciaal Piet Palmans samen met Wim Hanssens de stap gezet naar de slachtoffers en naar de ouders. Bij mijn weten was dat de eerste keer dat dat op die manier is gebeurd in onze provincie.

In de media is verschenen dat er druk is uitgeoefend om toch geen klacht in te dienen. Ik was er niet bij. We kunnen alleen maar zeggen dat die twee jongens het schooljaar en het internaat hebben uitgedaan. Ze zijn op onze school gebleven en zijn de volgende jaren op internaat gebleven. Zij noch de ouders hebben zich burgerlijke partij gesteld in een of andere rechtszaak, ook niet in 2010 toen het over hen ging. Hoe dat gesprek toen is verlopen, dat weet ik niet.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Wie is er op de hoogte gebracht toen hij van plaats is veranderd? Zijn de mensen daarvan toen op de hoogte

gebracht? Wie wel? Wie niet? Dat is een cruciale vraag, toch? Hij is immers overgeplaatst van de ene plaats naar de andere. Wisten de mensen waar hij naartoe ging dat hij misbruik gepleegd had?

Carlo Loots: Na zijn verblijf in een abdij voor een aantal weken... Ja, waar moet je met zo iemand op dat moment naartoe? Hij is daarna naar Sint-Pieters-Woluwe gegaan. Hij heeft daar ergens tot in september 2002 administratief werk gedaan in het archief van de provincie en dergelijke dingen meer. Daarna is hij verantwoordelijke geworden voor het centrum voor deeltijds onderwijs daar.

Ik heb een mail van Luk Delft waarin hij schrijft – dat is van zijn hand, ik kan het niet controleren – dat zijn toenmalige directeur, Alex Cloute, die ook vicaris was van de provinciaal en dus in de provinciale raad zat en weet had van het hele gebeuren met Luk Delft in Sint-Denijs-Westrem, contact had opgenomen met het UFC, het Universitair Forensisch Centrum, en dat toen gezegd werd dat Luk Delft een coördinerende functie mocht opnemen, als hij maar niet rechtstreeks met jongeren in confronterende situaties kwam, zoals in douches of slaapzalen. Dat was een voorwaarde. Er werd verwacht dat Luk in het CDO bleef en dat hij niet in het internaat actief zou zijn. Later zou blijken – als resultaat van het vervolgonderzoek en een nieuwe veroordeling – dat dat niet correct is, dat we dat niet hard hebben kunnen maken en dat er daar wel feiten gebeurd zijn.

Het UFC is wel duidelijk geweest. Als in 2009 het surfgedrag waarnaar Jos heeft verwezen duidelijk werd, heeft het UFC gezegd, en dat was een voorwaarde voor verdere begeleiding, dat hij daar stante pede weg moest. Hij heeft ontslag moeten nemen en hij heeft opnieuw een andere administratieve functie gekregen.

Ben Segers (Vooruit): Ik vraag me af of ieders frank valt bij de absurditeit van die woorden.

Als ik het goed begrijp, wordt na die feiten in 2001 beloofd dat Luk Delft nooit nog met jongeren zou werken. Vier jaar later is hij coördinator in het onderwijs. Ongelooflijk! Daarnet is hier gezegd dat het lastig is om ervoor te zorgen dat hij geen contact mocht hebben met jongeren, want dan kon hij ook geen openbaar vervoer meer gebruiken. Maar in het onderwijs, dat is toch absurd?

Carlo Loots: Ik heb daar geen concreet antwoord op. Ik kan alleen maar zeggen dat het ging om het deeltijds onderwijs waar het publiek al wat ouder is, gasten ouden dan 12, 13, 14 jaar. Toen er nog slachtoffers vielen in Woluwe waren het wel

jongeren van die leeftijd. Hij had daar een coördinerende functie, een administratieve functie. Hij stond niet voor de klas, hij gaf geen les, maar u hebt volkomen gelijk dat hij op dat moment in de mogelijkheid was om zich tussen jongeren te bewegen.

Ben Segers (Vooruit): Mijnheer Claes, u bent eerst directeur, later wordt u provinciaal. U kent die feiten van 2001 dan heel erg goed. Ik zou verwachten dat, als Luk Delft echt in het onderwijs moest blijven in 2005, u dat enorm goed zou opvolgen, dat u daar ook bezorgd over zou zijn. Is dat dan op dat ogenblik gebeurd?

Jos Claes: Er werd meegegeven dat ze er oog voor moesten hebben, maar voor de rest... Ik stond niet in die school. Ik zag hem overdag niet bezig.

Ben Segers (Vooruit): U bent op dat ogenblik wel provinciaal. U bent misschien niet exact op dezelfde speelplaats aanwezig, maar u hebt uw functie als provinciaal op dat ogenblik. Dat is niet niets.

Jos Claes: Ik had toen 15 gemeenschappen te volgen in Vlaanderen en nog enkele in Nederland. Ik was meer onderweg dan thuis.

Ben Segers (Vooruit): Hoeveel levende daders die actief waren hebt u op dat ogenblik op te volgen als provinciaal?

Jos Claes: Diegenen die bij mij zijn geweest, heb ik allemaal opgevolgd. Ik ben verschillende keren bij twee geweest, maar die ontkenden. Ik ben bij die familie geweest en ik heb naar die familie geluisterd. Het was misschien op het einde van mijn provinciaalaat, dat weet ik niet. Ik kan maar zeggen dat die mensen dicht bij mijn familie stonden. Ik kon niet meer doen op dat moment, ik kon alleen maar naar hen luisteren en beamen dat zoiets nooit had mogen gebeuren. Wij zaten wenend, ik en zij, rond dezelfde tafel.

Daarom heb ik het doorgegeven aan Carlo. Ik kon het niet ten einde brengen. Zij hebben toen gezegd dat ze het bij de bisschop zouden aanklaarten.

Carlo Loots: Jos maakt nu een sprong naar een andere situatie. De vraag was hoeveel levende daders hij in die tijd moest opvolgen. Ik denk, als ik vlug tel, dat het gaat om 4, 5 mensen die nog in leven waren en die op dat moment...

Ben Segers (Vooruit): Ik wil maar zeggen dat als u dan provinciaal bent, dat u dan zelfs die namen kent. Het is dan niet onmogelijk om die heel concreet op te volgen.

Ik hoor u ook zeggen dat u "niets meer kon doen". Ik ga terug naar 2001. U bent dan op de hoogte van die feiten. U beslist niet om naar justitie te stappen. We hebben daarnet de discussie gehad over de plicht. Ik heb het genoteerd: "Moeten wij zelf naar justitie stappen? Er was een consensus: nee, er is geen plicht."

Het is niet omdat er geen plicht is, dat men het niet kan doen. U zegt daarnet dat u niets meer kon doen. U kon wel iets doen, u kon naar justitie gaan. Het is niet omdat er geen plicht is dat u iets niet kunt doen.

Jos Claes: Toen ik zei dat ik niets meer kon doen, ging dat over die twee mensen die zich weerden. Ze waren allebei gepensioneerd, het waren oudere mensen. Ze zeiden dat ze zich helemaal niet konden voorstellen dat ze zoiets hadden gedaan. Luk Delft wel.

Ben Segers (Vooruit): Bij Delft kunt u toch niet zeggen dat u niets meer kon doen. Er wordt gezegd dat er geen plicht is, maar u kon toch naar justitie gaan?

Jos Claes: Het feit dat collega's van hem bij mij zijn komen zeggen dat we de computer van Luk moesten controleren en dergelijke meer, dat heb ik toegestaan. Ik ben onmiddellijk vanuit Hechtel, want ik was daar net in die gemeenschap, teruggekomen naar Brussel om diezelfde avond nog met Luk te spreken en hem te confronteren. Dat weet ik nog.

Carlo Loots: Jos, je verwijst daar naar 2001, wanneer de feiten aan het licht komen. De vraag is waarom de salesianen – dat wordt nu naar jou doorgespeeld, omdat jij toen directeur was – toen niet naar justitie zijn gestapt.

Waarom jij dat niet hebt gedaan, dat is vrij eenvoudig: omdat de provinciaal – dat heeft met temperament en karakter te maken – dat toen heeft overgenomen. Die heeft zich bevraagd over wat er wettelijk moest. Die heeft ervoor gekozen om met de ouders en de slachtoffers in gesprek te gaan. Hij heeft voor hen toegelicht – dat vind ik terug in de documenten die de internaatbeheerder heeft opgesteld – welke maatregelen waren genomen. Delft moest onmiddellijk weg, hij moest in therapie en dergelijke meer. De ouders van de twee slachtoffers waren daar toen, volgens het verslag dat ik heb van de internaatdirecteur – tevreden mee.

De toenmalige provinciaal heeft die stap naar justitie nooit gezet, omdat er geen plicht was en hij de boodschap kreeg dat ze het goed hadden aangepakt. Vandaag zou dat anders zijn, denk ik.

Laat daar niet de verkeerde ideeën rond ontstaan. Toen, op dat moment, met die gegevens, heeft men in eer en geweten ervoor gekozen die stap niet te zetten.

Ik ga terug naar de vraag van mevrouw Vindevoghel. Hoe is dat gesprek met die ouders verlopen? Is daar druk uitgeoefend? Daar kan ik geen zinnig woord over zeggen, ik was daar toen niet bij betrokken.

Wat ik lastig vind, vanuit contacten met slachtoffers, is wanneer slachtoffers aangeven dat ze iets niet willen of dat het niet hoeft, dat dan toch te overrulen. Dan gaan we immers weer over grenzen van slachtoffers. Ik vind dat lastig. Wanneer leg je een vraag van een slachtoffer bij wie al grenzen zijn overschreden naast je neer? Ik bedoel in het algemeen. Het gaat nu niet over de situatie in Sint-Denijs-Westrem, want daar was ik niet bij betrokken.

Ben Segers (Vooruit): Als het het instituut er echt om te doen is aan de wil van de slachtoffers tegemoet te komen... Er is beloofd aan de slachtoffers dat op dat ogenblik Delft niet in de buurt van kinderen mocht werken. En dan gaat die naar het onderwijs.

Carlo Loots: Ik kan dat met u samen vaststellen. Ik heb het daarnet al anders benoemd. Het is een van de moeilijkste dingen waarmee we worden geconfronteerd. Wat doen we met plegers in een context waarin de kern van onze roeping de zorg voor jongeren is? We kunnen niet eindeloos ver weg met zo iemand. We hebben ons geïnformeerd, zegt de directeur van de gemeenschap waar Luk Delft naartoe ging, of dit kon. We proberen nooit zelfstandig beslissingen te nemen, we laten ons adviseren. Toen is die keuze gemaakt.

Ik denk dat we vandaag een andere keuze maken, maar ik kan alleen maar zeggen dat ze toen zo is gemaakt, mee ondersteund door de mensen die toen geraadpleegd zijn, wat toen nog gebeurde op individuele basis, namelijk de provinciaal die met een jurist spreekt of de directeur van de plaatselijke gemeenschap die zich informeert. Daarom hebben we een multidisciplinaire adviesgroep opgericht om ons daarin bij te staan, zodat de keuzes niet afhangen van "ik ken iemand die dit of dat zegt" of "het zou kunnen dat".

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik denk dat we hier bij een cruciaal punt zijn aanbeland.

Zoals collega Segers zegt, weet u welke feiten hij heeft gepleegd. Hij gaat even naar een veilige plaats en dan wordt hij terug naar een school gestuurd. Mijn verstand is daar te klein voor.

Iedereen zegt altijd – dit is de logische maatregel – dat hij een nieuwe functie moet krijgen, maar niet in de buurt van kinderen. Toch zet men de kat bij de melk. Hij krijgt zagezegd een administratieve functie, maar wie controleert dat hij die administratieve functie in de praktijk zal uitvoeren? Hij moet daar niet zijn. Vervolgens trekt u de paraplu open: we hebben een advies gekregen waaruit blijkt dat...

Neem toch uw verantwoordelijkheid. Dergelijke mensen zet men toch niet terug in een context waar kinderen zijn? Dat doet men toch niet?

Carlo Loots: Dat kan ik alleen maar volmondig beamen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar waarom werd die beslissing dan genomen? Waarom? Met die paraplu van een positief advies.

Carlo Loots: Ja, op dat moment moet je voort...

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar er zijn toch andere mogelijkheden? Wie heeft concreet die beslissing genomen?

Carlo Loots: Dat is een beslissing geweest van de provinciaal en zijn raad. De provinciaal, die het dossier heeft overgenomen van Jos, zegt dat hij de ouders heeft gehoord en dergelijke meer. Hij vertelde dat zij tevreden waren met de handelingen, dat ze zich geen burgerlijke partij stelden en niet naar het gerecht zouden gaan, en dat wij een oplossing moesten zoeken voor Luk Delft. Er zijn toen verschillende pistes geopend. Zou hij geen doctoraat willen maken? Zou hij niet kunnen gaan studeren?

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dat zou veiliger geweest zijn. Vier of vijf jaar in een bibliotheek.

Carlo Loots: Ik ben het volkomen met u eens, maar seksueel misbruik is vaak ook een vorm van machtsmisbruik. Daarover zijn we het eens. Niet alle mensen die seksueel misbruik plegen, zijn gemakkelijke mensen in de omgang, in hun gedrag. Ze laten zich niet gemakkelijk iets zeggen. We hebben een universiteit in Rome, hij had daar een doctoraat kunnen gaan maken, maar hij was niet geïnteresseerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Het is toch niet aan hem om te kiezen wat hij wil! Als kind van 10 jaar moet ik thuis ook niet zeggen dat ik tv ga kijken, als mijn ouders zeggen dat dat niet gaat en dat ik naar mijn kamer moet. Het is iemand die feiten heeft gepleegd en hij mag bij wijze van spreken kiezen: nee, dat doe ik niet graag, dat wil

ik niet doen, ik wil terug naar een school. En dan zeggen jullie dat het goed is.

Carlo Loots: Dat is niet helemaal correct voorgesteld en het is ook geen kind van 10 jaar op dat moment. Ik kan het alleen maar met u eens zijn. Op dat moment hebben de mensen die toen verantwoordelijk waren, met de kennis en de gegevens die voorhanden waren, die beslissing genomen.

Ik kan alleen maar zeggen, zoals de Broeders van Liefde, dat we vandaag andere keuzes zouden maken dan in het verleden.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Stel dat die foute beslissing wordt genomen. Hij gaat dus naar een school. Hij krijgt zagezegd een administratieve opdracht. Wie controleert dan dat hij in geen enkel geval in contact kan komen met kinderen? Dat is moeilijk als men op een school zit. Bij wie ligt die controle? Bij de directeur?

Carlo Loots: De overste van de gemeenschap kende het verhaal, omdat die ook lid was van de provinciale raad. Uiteindelijk was het aan hem om die controle uit te oefenen. De man is overleden. Ik wil dus niet alles in zijn schoenen schuiven. Ik kan alleen samen met u vaststellen dat die controle niet sluitend is geweest. Als er nog seksueel misbruik in Woluwe is gebeurd, is dat niet in het CDO gebeurd, waar ook volwassenen, leerkrachten enzovoort waren. Er zijn nog vormen van seksueel misbruik geweest in Woluwe bij jongeren die opgevangen werden in de gemeenschap, omdat ze wegens familiale omstandigheden niet terug naar huis konden.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Zegt u nu dat het misbruik niet op de school is gebeurd in Woluwe?

Carlo Loots: Wat is uw vraag? Woluwe is een grote school: een Franstalige en een Nederlandstalige school. Er was een internaat, een centrum voor deeltijds werken en leren en daar leefde een religieuze gemeenschap. Die gemeenschap ving van tijd tot tijd jongeren op: van het internaat, van een van de scholen of van het CDO. Het ging om jongeren die om allerlei redenen niet naar huis konden gaan.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar dat was op diezelfde site?

Carlo Loots: Ja, op die site. Er is misbruik gebeurd met jongeren die daar in de gemeenschap verbleven tijdens het weekend en zo. Het is een kwestie van taal. Wat bedoelt u met de school? Het waren jongeren die werden opgevangen in de

gemeenschap. Als gemeenschap, als salesianen, moeten we zeggen dat we daar niet hebben waargemaakt wat eigenlijk verwacht hadden mogen worden, met andere woorden dat die jongeren die daar verbleven, beschermd waren tegen Luk Delft.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Er is dus naast de school nog een tweede locatie waar jongeren naartoe komen. U maakt het onderscheid tussen de school en de gemeenschap, maar ook daar waren jongeren. Hij woonde dus samen met jongeren?

Carlo Loots: Ja, voor een groot gedeelte wel.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Begrijpt u dat we het niet begrijpen?

Carlo Loots: Ja. Geloof u dat ik dat ook... maar goed, het gaat niet over mij.

De **voorzitter**: Ik zou denken dat men eerder zou proberen te beschermen. Mevrouw Vindevoghel, u vraagt het woord.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Het is toch wel heel ernstig. Hij had misbruik gepleegd. Het was een dader. Hij werd niet serieus opgevolgd. Mijn vraag of iedereen wist dat hij een dader was, is nog niet beantwoord. Het is immers cruciaal te weten wie het al dan niet wist. En dan gaat hij naar een school waar er ook kinderen in een heel zwakke positie zitten en waar hij opnieuw misbruik pleegt. Het stopt natuurlijk niet. Straks wil ik het ook nog hebben over zijn laatste periode. Het is toch ongelooflijk hoe beperkt uw inschatting was van de ernst van de zaak. Als ik vroeger op mijn werk iets mispeuterde, lag ik direct buiten. Het gaat wel om een dader. Met daders kan men niet op zo'n manier te werk gaan.

Ter aanvulling, in de commissie van 2011 zei u dat de gang met de kamers van de salesianen, toen u zelf leerling was bij de salesianen, absoluut taboe was. Daar mochten geen jongeren komen. Was dat ook zo in Woluwe? Of hadden minderjarigen daar toegang tot de vleugel met de kamers van de paters?

Luk Delft en een van zijn slachtoffers werden in 2007 uit Don Bosco verwijderd. Welke zorg is verleend aan die mensen? Eigenlijk gaat het erom dat u hem opnieuw bij de melk hebt gezet. Hij heeft opnieuw kunnen doen waarmee hij al bezig was en waarvan jullie op de hoogte waren. Dat is toch onbegrijpelijk?

Carlo Loots: Ik kan alleen mijzelf blijven herhalen dat dat inderdaad onbegrijpelijk is en dat de

mensen op basis van de gegevens die ze toen hadden, die keuze hebben gemaakt. Vandaag zouden we een andere keuze maken.

U vroeg hoe de opvolging van Luk Delft verliep. Hij was in die periode in begeleiding in het forensisch centrum in Antwerpen. De directeur van de gemeenschap was op de hoogte van zijn voorgeschiedenis. Of iedere medebroeder dat met naam en toenaam wist, dat weet ik niet. De verantwoordelijke van het internaat was op de hoogte, evenals de verantwoordelijke van de school.

Er is rond gecommuniceerd geweest, maar of daar voldoende over gecommuniceerd is, is nog een ander verhaal. Het is duidelijk dat we niet hebben gerealiseerd wat we we hadden moeten realiseren, met name dat die jongens die daar verbleven in veiligheid waren.

Ik kan alleen mea culpa zeggen in de een of andere vorm. We hebben geflaterd, fouten gemaakt, hoe u het ook maar noemen wil. Niet intentioneel, maar dat hoor ik u ook niet zeggen. Ik zeg ook niet dat dat lichtzinnig is, maar we kunnen nu alleen maar bekennen dat daar dingen gebeurd zijn, niet alleen door Luk Delft die in de eerste plaats slachtoffers heeft gemaakt, maar ook door de omkadering die in gebreke is gebleven.

Valerie Van Peel (N-VA): Begrijpt u, na wat u nu gezegd hebt, dat de vraag of u al dan niet een meldingsplicht hebt, een vraag is die vandaag niet meer gesteld mag worden? In se gaat het hier immers over medeplichtigheid. U kunt zeggen dat u een fout hebt gemaakt, maar het gaat om medeplichtigheid. Alle slachtoffers die nadien zijn gevallen, zijn gevallen omdat er een bepaalde beslissing is genomen, namelijk om de feiten niet te melden. Het gaat verder dan te zeggen dat het ook anders had gekund, als we daar achteraf op terugkijken. Nee, in mijn ogen gaat het over medeplichtigheid. Ik ben nu niet juridisch aan het spreken, alhoewel het zou kunnen dat daarover een uitspraak mogelijk zou zijn. Dat moet u ook beseffen. Schuldig verzuim bestaat ook nog als strafbaar feit. U moet dat toch zelf ook zo aanvoelen? Het is belangrijk dat een instelling dat ondertussen zo aanvoelt voor de toekomst, want dan gaat het niet meer alleen over het verleden.

Carlo Loots: Ik ben het daar volkomen mee eens. Mijn vraag van daarnet... Ik wil mij hier niet zitten verdedigen. De dingen zijn gebeurd zoals ze gebeurd zijn. Helderheid scheppen, helpt ons om in de toekomst anders met dergelijke dingen om te gaan. Ik ben het volkomen met u eens dat er naast de strikt juridische kant van de zaak ook een morele kant is. Ik heb het verhaal 'niets menselijks

is ons vreemd' verteld. Dat iemand zoals Rik Devillé en Mensenrechten in de Kerk ons een geweten hebben moeten schoppen om ons van een aantal dingen bewust te worden, die bekering... op een bepaalde manier is dat ook erg. Het gaat mij niet over de persoon van Devillé, maar het is erg dat we niet vanuit onszelf, vanuit onze bewogenheid die weg niet hebben gevonden. Ik kan me voorstellen dat u in de loop van de tijd die u hier zit een allergie gekregen hebt voor het woord 'voortschrijdend inzicht'.

Ben Segers (Vooruit): U hebt een vergelijking gemaakt met abortus. Ik vond dat een beetje een rare vergelijking.

Het instituut heeft Delft niet geaborteerd, maar het instituut heeft Delft integendeel bij de kinderen geplaatst. Dat is dus een rare vergelijking.

Los daarvan, hoor ik u wanneer u zegt dat het toen in 2001 de verkeerde beslissing was. Er wordt ook verwezen naar de voorganger van de heer Claes als provinciaal. Mijnheer Claes, u bent op dat ogenblik evenwel helemaal op de hoogte van de feiten. U weet dat er is afgesproken met de ouders dat die niet met kinderen mag werken. Niet alleen mag hij niet met kinderen werken, hij mag zelfs niet in de nabijheid van kinderen komen. Blijkbaar was het uw voorganger die die overplaatsing naar Woluwe geregeld heeft, maar u wordt op dat ogenblik wel provinciaal. U kent de voorgeschiedenis. U weet dat. Dan kunt u zeggen dat u betreurt dat hij is overgeplaatst, maar u weet dat hij naar daar is overgeplaatst. Blijkbaar moest u ook geen 100 daders opvolgen op dat ogenblik. Vindt u dan zelf ook niet dat u daar tekortgeschoten bent?

Jos Claes: Inderdaad, ik ben daar tekortgeschoten. Ik had misschien radicaler moeten optreden, maar ik heb ook geluisterd naar de voorgaande provinciaal, naar de vicaris en misschien een paar anderen. Die zeiden dat het mogelijk was. We hebben contact opgenomen met het forensisch centrum in Antwerpen en daar zeiden ze dat we hem terug mochten inschakelen.

Ben Segers (Vooruit): Zelfs in de nabijheid van kinderen? Dat hebben ze zo gezegd?

Jos Claes: Nee, dat werd er zo niet bij gezegd. U mag hem terug inschakelen.

Ben Segers (Vooruit): Ze hadden misschien wel op enig redelijk inzicht gerekend op dat ogenblik? Ze konden misschien zelfs niet bevroeden dat daarover gedacht werd.

Jos Claes: Ik heb dat later nog eens herhaald. Ik

heb het vorige week nog tegen iemand gezegd die toen naar de politie is geweest, maar dat was later. Ik heb toen gevraagd of het wel mogelijk was wat zij deden.

Ben Segers (Vooruit): Als u dan zo ongerust was op dat ogenblik, zou ik verwachten dat Delft van extreem kortbij zou worden opgevolgd.

Jos Claes: Toen had ik die macht niet meer.

Carlo Loots: Ik ga terug naar mijn voorbeeld 'niets menselijks is ons vreemd'. Het fenomeen dat zaken ons soms bedreigen, dat gebeurt in de familiale context, dat gebeurt maatschappelijk gezien, dat overkomt ons ook. Dat is geen paraplu, maar als men in de kranten leest dat er in Amerika en in Australië bisdommen failliet gaan en dergelijke dingen meer – als salesianen zijn we ook werkgever, hebben we een instituut en doen we ook zinvolle, mooie dingen – is er een spontane eerste reflex om de zaak te beschermen en af te schermen. Dat heeft ons ertoe geleid om op bepaalde momenten niet doortastend genoeg op te treden. We zijn blij dat er ergens een strohalm wordt aangereikt. Wat doen we immers met onze daders? Ik herhaal dat het niet zo eenvoudig is. We zijn blij dat we een strohalm krijgen. We hebben die gegrepen. Vandaag betalen we daarvoor, dragen we daarvan de gevolgen.

De voorzitter: Is de beste manier om uw eigen instelling te beschermen niet ervoor te zorgen dat u die kinderen beschermt, dat er gewoon geen feiten gebeuren? Dat lijkt mij toch de eerste stap te zijn: vermijden dat de feiten kunnen gebeuren. Dan moet men er nadien niet voor zorgen dat het stil blijft.

Carlo Loots: Daar hebt u volkomen gelijk in. Dat is ook altijd wel mijn houding geweest, maar het gaat niet over mij persoonlijk, of het nu in Nederland of in Vlaanderen of in *contact of mediation* of wat dan ook was. Ik heb dat onrechtstreeks geleerd van professor Adriaenssens. Als men die in de media ziet, kiest die radicaal de kant van de slachtoffers. Dat heb ik in het individuele contact altijd geprobeerd te doen. Ik denk dat we dat in het verleden te weinig hebben gedaan, ook al hebben we een mooi opvoedingsproject. Daar kunnen we ons alleen maar voor schamen.

Ben Segers (Vooruit): Klopt de informatie dat in die tijd na 2001 Delft in de praktijk begeleider bij voetbaltrainingen was, dat hij 's nachts permanentie deed in het internaat, dat hij werkte in time-outs, dat hij in contact kwam met niet-begeleide minderjarigen en op reis ging met leerlingen van Don Bosco Zwijnaarde? Klopt die

informatie?

Jos Claes: In 2011 was hij al in Woluwe. Hij is niet lang in Zwijnaarde geweest.

Carlo Loots: De grenzen en de maatregelen die hem waren opgelegd en die hij ook heeft ondertekend – ik heb daarvan een kopie mee – heeft hij opgezocht en heeft hij bij momenten overschreden. Hij is gaan sporten met internen enzovoort. In het weekend heeft hij jongeren die daar verbleven onder de arm genomen en heeft hij bij wijze van spreken aandacht aan hen besteed, maar dat was geen onverdeelde, onvoorwaardelijke aandacht uit zorg voor de jongere. Daar zat voor een groot gedeelte welbegrepen eigenbelang achter. Het klopt dat er momenten zijn geweest dat hij in het internaat kwam. Het is na te gaan of hij dienst deed op de slaapzalen, misschien eens ter vervanging. Hij stond zeker niet ingeroosterd als een opvoeder van het internaat, maar hij zal daar zeker ook geweest zijn. Als men de melk en de kat samen zet...

Ontdekken dat dergelijke mensen... iemand doet eens een stommeit, maar hier gaat het om telkens opnieuw zoeken naar hoe men aan zijn trekken komt. Daar zijn fouten gebeurd. (Als men het vonnis van 2023 leest, moet men zeggen dat justitie hem daarin bijtreedt). In die zin is het duidelijk dat er toen fouten zijn gemaakt, in eerste instantie door hemzelf en in tweede instantie door de omgeving. De omgeving heeft in ieder geval niet gegarandeerd dat er geen verdere slachtoffers zouden komen.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik heb nog een vraag voor u. Op CNN hebt u gezegd dat de salesiaanse oversten in Rome voortdurend werden ingelicht over de situatie van Delft. Kunt u mij zeggen wanneer dat was? Werd effectief vanuit Rome opgevolgd wat er met Delft gebeurde? Op CNN hebt u gezegd dat u permanent de oversten van de salesianen in Rome op de hoogte bracht van de situatie van Delft. Wanneer was dat? Weet u dat nog?

Carlo Loots: Ik kan die dingen terugvinden, die staan op mijn laptop. Iedere keer wanneer er een verandering gebeurde in zijn situatie, hebben we daarvan de oversten in Rome op de hoogte gebracht. De feiten in 2001, het feit dat er een veroordeling, een rechtszaak zou komen, tot en met het vonnis van 2023. De juiste data kan ik bezorgen. Als het u helpt, heb ik een tijdslijn met telkens een datum, de vermelding waarover het gaat en de bijhorende documentatie waarop ik me baseer om te zeggen wat ik zeg. U kunt mij straks misschien zeggen bij wie ik dat document hier mag laten.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Was dat bisschop Van Looy in 2001? Weet u dat?

Carlo Loots: Mijnheer Van Looy was in 2001, denk ik, nog geen bisschop, maar ik kan mis zijn.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Was hij in 2001 hoofd van de salesianen?

Carlo Loots: In 2001 was hij lid van de hoofdraad van de salesianen. Hij is uiteindelijk nooit hoofd van de salesianen geweest. Ik mag niet zeggen 'hij zal zeker...', maar we hebben in Rome iemand die vrijgesteld is bij wie we onze zaken neerleggen. Het zou mij verbazen mocht hij toen niet op een of andere manier gehoord hebben dat er een melding was vanuit Vlaanderen met de vraag wat daarmee moest gedaan worden. Het is echter niet zo dat hij op een of andere manier verantwoordelijkheid had of is tussengekomen in 2001 in wat er in deze zaak aan de orde was.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Het gaat over de volgende episode. Of hebben we het nog over het eerste stuk in België? Zullen we eerst België afwerken?

De **voorzitter:** Laten we inderdaad het eerste stuk afronden. Mijnheer Segers heeft nog een vraag.

Ben Segers (Vooruit): Ik moet even schakelen naar daarnet. Het punt dat ik daarnet nog wilde afmaken, was dat er geschermd werd met het feit dat Delft behandeld was en dat men de toestemming had gegeven om hem weer aan de slag te laten gaan. Hij kwam dan opnieuw terecht in een school, maar dan is er daar toch niet het minste toezicht gebeurd? Als het zo is – en u hebt dat niet tegengesproken – dat er gaandeweg allerhande contacten geweest zijn met minderjarigen, dan was er toch geen sprake van toezicht?

Mijnheer Claes, het kan toch niet dat u de instructie hebt gegeven aan die school dat men moest oppassen en dat hij opgevolgd moest worden, anders zou het toch nooit zo zijn ontspoord naar alle situaties die de heer Loots niet heeft ontkend?

Jos Claes: Ik weet dat de gemeenschapsdirecteur en de schooldirecteur op de hoogte waren. Ik delegeer hun dus de taak om Luk op te volgen. Als er klachten zijn, komen ze via hen tot bij mij. Ik heb geen klachten gekregen totdat men zijn computer gezien had. Ik heb daarmee rekening gehouden en hem bij mij geroepen. In de tussentijd heb ik in mijn ogen altijd goed gehandeld, maar blijkbaar heb ik dat niet gedaan. Als dat zo zou zijn, verontschuldig

ik mij daarvoor. Ik heb echter altijd getracht gewetensvol te handelen. Echt waar.

(De spreker is zeer geëmotioneerd.)

De **voorzitster**: Als u graag hebt dat we even schorsen, mijnheer Claes, dan doen we dat.

We schorsen de vergadering even, want dat zal iedereen goed doen.

De vergadering wordt geschorst van 14.06 tot 14.19 uur.

De **voorzitster**: Collega's, ik stel voor dat we onze zitting hernemen. We moeten het internationale gedeelte immers nog behandelen.

Mevrouw Vindevoghel, u mag nog één laatste vraag stellen alvorens we overgaan naar het internationale deel, want ik denk dat dit deel duidelijk geschetst is.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Mijnheer Claes, waarom bent u niet naar de politie gestapt toen u wist dat er beelden van geweld op kinderen op de computer van de heer Delft stonden?

Jos Claes: Ik zou dat niet meteen kunnen zeggen. Men is ook niet naar de politie gestapt in 2001 toen de feiten in Sint-Denijs-Westrem hadden plaatsgevonden. Misschien was het omdat er op het moment dat ik het hoorde geen feiten met jongeren plaatsvonden? Het gebeurde in zijn gesloten kring.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Dat is toch ook ernstig? Waren er dan richtlijnen van de salesianen om dat niet te doen? Dat is natuurlijk ook belangrijk.

Jos Claes: Nee, dat was geen richtlijn.

Carlo Loots: In de praktijk is dat ook niet zo eenvoudig. Iemand stelde namelijk vast dat er op een computer, die door meerdere mensen wordt gebruikt, dus ook door Luk Delft, sporen van kinderporno te vinden waren. Ik heb de documenten nu meegegeven en ze zullen worden gedigitaliseerd, dus u zult ze ook kunnen raadplegen. Daaruit blijkt dat de toenmalige directeur en Jos die computer bekeken hebben. Ze deden dat niet als deskundigen. Ze hebben Luk daarmee geconfronteerd en Luk zal waarschijnlijk gezegd hebben dat die computer door heel veel mensen wordt gebruikt. Bewijs maar dat hij het gedaan heeft en niet zijn collega. Dat is een van de moeilijkheden.

Kort daarna diende de opvoeder uit Sint-Denijs-

Westrem een klacht in als gevolg van de feiten uit 2001. Ik werd toen ook verhoord. Naast de feiten van 2001, heb ik ook signaleerd dat er wel meer aan de hand was, namelijk het surfen naar kinderporno in 2009. Toen zijn dus een aantal zaken aan het licht gekomen.

Luk Delft gaat echter steeds in beroep. Alles wat men hem voorlegt, behalve de feiten uit 2001, zal hij ontkennen of afzwakken. Dat kinderpornoverhaal heeft hij ook in eerste instantie ontkend, totdat de gerechtelijke instanties de computer bekeken en het zwart op wit stond. Dan kon hij niet anders.

In 2023 werd hij dus veroordeeld. Hij werd echter vrijgesproken voor de feiten in de Centraal-Afrikaanse Republiek. Hij erkent nu dat hij kinderporno bekeken heeft, want hij kan niet anders. Mij is daarentegen niet duidelijk waartegen hij nu in beroep gaat, maar ik vrees dat het voor de feiten in Woluwe zal zijn. Hij spartelt dus als een duivel in een wijwatervat.

De **voorzitster**: Dat is een bijzondere uitdrukking in deze context.

Collega's, ik geef nog even mee dat er ons, wat de heer Delft betreft, ook een tijdlijn werd bezorgd voor de periodes in Sint-Denijs-Westrem, Sint-Pieters-Woluwe en de Centraal-Afrikaanse Republiek. Daarnaast werden ons ook beslissingen en verslagen bezorgd waarin vastgesteld wordt dat de heer Delft wel degelijk beroepsfouten heeft begaan. Die documentatie zal op het extranet worden geplaatst, zodat u daarin ook inzage kunt krijgen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, ik denk dat we de brug kunnen maken naar het volgende thema.

Ik heb de tijdlijn nog niet in detail kunnen bekijken, maar op een bepaald moment verlaat Luk Delft de school in Sint-Pieters-Woluwe en gaat hij naar Afrika. Kunt u dat stukje van de tijdlijn even toelichten? Op welk moment en naar aanleiding waarvan heeft hij de school verlaten? Was dat een eigen beslissing of hebben oversten dat beslist? Hoe is hij dan vertrokken naar de Centraal-Afrikaanse Republiek? Was dat een eigen keuze? Heeft hij daarvoor toestemming gekregen? Kunt u schetsen hoe dat gelopen is?

Carlo Loots: Naar aanleiding van heel de affaire van het bekijken van kinderporno hebben we een melding gemaakt bij het forensisch centrum. Zij hebben duidelijk gezegd dat hij daar niet kon blijven. We hebben hem dan verplicht om zijn ontslag te geven als coördinator van het centrum

voor deeltijds onderwijs. Wat doet men dan met zo iemand?

Hij werd toen tewerkgesteld in onze ngo, waar hij een administratieve functie bekleedde. Hij is daar niet lang gebleven omdat de klacht in 2010 werd ingediend. In 2012 is hij dan veroordeeld. Dat was de aanleiding om de samenwerking in de ngo stop te zetten.

Toen hij in november 2010 veroordeeld werd, kreeg hij probatiemaatregelen opgelegd. Hij moest ook contact houden met de justitieassistent. Hij is toen eveneens van gemeenschap veranderd, naar Boortmeerbeek. Dat was en is tot vandaag een gemeenschap van oudere missionarissen. Ook daar vroeg men zich af wat men met hem kon doen.

Er zijn toen gesprekken geweest – ik weet niet meer wie daarvoor het initiatief genomen heeft – met een Vlaamse salesiaan die bisschop was in Kaga-Bandoro, een van de diocesen van de Centraal-Afrikaanse Republiek. Hij opperde dat er een kracht nodig was om Caritas in dat bisdom te ondersteunen op logistiek en administratief vlak. Ze hadden iemand nodig om voedselhulpvoorraden aan te vullen en dergelijke meer. Dat werd voorgelegd aan de justitieassistent en de probatiecommissie. Zij hebben de ruimte gegeven om dat mogelijk te maken. Aanvankelijk keerde hij elke twee à drie maanden terug om zijn justitieassistent te zien, tot de hele probatieperiode met goed gevolg beëindigd werd.

Mevrouw De Wit heeft die vraag in 2019 voorgeschiedeld aan de heer Geens, de toenmalige minister van Justitie. Er werd toen een nog beter gedocumenteerd antwoord gegeven over de verschillende stappen. Ik heb namelijk geen inzage in de gegevens van de probatiecommissie. Ik heb enkel een brief waarin staat dat de probatieperiode succesvol is afgesloten en waarin de justitieassistent meedeelt dat Luk Delft naar de Centraal-Afrikaanse Republiek zou gaan. Ik heb die brief ook meegegeven om op uw intranet te zetten.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb de brief nog niet gezien, maar staat daarin iets over (een verbod op) contact met kinderen of minderjarigen?

Carlo Loots: We hebben dat met de lokale bisschop besproken. Hij kende de voorgeschiedenis van Luk Delft. Dat was volgens mij ook het thema van het gesprek met de justitieassistent gedurende de twee eerste jaren.

Hij was echter goed in het verzamelen van fondsen en voeding. Hij is daarom tot 2015 in Kaga-

Bandoro, een bisdom in het noorden van de Centraal-Afrikaanse Republiek, gebleven. Bert Vanbuel, was daar toen bisschop. Hij zou daar dus onder zijn toezicht werken. Het idee was dat Bert Vanbuel, wanneer hij op emeritaat zou gaan, omdat hij 75 jaar werd, zou terugkomen naar Vlaanderen en dat Luk zou meekomen.

De bisschoppenconferentie van de Centraal-Afrikaanse Republiek had echter gezien welke middelen Luk Delft allemaal kon verzamelen ten gunste van de noden. Op dat moment was er immers heel veel sektarisch geweld in dat land. De bisschoppenconferentie vroeg bijgevolg of hij niet daar kon blijven. Bert Vanbuel heeft er dan voor gezorgd dat hij in een salesiaanse gemeenschap kon verblijven. U mag het hem vragen en hij zal zeggen dat de provinciaal van de salesianen daarvan op de hoogte was, net als de plaatselijke directeur.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Zij waren dus op de hoogte van zijn verleden?

Carlo Loots: Zij waren inderdaad op de hoogte van zijn voorgeschiedenis. Dat blijkt ook uit de stukken die toegevoegd werden aan het gerechtelijke dossier van 2023.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U hebt dus inzage in dat strafdossier?

Carlo Loots: Ik heb mij, niet gehinderd door kennis van zaken, als benadeelde partij gemeld, maar ik had mij beter als burgerlijke partij gemeld. Maar goed, dat heb ik nu ook weer geleerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U had dus inzage in het strafdossier?

Carlo Loots: Ik ben dat inderdaad gaan inkijken.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U zegt dus dat de controle weggevallen is of minder geworden is omdat Luk Delft daar vanaf 2015 niet meer onder toezicht stond van de persoon die met pensioen is gegaan toen hij 75 jaar werd?

Carlo Loots: Het is inderdaad veranderd. Hij is dan verhuisd van Kaga-Bandoro naar Bangui, de hoofdstad. In de hoofdstad woonde hij in een salesiaanse context en kenden ze zijn voorgeschiedenis. Ik weet niet of ze het allemaal wisten.

De reden waarom hij vrijgesproken is voor de feiten aldaar, volgens het vonnis van 2023, is omdat het materiaal dat werd aangebracht door de slachtoffers dateert van 2016. Het is formeel te controleren dat hij in 2016 niet meer in Kaga-

Bandoro was. Ik steek er mijn hand echter niet voor in het vuur. Ik moet echter ook oppassen met wat ik hier zeg, want er komt nog ...

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): We zullen niet dieper ingaan op de zaak die nog moet worden beoordeeld in beroep.

Er werd na 2015 echter geen beslissing genomen door u om hem toch terug te halen naar hier?

Carlo Loots: Nee, want ik heb een heel formele brief van de voorzitter van de Bisschoppenconferentie waarin de aartsbisschop van Bangui vraagt of hij niet bij hen mag blijven. Volgens Bert Vanbuel was de aartsbisschop ook op de hoogte van zijn voorgeschiedenis in Vlaanderen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U ziet echter ook wat wij zien: Sint-Denijs-Westrem, Woluwe, Afrika ...

Carlo Loots: Mogelijkerwijs. Ik moet hier voorzichtig zijn en kan mij daarover niet uitspreken.

Ben Segers (Vooruit): We kunnen ons misschien inderdaad niet uitspreken over de feiten in Afrika. We weten echter wel dat hij als gevolg van de probatievoorwaarden uit zijn rechten werd ontzet en dat er hem geen activiteiten mochten worden toegewezen die hem in contact zouden brengen met kinderen. Dat wist u.

In 2019 zat Rik Devillé echter in *De Zevende Dag* en sprak hij over de zaak-Delft. Dat was nog in de periode voordat Delft gecontacteerd werd door CNN. Rik Devillé had het daar over het feit dat Delft in de nabijheid van minderjarigen was.

U kijkt toch ook tv? U hebt *De Zevende Dag* toch ook gezien? Meer nog, u zult toch ook wel geweten hebben wat Rik Devillé op dat moment wist? De controle door de justitieassistent zal dan wel onmogelijk geweest zijn vanuit België, maar u had toch bepaalde informatie? U zag dan toch dat die voorwaarden niet werden nageleefd? Ik ga er immers niet van uit dat u én geen televisie kijkt én niet wist wat Rik Devillé op dat moment wel wist.

Carlo Loots: In alle eerlijkheid: dat programma wordt uitgezonden op zondagvoormiddag en dan zit ik in de eucharistieviering. Ik kijk nooit naar *De Zevende Dag*. Dat is niet principieel omdat ik dat niet wil bekijken. Ik vind het echter een rare veronderstelling dat ik ongeveer alle televisieprogramma's zou moeten bekijken om te weten waar ... Maar goed, dat is één kant van het verhaal.

Ik zal echter de andere kant van het verhaal vertellen en zeggen waarop Rik Devillé zich op dat moment beroepen heeft. In 2017 heeft een therapeute een brief geschreven, aangaande een cliënt van haar, naar het meldpunt Mensenrechten in de Kerk en naar Caritas Internationalis. Wij, als salesianen, hebben die brief toen niet te zien gekregen. We hebben die brief in een tweede beweging wel gekregen van Caritas Internationalis, omdat het met iemand van ons te maken had. De brief werd opgesteld in het Frans en ging over een cliënt die weet had van de feiten uit 2009 (het bekijken van kinderporno). De cliënt is dan te weten gekomen, of heeft dit opgespoord, dat Luk Delft in de Centraal-Afrikaanse Republiek zat en stelde zich gewetensvragen: wordt hij daar wel goed opgevolgd? Dat is naar mijn aanvoelen de inhoud van die brief.

Vooraleer ik een exemplaar van die brief had gekregen, contacteerde mevrouw Opdebeeck mij al telefonisch. Zij sprak mij aan over het feit dat Luk Delft daar was. Ik heb haar uitgenodigd, waarop een gesprek volgde. In haar lezing van de feiten, of andere gegevens toevoegend, had Luk Delft een volwassen vrouw verkracht in Sint-Pieters-Woluwe. Dat was haar kant van het verhaal. Ik vond dat echter op geen enkel moment terug in die brief.

Uiteindelijk zal mevrouw Opdebeeck een mailtje sturen waarin ze zal zeggen dat ze zich vergist heeft en dat er geen sprake is van een verkrachting van een volwassen vrouw in Woluwe.

Dat verhaal duurt een tijdje en het alarmeert mevrouw Opdebeeck, en bij uitbreiding de mensen van Mensenrechten in de Kerk, dat Luk Delft in de Centraal-Afrikaanse Republiek zit. Dat was dan de aanleiding voor Rik Devillé om deze problematiek in die uitzending op tafel te leggen.

Ik heb tijdens de contacten met mevrouw Opdebeeck bijna dezelfde informatie gedeeld als die die ik nu met u gedeeld heb. Die informatie werd dan gedeeld binnen de groep Mensenrechten in de Kerk. Ik wilde namelijk niet dat iedereen zou denken dat wij iemand op eigen houtje naar de Centraal-Afrikaanse Republiek hadden gestuurd.

Ben Segers (Vooruit): Wat ik niet begrijp, is dat men pas in actie schoot nadat de reportage op CNN uitgezonden was. Ik begrijp niet dat er algemeen gekende informatie was, maar dat er op basis daarvan niet werd opgetreden. Ik lees voor wat Rik Devillé in *De Zevende Dag* zei: "De salesianen. Er is een salesiaan die hier veroordeeld werd voor seksueel misbruik. Dan lees je een paar jaar later dat die priester werkzaam is in Caritas Centrafrique. Je ziet hem daar op de foto

staan met ..." Er staat niet bij met wie hij op de foto stond, maar dat zal ongetwijfeld met minderjarigen zijn, zoals op de foto's die in de pers zijn verschenen. Dat is dus vóór de reportage op CNN. U hebt pas opgetreden ná de reportage van CNN.

Hoe komt dat? Mijnheer Devillé weet dat. Iedereen kijkt tv. U hebt die aflevering misschien niet gezien, maar andere salesianen hebben ongetwijfeld wel gekeken en niemands frank valt? Is hij de enige die bijvoorbeeld op Facebook bevriend is met Luk Delft? Ziet niemand de foto's passeren die hij wel ziet?

Carlo Loots: We hebben dat toen niet gezien. Op basis van de conversaties met mevrouw Opdebeeck was naar mijn aanvoelen het punt of Luk Delft al dan niet in de Centraal-Afrikaanse Republiek mocht zijn. Zoals ik daarnet gezegd heb, zou hij vandaag niet opnieuw een kans krijgen in het deeltijds onderwijs. We zeggen vandaag ook dat hij nooit naar de Centraal-Afrikaanse Republiek had mogen gaan. Laat dat duidelijk zijn. Toen was naar ons aanvoelen het issue of hij daar mocht zijn of niet. En hij mocht daar zijn, want hij had toestemming gekregen van de probatiecommissie en de justitieassistent. Dat is de ene kant van het verhaal.

De andere kant van het verhaal, waarop ik geen zicht heb, zijn de linken tussen Mensenrechten in de Kerk, SNAP van mevrouw Halsberghe en CNN. Er waren echter duidelijke linken. Ik heb immers een aantal keer met de mensen van CNN samengezeten. Ik heb ook voor de camera getuigd en zaken opgenomen. Ik heb hun ook berichten bezorgd. Ik weet dus dat er informatie werd doorgegeven van de ene kant naar de andere kant. Als u daarop een beter zicht wilt hebben, moet u ofwel de mensen van CNN ofwel Rik Devillé daarover ondervragen.

Rik Devillé vertelt niets fouts door te zeggen dat Luk Delft op dat moment in de Centraal-Afrikaanse Republiek is. Het verhaal had vollediger kunnen zijn – ik heb het niet gezien – als hij op dat moment "met medeweten van justitie" had gezegd, maar dat zal blijkbaar niet geklonken hebben. Het is CNN die daaraan toegevoegd heeft dat ze een slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag voor de camera gekregen hadden. Ik heb niet meegekregen dat Rik Devillé zoiets formeel gezegd zou hebben in *De Zevende Dag*.

We hebben dus na CNN niet gereageerd op het feit dat er aangeklaagd werd dat Luk Delft in de Centraal-Afrikaanse Republiek aanwezig was, want dat wisten we en naar ons aanvoelen was dat verlopen volgens de stappen die genomen moesten worden. We hebben wel gereageerd op

de toevoeging van CNN dat ze contact hadden gehad met een, in de ogen van CNN, slachtoffer van Luk Delft in Kaga-Bandoro. Ik spreek mij niet uit over het feit of dat klopt of niet.

Dat is het grote verschil en ook de reden waarom we hem teruggeroepen hebben.

Ben Segers (Vooruit): De linken die er al dan niet zijn tussen CNN, Devillé en Halsberghe interesseren mij helemaal niet. Ik vraag mij gewoon af hoe het komt dat zij – wie dan ook – bepaalde dingen wel zien.

Er zijn dus foto's van hem met minderjarigen. Iedereen is het erover eens dat het een extreem slecht idee was om hem zijn probatietijd daar te laten uitdoen. Het is echter wel zo gebeurd. Vanuit justitie had men daarop geen of amper zicht. U had er wel zicht op. Hoe komt het dat er niemand ooit de vraag heeft gesteld of er nog wel toezicht is op wat hij heel concreet elke dag doet? Zij moeten dan toch ook geweten hebben wat Rik Devillé blijkbaar wist, namelijk dat hij wel in de aanwezigheid van minderjarigen was? Ik laat mij vertellen dat er zelfs foto's op Facebook staan van hem met minderjarigen. Ik kan hier namen uit zijn vriendenlijst noemen. Er zijn mensen bevriend met hem. Hoe komt het dus dat niemand dat ziet? Dat snap ik niet. Men heeft dan toch nooit de instructie gegeven om dat van kortbij op te volgen? Anders valt dat niet te verklaren.

Carlo Loots: Het ultieme antwoord op die vraag heb ik ook niet, laat dat duidelijk zijn. Wanneer we hem teruggeroepen hebben, hebben we hem daarmee ook geconfronteerd. Hij zei dan dat men met hem en andere medewerkers van Caritas op de foto wilde, wanneer hij ergens een container bonen of maïs bracht. Dat was zijn verklaring voor het feit dat er foto's zijn, waarop hij staat, die ook opgenomen zijn in het jaarverslag van Caritas Centraal-Afrika en verspreid werden. Dat is zijn antwoord daarop.

Er is niet echt een probleem wanneer een pleger bij kinderen is als er andere volwassenen bij zijn. Het probleem ontstaat wanneer hij alleen is met kinderen. Ik maak mij geen zorgen over de momenten waarop hij met andere volwassenen voedsel ging leveren en er foto's genomen werden. Het is op de andere momenten dat er problemen kunnen ontstaan.

Op basis van die foto kan men zeggen dat hij zich niet aan de probatiemaatregelen gehouden heeft. Dat is ook opgenomen in het vonnis daarna. Alle vergelijkingen lopen mank, maar dat is mijn openbaar vervoer. Op een bepaald moment kan men dat niet uitsluiten. Hij is er dan ook tegenaan

gelopen. De vraag is echter wat hij intentioneel gedaan heeft om jongeren te ontmoeten en in welke context dat gebeurde. Ik spreek mij daarover niet uit, want dat weet ik niet en er loopt nog een procedure in beroep.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Er waren een aantal maatregelen genomen. Hij mocht bijvoorbeeld geen contact hebben met kinderen. Hebt u Rome op die momenten nog steeds op de hoogte gehouden van zijn doen en laten? Hoe liep dat? Had u in die periode regelmatig contact met Rome over wat hij deed in Centraal-Afrika?

Carlo Loots: We hebben gesignaleerd dat hij naar de Centraal-Afrikaanse Republiek gegaan is en dat hij door de mensen ter plaatse zou worden opgevolgd. Meer hebben we niet gezegd.

We hebben ook contact opgenomen met Rome wanneer CNN zich gemeld had. We hebben toen gezegd dat, indien we het verhaal van CNN mochten geloven, wat we in eerste instantie ook hebben gedaan, er zich nieuwe feiten hadden aangediend. Toen was er dus opnieuw contact.

CNN heeft ons gecontacteerd. We hebben een gesprek gehad en toen het duidelijk werd dat het niet over het verblijf van Luk Delft als zodanig ging, maar dat er eventuele nieuwe slachtoffers waren, hebben we Luk Delft een paar dagen later gevraagd om terug te komen. We hebben hem ook verplicht om zijn therapie terug op te nemen.

We zijn eveneens een kerkelijk onderzoek gestart. Dat kerkelijk onderzoek is zowel in Vlaanderen als in de Centraal-Afrikaanse Republiek gevoerd. Er werd dus onderzocht wat er gebeurd zou kunnen zijn. Onze provinciaal heeft van dat onderzoek een eindrapport gemaakt en dat rapport is naar Rome gestuurd, waar het voorgelegd werd op verschillende niveaus.

Dat dossier had ondertussen immers voor heel veel commotie gezorgd, ook bij Caritas Internationalis. Hoe was het immers in godsnaam mogelijk dat iemand met zulke antecedenten directeur werd van Caritas in de Centraal-Afrikaanse Republiek? Dat dossier heeft dus ook op het hoogste niveau in Rome voor heel wat opschudding gezorgd. Met het hoogste niveau bedoel ik de congregatie in het Vaticaan die verantwoordelijk is voor de missies. Alle knipperlichten zijn toen aangegaan.

Er is dus een kerkelijk onderzoek gevoerd. Luk Delft heeft dan, volgens mijn interpretatie, de eer aan zichzelf gehouden. Luk Delft verweet ons namelijk dat we CNN niet aanpakten.

Hij heeft altijd ontkend dat er daar feiten hadden plaatsgevonden. Hij vond het laster en eerroof en we moesten CNN aanpakken. We hebben dat echter niet gedaan. Als gevolg van het kerkelijk onderzoek dat gestart was en het feit dat er op het hoogste niveau rimpelingen waren, heeft hij zelf een stap opzij gezet en de congregatie verlaten. Dat is mijn interpretatie. Het is namelijk gemakkelijker om aan vrienden, familie en kennissen te zeggen dat hij niet meer bij het clubje wil horen dat hem niet verdedigde tegen CNN, dan later te moeten zeggen dat hij uit het clubje is gezet als gevolg van die feiten. Dat is echter interpretatie.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Kunt u zeggen wat de resultaten waren van dat kerkelijk onderzoek? Wat staat daar precies in?

Carlo Loots: Dat is geen parate kennis, maar ik kan u dat wel bezorgen.

Het hele verhaal is daarin opgenomen: van 2001, over het bekijken van kinderporno tot het verhaal van CNN. Dat is onze kant. Dat gebeurde extern. De salesianen hebben dat niet zelf gedaan. Men heeft daartoe een kerkjurist en een notulist aangesteld. Zij hebben Luk Delft en andere mensen ondervraagd die bij dat verhaal betrokken zijn. Ze hebben dan een soort rapport opgesteld, dat aan de provinciaal gegeven werd. Die moest er dan zijn licht over laten schijnen. De provinciaal heeft wat er gezegd en genoemd werd allemaal onderschreven en heeft dat rapport aan de verantwoordelijke voor seksueel misbruik bij de salesianen neergelegd, die ermee naar de Congregatie voor de Geloofsleer is gegaan. Dit werd dan doorkruist door Luk Delft, die zelf zijn laïcisering had aangevraagd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Zijn de onderzoekers ook naar Afrika gegaan om daar mensen te bevragen?

Carlo Loots: Nee, want de aartsbisschop van de Centraal-Afrikaanse Republiek heeft daar ter plaatse ook een kerkelijk onderzoek gevoerd. Hij heeft op zijn beurt die gegevens bezorgd aan Rome. Die zaken zijn daar samengelegd. In het strafdossier zit ook een kopie van dat kerkelijk onderzoek in de Centraal-Afrikaanse Republiek.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U bedoelt het onderzoek dat door de bisschop van de Centraal-Afrikaanse Republiek is gevoerd?

Carlo Loots: Ja. Hij heeft ook iemand aangeduid.

Om het verhaal volledig te maken, moet ik ook nog zeggen dat Caritas eveneens een onderzoek heeft gevoerd. Er bestaat zoiets als een rapid justice

team, met een Zwitserse oud-politieagent. Dat is een soort ngo, zoals het Rode Kruis, maar dan voor justitie. Die is daar op onderzoek gegaan.

Die zaken zijn allemaal samengenomen. Op basis van die gegevens heeft de rechter in Leuven dan zijn conclusies geformuleerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dat zijn twee verschillende zaken. Voor strafrechtelijke veroordelingen zijn immers juridische bewijzen nodig. Mijn vraag was eerder wat er blijkt uit de verschillende kerkelijke onderzoeken. Er zijn er immers verschillende: dat van Caritas, dat van de bisschop in de Centraal-Afrikaanse Republiek en dat van de salesianen. Dat zijn dus al drie interne of binnenkerkelijke rapporten. Ik snap dat justitie daarmee misschien weinig kan doen, want dat zijn geen pv's die opgesteld werden door de politie en dergelijke meer. Wat leidt u echter af uit die drie rapporten?

Carlo Loots: Ze zijn niet alle drie parate kennis voor mij.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): De conclusie moet u toch wel kennen? Moesten er rode lichten aangaan of niet?

Carlo Loots: Ik was toen lid van de provinciale raad. De provinciaal heeft het rapport van het kerkelijk onderzoek in Vlaanderen gekregen en heeft daarbij zijn commentaar geschreven. We hebben toen met één stem als provinciale raad gezegd dat de feiten, zoals ze meegedeeld werden, kloppen. Het gaat dan bijvoorbeeld over het feit dat Luk in Sint-Denijs-Westrem jongeren heeft misbruikt.

Het kerkelijke onderzoek eindigt met een suggestie van bestraffing. Ik heb er geen moeite mee om u dat document te bezorgen. Ik denk dat er in het document staat dat laïcisering een optie is. Er staan misschien ook nog andere zaken in, maar ik zal het u straks bezorgen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): De feiten in België zijn duidelijk genoeg. De vraag is wat de vaststellingen waren over zijn verblijf in de Centraal-Afrikaanse Republiek.

Carlo Loots: Wij hebben alleen kunnen verwijzen naar het feit dat CNN bij ons geweest is. Wij hebben niet op voorhand beelden gekregen van CNN. We hebben wel een vertaling gekregen van de getuigenis van het slachtoffer. Wij zijn uitgegaan van de aannemelijkheid van wat CNN op dat moment wilde uitzenden en in het najaar ook heeft uitgezonden. Dat hebben wij meegenomen en in de voorwaardelijke wijs uitgedrukt in de nota.

Het is niet eenvoudig geweest voor de betrokkenen om dat rapport op te stellen, want ze hebben mij gehoord en ze hebben Luk Delft gehoord. Luk Delft blijft over de hele lijn ontkennen dat er in de Centraal-Afrikaanse Republiek dingen zijn gebeurd. U moet me even de kans geven om het document te bekijken om het genuanceerd te kunnen formuleren.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik denk dat u het best de rapporten aan ons kunt overmaken, dan kunnen we die rustig nalezen. Het zijn er drie, als ik het goed begrijp.

Staat er iets in de rapporten over de verkrachtingen in de school in Woluwe?

Carlo Loots: Nee, op dat moment was dat voor ons nog niet duidelijk. Die feiten dateren, uit het hoofd gezegd, van 2005-2006, maar zijn pas later aan het licht gekomen. Ik weet niet wiens verdienste dat is. Hebben de betrokken slachtoffers naar aanleiding van het CNN-verhaal de moed gehad om zich te melden bij justitie of waren het de speurders die dat toen hebben opgevolgd? Ik heb daar een paar keer mee te doen gehad. Ik denk dat ze ertoe bekwaam zijn om te zeggen dat, als er in 2001 feiten zijn gebeurd en in de veronderstelling dat CNN gelijk heeft en er ook feiten zijn gepleegd in 2015-2016, het raar zou zijn dat er in de tussenperiode geen feiten zijn gepleegd. Ik moet de moed loven van het slachtoffer dat naar voren is gekomen of de fijngevoeligheid van de speurders om dat op het spoor te komen, maar dat weet ik niet.

Die dingen staan echter niet in het kerkelijk onderzoek, omdat die voor ons nog niet bekend waren. Die zijn voor ons maar bekend geworden in de aanloop naar de veroordeling in 2023.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): We zullen de rapporten lezen.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): De heer Delft werd gecontacteerd door CNN. Hij heeft niet eerst de overste van de salesianen gecontacteerd, maar wel Van Looy. Is dat een normale manier van werken? Wat vindt u daarvan? Hij heeft in eerste instantie contact opgenomen met bisschop Van Looy en niet met de overste van de salesianen.

Carlo Loots: Dat is niet correct. Ik denk dat hij kort op elkaar verschillende mensen heeft gecontacteerd. Als ik zeg in eerste instantie, dan weet ik niet of dat chronologisch de eerste is, maar hij heeft zeker ook de aartsbisschop van Bangui op de hoogte gebracht die verantwoordelijk was voor Caritas in de Centraal-Afrikaanse Republiek.

Hij heeft toen ook contact gehad met onze provinciaal, dat was Wilfried Wambeke, en hij heeft hem ervan verwittigd dat CNN bij hem was binnengevallen. Hij heeft ook Luc Van Looy, die op dat moment denk ik lid was van de raad van bestuur van Caritas Europa, gecontacteerd om hem te verwittigen dat er wel een heel grote schaduw en wolk over hun organisatie hing, ten gevolge van het feit dat CNN hem daar gefilmd had, waar hij niets verkeerd deed, althans niet in wat op film staat. Er zijn dus gelijktijdig drie of vier mensen verwittigd. Hij zal misschien ook zijn familie verwittigd hebben: "Wat ik nu voorheb, ik mocht hier..."

Ik weet zeker dat de kardinaal, de aartsbisschop van Bangui verwittigd is, dat onze provinciaal verwittigd is en ik heb kijkend naar de keer dat Luc Van Looy hier is geweest, gehoord dat Luk Delft ook Luc Van Looy gecontacteerd heeft.

Ben Segers (Vooruit): De eerste feiten van Delft dateren van 2001, zijn vertrek uit de orde van 2021, denk ik. Twintig jaar lang is hij kunnen verdergaan. Ik vraag me af wat jullie in diezelfde periode precies hebben gedaan voor de slachtoffers, inclusief van Delft en in het bijzonder de slachtoffers waarvoor Delft is veroordeeld.

Carlo Loots: Voor de feiten uit 2001 zijn er contacten geweest tussen onze provinciaal en de ouders en het slachtoffer. Het enige wat ik daarvan weet, is op basis van het rapport dat de toenmalige directeur van het internaat had opgemaakt. Er is aan de slachtoffers financiële ondersteuning beloofd, als er kosten zijn in verband met therapie op korte termijn of op langere termijn of voor de familie. Als salesianen wilden wij dat vergoeden. Bij mijn weten, is daar nooit vanuit die hoek een vraag gekomen.

In 2009 ging het om kinderporno. Naar aanleiding van de veroordeling in 2023 heeft de raadsman van een van de slachtoffers contact opgenomen met het gemeenschappelijk opvangpunt met de vraag – kort door de bocht – hoe het zat met een mogelijke schadevergoeding. We hebben dan via onze raadsman gezegd dat we een beetje in een lastige positie zitten, omdat er nog een zaak in beroep moet worden uitgesproken en dat we heel moeilijk vandaag via het opvangpunt of gelijk welke manier een bedrag konden bepalen dat we aan het slachtoffer zouden geven. Ten eerste is Luk Delft de dader, maar laat ons zeggen dat we daar als salesianen een aandeel in hebben en een bijdrage willen leveren. Het is via de raadsman van het slachtoffer dat we weten dat de zaak in beroep komt. Pas in het voorjaar 2025 zal die zaak in beroep voorkomen.

Tegelijkertijd hebben we dat slachtoffer wel de hand gereikt. Los van het juridische verhaal zijn wij altijd bereid om met hem in gesprek te gaan en te kijken wat hij nodig heeft en wat we voor hem kunnen betekenen op korte of middellange termijn. Hoe ver staan we daarin? Voor zover ik weet, is hij dat voorstel niet ongenegen geweest. Toen we dat gezegd hebben, was natuurlijk zijn eerste vraag met wie van de salesianen hij dan in contact zou komen. Ik heb me een beetje gesitueerd. Een belangrijke vraag voor hem was ook waar dat gesprek dan zou doorgaan. Ik heb geen rechtstreeks contact gehad met hem. Dat gaat dan via zijn raadvrouw. Op het ogenblik ligt dat een beetje stil. De hand blijft nog altijd uitgestoken. Als wij iets voor hem kunnen betekenen door te luisteren, voor therapiekosten als die aan de orde zijn of wat dan ook, dan zijn wij daar zeker toe bereid. Maar ik versta ook dat hij wordt geadviseerd door zijn raadvrouw. We zijn niet te goed om, zoals we geprobeerd hebben met andere slachtoffers in zee te gaan, ook met hem in zee te gaan, in de zin van wat kunnen wij doen en wat is ons aandeel in dit verhaal, naast het aandeel van Luk Delft zelf.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik heb nog twee vragen. Wanneer is Caritas ingelicht? Was dat vanaf het begin? Wisten ze van die criminele feiten toen hij naar Centraal-Afrika is vertrokken?

Carlo Loots: Ja, omdat de bisschop van Kaga-Bandoro een Vlaamse salesiaan was die toen al in de Centraal-Afrikaanse Republiek werkte. Hij is in gesprek gegaan met de provinciaal. Meer weet ik ook niet en de provinciaal weet het ook niet meer precies. Wie is met dat idee gekomen? Hij zocht ondersteuning. Er waren heel grote noden, er was veel sektarisch geweld. Hij had iemand nodig, om Caritas ter plaatse in zijn bisdom gestalte te geven, die niet in de verleiding kwam om middelen af te leiden naar familie en dergelijke dingen meer. Naar de context daar dus een neutrale persoon.

Zo is Luk Delft daarnaartoe gegaan. Formeel kende die bisschop, die bisschop is geweest tot 2015, de voorgeschiedenis van Luk Delft. Daarnet heb ik al verteld dat hij daarna naar Vlaanderen is teruggekeerd. Het idee was aanvankelijk dat Luk Delft met hem zou terugkeren, vanuit het perspectief 'wie houdt hem in het oog', om het zo te zeggen. Dan is de vraag gekomen van de Bisschoppenconferentie of Luk directeur zou kunnen worden van Caritas voor de hele Centraal-Afrikaanse Republiek en niet enkel voor het bisdom waar Bert Vanbuel de bisschop was.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Wanneer zijn jullie op de hoogte gebracht van de aanranding in

Sint-Pieters-Woluwe?

Carlo Loots: U moet mij de kans geven om dat op te zoeken, maar dat was in de aanloop naar het onderzoek en de veroordeling in 2023, nadat Luk Delft ons ingelicht had over CNN. Ondertussen was CNN al in Vlaanderen, zij hebben mij gecontacteerd. Samen met de provinciaal van toen hebben wij met hen een gesprek gehad. Het was een opname van meerdere uren. Toen duidelijk werd dat CNN beweerde dat er feiten waren gebeurd in de Centraal-Afrikaanse Republiek, hebben we, zoals we altijd doen, nagedacht over wie ons hierin kon adviseren. We zijn dan bij Dignity en bij uitbreiding de Raad van Toezicht van destijds gaan aankloppen. De boodschap was heel formeel: dit moet worden gemeld bij Justitie.

We gingen ervan uit dat wat gezegd werd, klopte, en in dat geval had hij duidelijk zijn probatievoorwaarden geschonden. Mia De Schamphelaere heeft dan met ons medeweten en onze goedkeuring de brief gestuurd om de procureur van Leuven op de hoogte te brengen. Dan is de bal aan het rollen gegaan. Ik kan alleen maar zeggen dat die mensen hun huiswerk goed hebben gemaakt, naast misschien het feit dat er, naar aanleiding van het CNN-gebeuren en wat dat in de media heeft teweeggebracht, een duwtje in de rug is gegeven van het slachtoffer van Sint-Pieters-Woluwe om zich te melden. Dat moet u eigenlijk aan de betrokkene vragen: wie of wat eerst was. Misschien is dat niet zo belangrijk.

Ben Segers (Vooruit): Delft was natuurlijk een pater. Denkt u dat een niet-geestelijke of een gewone werknemer op dezelfde manier behandeld zou zijn? Zou er dan in 2001 wel onmiddellijk een ontslag zijn gevallen? Zou de behandeling doorheen de jaren twintig jaar lang dezelfde zijn geweest als hij geen pater was?

Carlo Loots: Ik denk dat daar twee kanten aan zijn. Als men het gewoon bekijkt vanuit het standpunt werknemer-werkgever: neen. De verhouding van Luk Delft met de salesianen is echter niet alleen, en misschien zelfs niet in de eerste plaats, een relatie werknemer-werkgever. Hij is een medebroeder die zich met geloften heeft geëngageerd voor de salesianen in Vlaanderen, waarbij wij ons dan op onze beurt engageren ten aanzien van elkaar.

Vergelijk het op een bepaalde manier met een huwelijk. Ik denk soms dat het nog gemakkelijker is in de context van een huwelijk om, wanneer een van de partners zich niet correct gedraagt, op welk vlak dan ook, een echtscheiding aan te vragen en dergelijke dingen meer. Wij hebben niet die cultuur of gewoonte. Het is niet omdat iemand over de

schreef gaat, dat hij automatisch zijn status van salesiaan verliest.

We moeten wel zeggen dat de huidige paus met zijn motu proprio een aantal zaken weer op scherp heeft gesteld. Langs verschillende kanten is er – excuseer – voortschrijdend inzicht en veranderen er dingen. Mocht een lekenopvoeder echter in 2001 gedaan hebben wat Luk Delft heeft gedaan, dan zou die met inachtnaam van de wetgeving op straat zijn gezet. Zijn contract zou beëindigd zijn.

Dat hebben we ook met Luk Delft gedaan, met dat verschil dat we hem als lid van onze familie of van onze kring wel zijn blijven meenemen. Dat is dan ons engagement ten opzichte van elkaar. Dat is een religieus engagement. Zijn contract is ook beëindigd toen hij in Sint-Denijs-Westrem in het internaat werkzaam was. Arbeidsrechtelijk zijn we daar op dezelfde manier mee omgegaan, maar alleen met dat verschil dat hij nog een van onze kring is en dat we daar zorg voor willen dragen, hoe idioot dat ook kan klinken in de oren van sommigen.

De voorzitter: Zijn er nog vragen of kunnen we dit gedeelte ook afsluiten? De stukken die zijn bezorgd, vindt u op het extranet. U kunt die daar nalezen.

Koen Geens (cd&v): Ik heb geen vraag, mevrouw de voorzitter. Ik zal misschien iets ongepasts doen, maar ik zal proberen het delicaat te doen.

Ik vind dat deze vier mensen op bijzonder delicate wijze hebben geprobeerd zich te kwijten van hun taak. Wij zijn het gewoon om experts met lof te overloden. Ik zal hier heel bescheiden lof uitspreken. Ik wil de vier heren danken voor wat ze hebben geprobeerd te doen. Dat is niet gemakkelijk.

De voorzitter: Collega Geens, ik denk ook dat er bepaalde zaken zijn gezegd vandaag. De vergaderingen worden ook gevolgd via streaming. Er zijn belangrijke zaken gezegd vandaag.

Ben Segers (Vooruit): Ik zou toch nog even willen inpikken. Wat de overplaatsing naar een andere school betreft, zegt u dat u daar wel degelijk hebt gehandeld zoals bij een gewone werknemer, maar is er dan een einde gemaakt aan de arbeidsovereenkomst van Delft? Nee toch.

Carlo Loots: Wanneer we Luk Delft hebben weggehaald uit het internaat in Sint-Denijs-Westrem en we hem hebben geschorst, is de arbeidswetgeving toegepast. Hij had een contract en dat contract is dan beëindigd, zoals dat voor

iedere andere persoon beëindigd zou worden.

Wat hebben wij als salesianen gedaan vanuit het oogpunt zorg? In eerste instantie hebben we hem uit circulatie genomen en is hij een bepaalde periode in een abdij geweest. Daarna hebben we hem de kans gegeven om administratief werk te doen, het archief enzovoort, in het provinciaal. Hij heeft dat vrijwillig gedaan, hij heeft daar geen arbeidscontract voor gekregen.

Toen bleek dat er een mogelijkheid was om in het centrum voor deeltijds onderwijs te werken, heeft hij daarvoor een arbeidsovereenkomst gekregen van het schoolbestuur. Dat is een gelijkaardig verhaal als bij de Broeders van Liefde. Onderwijs, jeugdhulp, dat zijn allemaal aparte rechtspersonen en men kan niet zomaar coördinator worden van het centrum voor deeltijds onderwijs, zonder dat dat wordt vastgelegd.

Toen de feiten van het bekijken van kinderporno duidelijk werden, hebben we hem verplicht om zijn ontslag te geven. Dat is ook aanvaard door het schoolbestuur waar dat centrum voor deeltijds onderwijs onder viel. Daar speelden voor ons geen andere zaken, we kunnen niet om het arbeidsrecht heen.

Ben Segers (Vooruit): U hebt gezegd dat de medebroeders een engagement tegenover elkaar aangaan. Hij is altijd een medebroeder gebleven tot in 2021. Dat engagement is er dus ook gebleven.

Carlo Loots: Omdat het iemand van ons is, hoe raar het ook klinkt, hebben we altijd gezocht naar een plek die we hem konden geven. Het is niet voor niets dat ik daarnet zei dat dat een van de moeilijkste dingen is om te doen, zeker in een congregatie waar de opvoeding en de zorg voor jongeren en kinderen centraal staan. U kunt natuurlijk vragen waarom we hem niet hebben weggestuurd. Die discussie is al een hele tijd geleden in de media gevoerd. Ten eerste, dat is niet zo gemakkelijk, maar ik zeg niet dat het onmogelijk is. Ook daarin krijgen we verschillende signalen. Er zijn hulpverleners die zeggen dat we hem zo lang mogelijk bij ons moesten houden.

Ik weet niet of u nog een tweede naam hebt, maar ik heb in elk geval nog twee namen gekregen, misschien sommigen van u ook. Stel dat Delft zijn voornaam Luk laat vallen en dat zijn tweede naam Prosper is. Als hij dan naar Zeeuws-Vlaanderen of Frans-Vlaanderen verhuist en daar zegt dat hij Prosper Delft is. Als men daar dan niet alert is...

Op mijn slechte momenten zou ik er een hele hoop – enfin, zoveel leven er niet meer – op een kanon

zetten en naar de maan schieten of een onbewoond eiland. Maar goed, we mogen ze niet doodschieten en we kunnen ze niet naar een onbewoond eiland sturen, dus we moeten ermee verder. We hebben dat, zoals Jos al heeft gezegd, in eer en geweten zo goed mogelijk geprobeerd te doen en we kunnen alleen vandaag beschaamd zeggen dat het goede niet goed genoeg was. Daar kunnen we alleen maar excuses voor aanbieden.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Sorry, collega's, er is nog iets dat mij prikkelt. Het gaat over het verschil tussen iemand met een arbeidsovereenkomst en iemand die... We hebben hier ook iemand gehoord die werkzaam was in Sint-Denijs-Westrem, die eigenlijk een beetje klokkenluider was, die de feiten aan het licht heeft gebracht. Wat is er met die persoon gebeurd? Die is eigenlijk overgeplaatst naar een voor hem heel verre bestemming. Is dat dan de manier waarop omgegaan wordt met mensen die kinderen proberen te beschermen en een klokkenluider zijn binnen de organisatie?

Carlo Loots: Ik zal in dat verband twee nota's op het intranet laten zetten waaruit heel erg duidelijk blijkt, en ik wil daarin formeel zijn, dat de betrokkene... uw systeem is niet sluitend. Hij is hier geweest achter gesloten deuren, maar men kan wel terugvinden dat hij hier heeft getuigd achter gesloten deuren. Zijn naam is ook genoemd door mevrouw Halsberghe, toen ze hier heeft getuigd. Ik ben heel formeel. We hebben nooit iemand wegens het klokkenluider zijn ander werk doen zoeken of ander werk gegeven, wat in dit geval aan de orde is geweest.

Ik kan nog meer zeggen. De allereerste opvoeder die het misbruik in verband met Luk Delft in Sint-Denijs-Westrem heeft gesignaleerd, werkt daar nog altijd als opvoeder. Als de betrokkene, van wie u allemaal de naam kent, ontslagen is, of hem is duidelijk gemaakt dat hij daar niet kon blijven, dan heeft dat te maken met het feit dat de opvoeders die toen in het internaat werkzaam waren, allemaal heel formeel hun vertrouwen in hem hebben opgezegd. Dat is gedocumenteerd, want op dat moment was er een crisismanager, als men dat zo kan noemen.

Het klopt dat er daar een paar dingen niet correct waren. Wat de betrokkene heeft gesignaleerd, is niet het punt. Hij is niet ontslagen omdat hij heeft gesignaleerd wat ook door anderen werd gesignaleerd, maar omdat alle vertrouwen van het personeel in hem zoek was en men dus niet meer verder kon met hem.

Er is toen een gesprek geweest met alle personeelsleden individueel. Mag de betrokkene

terugkeren als directeur? Neen. Mag hij terugkomen in een andere rol? Neen. Mag hij terugkomen onder bepaalde voorwaarden? Neen. Men is toen heel erg scherp geweest. Aangezien hij achter gesloten deuren heeft getuigd, wil ik daarover verder niets zeggen, ofwel moeten we ook hier de deuren sluiten en wil ik de tekst voorlezen die ik heb. Er zijn twee documenten waaruit dat blijkt.

Ik ben daarin heel formeel: we hebben nooit iemand gebroodroofd op de een of andere manier omdat hij of zij klokkenluider is geweest aangaande vormen van misbruik of dergelijke meer.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar hij moest wel een document met een aantal voorwaarden ondertekenen.

Carlo Loots: Hoe dat concreet in zijn werk is gegaan... In ieder geval is zijn verantwoordelijkheid als directeur van het internaat beëindigd. We hebben hem verschillende dingen aangeboden. Ik weet dat hij een kans heeft gehad om in de jeugdhulp te werken. Wegens de onregelmatige uren was dat niet onmiddellijk aan de orde. Er zijn nog andere pistes bewandeld en uiteindelijk is er in een andere school op heel wat afstand van zijn woonplaats – uit respect voor zijn naam – een werkplek voor hem gevonden die voldoende tegemoetkwam aan de intrinsieke kwaliteiten die hij ook had. Het vertrouwen tussen de opvoedersploeg en hem was echter compleet zoek.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar de feiten die hij heeft aangeklaagd, waren wel juist.

Carlo Loots: Dat denk ik wel. Hij heeft daar een hele bundel rond gemaakt, ik heb die ook. Hij heeft daarin een aantal zaken beschreven. Ik denk dat wat hij daar gezien heeft en waar hij de mensen over heeft aangesproken, wel correct is, ja.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik denk dat dat ook een belangrijke uitspraak is.

Carlo Loots: Ik heb die al vaker tegenover hem gedaan. Nog in het najaar is er briefwisseling geweest van de provinciaal met hem en van mij met hem. Ik heb hem in de loop van de jaren een aantal keren gezien en ik versta zijn verlangen naar een vorm van eerherstel enzovoort. Ik heb daar alle begrip voor, maar ik wil hier en nu zeggen dat hij niet is ontslagen wegens het klokkenluider zijn.

De **voorzitster**: Mevrouw Vindevoghel, let wel op, informatie uit gesloten zittingen blijft informatie uit gesloten zittingen. Daar wil ik toch even voor waarschuwen.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Ik wil enkel nog vragen of er nooit aan medewerkers is gevraagd om te zwijgen, of hen nooit een zwijgplicht is opgelegd, toen Luk Delft in Woluwe werkte.

Carlo Loots: Ik ben geneigd om te zeggen van niet, maar als u straks iemand tevoorschijn tovert die zegt dat dat wel is gebeurd... bij mijn weten hebben wij nooit mensen een zwijgplicht opgelegd aangaande deze zaak.

De **voorzitster**: Collega's, ik ben ervan overtuigd dat er over dit en over andere dossiers nog veel kan worden verteld. Ik stel toch voor om dit deel af te ronden.

Ik dank onze sprekers van vandaag voor hun komst en voor hun niet altijd gemakkelijke, maar gelukkig af en toe juiste antwoorden. Het was nodig om bepaalde zaken door te spreken. Ik dank u daarvoor.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.22 uur.

La réunion publique de commission est levée à 15 h 22.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Raf De Rycke

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Veron Raes

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Carlo Loots

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Jos Claes